مکمل او مدلل

د قدر او برات د شپې مسئلې

د قرآن او سنّت په رڼا کښې

مؤلف:

مولانا محمد رفعت قاسمي

Ketabton.com

خپرونکې
مکتبه رشیدیه
سرکی روډ کوټه

www.taleemulislam-radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشپړاومدلل

دقدراوبرات دشپې مسئلې

دقرآن اواحاديثوپه رڼاکې

دديوبنددارالعلوم دمفتيانوکراموله لورې تصديق شوې

مؤلف

دديوبنددارالعلوم مدرس **قاري رفعت** (قاسمي)

پښتوژباړه

عبدالرحيم (غياث)

خپرونکي

رشيديه كتاب خانه سركي روډ
كوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب پیژندنه

دکتاب نوم: دقدر اوبرات دشپې مسئلې

مؤلف: مولانا رفعت (قاسمي)

پښتوژباړه: عبدالرحیم (غیاث)

دکمپوز اوترجمې چارې: دنورالقرآن اداري دترجمې اوکمپوزڅانګه

کمپوزر: عبدالله(عزام)

تصحیح اوسمون: ابوخالد مولوی عبدالاحد(مجروح)

خپرونکي: رشیدیه کتاب خانه سرکی روډ کوټه

چاپ ځای: لاهور

چاپ شمیر: ۱۵۰۰ټوکه

چاپ کال: ۲۰۰۷ /فبروری میاشت

چاپونکي: محمد ساجد /دګرزنده ټیلفون شمیره /۰۳۳۳۷۸۲۵۴۸۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري يادونه:

يوازې لوی خدای ﷻ هغه ذات دی چې، ټول کارونه ئې په پوره معنی بشپړ او مکمل دي خو انسان هغه ناقص او بې توانه موجود دی چې هیڅ یو کار ئې هم بې نمګړتیا نه وي.

ګرانو لوستونکو! که تاسو ته دلیکنې، تصحیح، چاپ‌یې، جلد سازي او دارنګه په هره برخه کې کومه غلطي په نظر درغله دمهربانی او بشري تقاضا له مخې یې مونږ ته زمونږ په نمبر یاادرس خبر راکړی. ترڅو په دوهم چاپ کښې ئې اصلاح کړو. او تاسو ته لوی خدای ﷻ اجر او ثواب درکړي.

د مکتبه رشیدیه سرکي روډ کوټه لخوا
فون: 081- 266223
موبائیل: 0333- 7825484

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان | مخ

دتسمي وجه ۸
دشعبان (حروف) توري ۸
دشعبان قدراوارزښت ۹
برات او داصحاب کرامو کړه وړه ۱۰
غوره انتخاب ۱۰
دبرات دشپې فضیلتونه ۱۲
دبرات دشپې ځانګړتیاوې ۱۳
دامتحان نیته ۱۵
دبرات شپه څه ده ؟ ۱۷
دجبرائیل علیه السلام راتګ ۱۸
دبرات شپې ولې مبارکې او سپیڅلې دي ؟ ۲۰
دبرات په شپه کی دخدای جل جلاله نظام ۲۱
دملائکو اخترونه ۲۲
دمرګ او ژوند پریکړه ۲۲
په کال کي منظوري شپې ۲۴
دغوښتنې و ړاندې کولو وخت ۲۵
دغوښتنې مضمون ۲۲
دقدردشپې دپټوالې حکمت ۲۸
دبرات دشپې دښکاره والې حکمت ۲۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان	(ب)	مخ

وېښو الې څوارلس شپې ۲۹
هره شپه دقدر شپه ده ۳۰
دبرات په شپه کې درسول الله صلی الله علیه وسلم عمل ۳۲
دحضرت عائشې رضی الله تعالی عنها بزرګي ۳۴
دخدای جل جلا له دنظام سپکاوی ۳۵
دشپې په کومه برخه کې پورته کېږئ ۳۷
دشیطان دوکه ۳۸
په مبارکه شپه کې ګناه کول ۳۸
ددې شپې ګناه ۳۹
دالفیه لمانځه حقیقت ۴۰
دبخښنې په شپه کې هم بې برخې توب ۴۱
دبې برخې خلګو لست ۴۲
کینه څه ته وائي ؟ ۴۴
صله رحمي قطعه کول څه ته وائي ؟ ۴۶
ترپنړ یولاندې دپایڅوځړول ۴۷
دسپې شرعي حکم ۴۹
دتصویر شرعي حکم ۵۱
دنجوم علم ۵۲
دشراب څښلو حکم ۵۳
دغیبت کونکي حکم ۵۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان	مخ

دمور او پلار د نافرمان حکم ۵۴
دشعبان دروژې ثبوت ۵۵
دبرات دشپې دروژې نیولو وجه ۵۲
دښخو د نفلې روژو حکم ۵۸
په عبادت کې ولې خوب راځې؟ ۵۹
په عبادت کې دخوب نه راتللو طریقه ۵۹
دپورته کیدلو طریقه ۶۰
دشریعت مقصود ۶۱
په مبارکو شپو کې په مساجدو کې اجتماع ۶۲
نفل لمونځ په کور دې افضل ده ۶۴
په مبارکو شپو کې مسجد ښائسته کول ۶۵
داتش بازۍ تاریخ ۶۸
داتش بازۍ حکم ۷۰
له یاجوج او ماجوج سره مشابهت ۷۱
داتش بازۍ نقصانات ۷۱
دبرات په شپه وهدیرې ته دتللو ثبوت ۷۳
ایا ښځې دمړو زیارت کولاشي؟ ۷۳
ایا دمړي روح کورته راځي؟ ۷۵
وهدیرې ته دتګ اداب او احکام ۷۵
وهدیرې ته دتللو مسنونه طریقه ۷۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنوان | مخ

ايا مړي زيارت کونکي پيژني؟ ۷۸
دثواب در سيد و ضرو رې مسئلې ۷۹
دبرات دشپې رواجونه ۸۲
دبرات په شپه کي حلوى پخول او خوړل ۸۴
دبرات په شپه کي نيک عمل ۸۵
دبرات دشپې خاصې دعاوي ۸۶
دقدر دشپې لويې ۸۸
ديوه سوال ځواب ۹۰
ايا په ټوله دنياکي دقدرشپه يوه وى؟ ۹۰
دقدردشپې معنى ۹۱
دقدرشپه څه ده؟ ۹۲
دکتې شپه ۹۳
دملائکوراتګ ۹۵
دقدردشپې دنامعلوم والي سبب ۹۶
دقدردشپې دپټوالي راز ۹۸
دقدردشپې علم نبي کريم صلى الله عليه وسلم ته ورکړل شوى وو ۱۰۰
ايا دقدرشپه اوس هم باقي ده؟ ۱۰۱
بدنصيبه څوک ده؟ ۱۰۲
څه معلومه ده چې دشپې داخيرې برخه به شب قدر وي ۱۰۳
دخداى تعالى حکمت ۱۰۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقدرشپه کله راځي ؟ ۱۰۴
اووه عدداوقدرشپه ۱۰۶
په زړه پوري نتيجه ۱۰۷
د۲۲ ویشتم په شپه قرآن کریم ختمول څه ګټه ده ؟ ۱۰۷
دقدردشپې علامې ۱۰۸
دقدردشپې اعمال ۱۱۰
صلوة تسبح ۱۱۱
په دی لمانځه کي یوه خاصه باریکی ۱۱۲
دصلوة تسبح خاص تاثیر ۱۱۲
دصلوة تسبح ثواب عام دی ۱۱۳
دصلوة تسبیح جماعت ۱۱۴
دتعلیم په غرض جماعت کول ۱۱۴
په دې لمانځه کي دلاس نیولو کیفیت ۱۱۴
دصلوة تسبیح طریقه ۱۱۴
دتسبیحاتو دحساب طریقه ۱۱۶
که ئي په لمانځه کي تسبیح هیرې شوي ۱۱۶

اللهم اعنا على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك

دکتاب پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ٢ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ٣ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ٤ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ٥

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ٣ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

تړون

زه خپله دا پښتنه دام المؤمنين حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها لوري ته په منسوبولو سره سعادت او نیکبختي حاصلوم ځکه په سبب سره چې ډیر اسلامي تعلیمات او دې مبارکو شپو اعمال ترمونږ را رسیدلي دي

(محمد رفعت قاسمي غفرله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمؤلف وړاندیز

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی سید المرسلین وعلی اله واصحابه اجمعین

دالله جل جلاله شاه ده چې اتم کتاب (مکمل ومدلل دقدراوبرات دشپې مسئلې) وکتونکو ته وړاندې کیږي . چې فضائل ، مسائل بې حسابه جزئیات او سنت عملونه دقران او احادیثو په رڼا کې جمع شوي دي دلوی خدای جل جلاله په فضل او کرم سره دبې وزله داپلټنه ددیوبند ددارالعلوم دمفتیانو کرامو له نظره تیر شوه او اوس عامو مسلمانانو ته وړاندې کیږي . لویه خدایه جل جلاله تر ډیرې مودې ددې محترمینو سایه زمالږ له سره مه اخلې . امین

دلوی خدای جل جلاله په دربار کښې لاس په دعاء یم چې دلوی خدای جل جلاله په فضل او کرم سره دمخکنیو کتابو په شان . لکه مکمل ومدلل دجمعې دلمانځه مسئلې . مکمل ومدلل مسائل داخترونو او قربانی مسئلې . د اداب او ملاقات مسئلې . داکتاب هم مقبول او نافع په دنیا او اخرت کې وګرزوی او داتوفیق نور هم راکړی . امین

ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم

محمد رفعت قسمی غفرله

ددیوبند ددارالعلوم مدرس

۱۲ جماد الثانی ۱۴۱۲ ه . ق

مطابق ۲ دسمبر ۱۹۹۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلوی خدای جل جلاله په نامه

گران اومحترم مولانا محمد رفعت قاسمي ددارالعلوم ديوبند مدرس ، دمخکنيو ديني تأليفاتو په شان داکتاب چې دبرات او دقدر دشپې متعلق مسائل يې له گڼ شمير کتابونو فتاواوو څخه راټول کړی اوپرامت يې احسان کړی ، اميد لرم چې ددې ټولگې په ذريعه سره به دبرات اوقدردشپې نور ناوړه رواجونه ختم شي .خدای جل جلاله دي قبول کړی دامت لپاره دي گټوره وگرزوي . اومؤلف ته دي الله جل جلاله اوږد ژوند ورکړی ترڅو يې دخدمت سلسله جاري وي ، امين .

العبد محمود غفرله

چهته مسجد دارالعلوم ديوبند ۱۴۱۲ ه . ق

الحمد لله رب العلمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى اصحابه واتباعه التابعين لهم الى يوم الدين . ستاسو په مخکې فتاوی چې دهر شخص لپاره بې شکه ډيره مفيده اوگټوره ده ، ځکه چې له ټولو معتبرو کتابو څخه يې انتخاب شوی دی .لاس په دعايم چې الله جل جلاله دقدرمن مؤلف داکتاب دنورو کتابو په شان مقبول اونافع وگرزوي . امين

فقط .کتبه العبد نظام الدين

رجب ۱۳۱۲ ه ق جنوری ۱۹۹۲ ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحمدلله والمنة چې دمولانا قاری محمد رفعت قاسمی ددارالعلوم دیوبند مدرس چې یوشمیر کتابونه یې خپاره (چاپ) شوی اهل علم او عوامو ته مقبول دي. اوس قدرمن مؤلف ستاسو په لاسو کی کتاب دبرات اودقدر دشپې مسئلې) چې له مختلفو کتابو څخه یې احکام، مسائل اوفضائل راجمع (ټول) کړي. په خپل بشپړ کوشش سره یې داکتاب هم الحمدلله دتیرو کتابو په شان جمع کړی ما ددې کتاب مختلف مضامین مطالعه کړل خوښ شوم چې دمختلفو فتاواوو مضامین اومسائل په ډیره جالبه طریقه سره جمع شوی. هرځای چې به مې مطالعه کړه ډیر به خوشحاله شوم ډیرې مسئلې چې پخوا می په ذهن کی نه وی ومې لیدلی. په هر صورت ډیره ګټه می ترینه واخیسته اوبې اختیاره مې دعاوی ورته وکړې. خدای جل جلاله دې مؤلف ته له صحت او سلامتیا سره په داسې علمي کار ژوند ورکړی، اوله دی څخه خواص اوعوام فائده اخیستلای شی.

الحمدلله قاری صاحب لاتراوسه ځوان دي پوره امید لرم چې دادخدمت لړۍ به یې ډیر پرمختګ وکړي ځوک چې داکتاب بشپړ مطالعه کړي په خوشحالي سره به ددواړو شپو دبرات، اوقدر شپه دشپې لمانځنې لپاره بشپړه وړتیا ولري همداشان داځوک به ډیرې نیکۍ په خپله عمل نامه کښی جمع کړی، کوم چې ددنیا او اخرت دکامیابۍ سبب ګرزی.

عامو خلګو چې په دې شپو کی کوم ناوړه بدعتې رواجونه رامینځته کړی، ددې کتاب په ویلو سره به هغه هم ورمعلوم شي اودځان ژغورینې لپاره به ورته ښه زمینه مساعده وي په هر صورت داکتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

جامع اومکمل دي هرډول احکام اومسائل پکښې دي .له ځوانو علماؤ ، معاصرو ،پوهانو اوعامو مسلمانانو څخه زما داغوښتنه ده چې داکتاب ضرور مطالعه کړی ، انشاء الله ددوئ به پوره رهنمايي وکړي امید دي چې ددي شپو داسې اهتمام وشي څنګه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي په اخیر کی دادعا کوم چې الله جل جلاله دي دمؤلف داخدمت قبول کړی چې ددنیا اواخرت دکامیابی ذریعه شی .

واخر دعوانا ان الحمد لله رب العلمین ،

طالب دعا محمد ظفير الدين غفرله

مفتی دارالعلوم دیوبند

مؤرخه یکم شعبان المعظم ۱۳۱۲ هجری

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

حم ۱ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۲ إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ
۳ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ۴ أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

سوره الدخان پاره ۲۵

ژباړه: حم (ددې په معنی فقط الله جل جلاله خبر دی) قسم دی په دې کتاب (قرآن) واضح. چې مونږ له لوح محفوظ څخه ددنیا آسمان ته په یوه مبارکه شپه کی رانازل کړی دی ځکه چې د شفقت په وجه دخپلې ارادې وبندګانو ته خبر ورکونکې وو. ځکه چې زمونږ داخوښه وه چې له ضرر څخه دخلاصیدو لپاره پر خیر او شر خبر ورکړو. داد قرآن دنازیلیدو هدف وو. مخکې ددې شپې دبرکتو او ګټو بیان دی. په دې شپه کی دهرې معاملې حکم زمونږ په وړاندې صادریږي او بیا پرهغه ترتیب عملې کیږي. یعنی دټول کال هر اړخیزې معاملې ضرور پر یوه حکمت بناکیږي، پرکومه طریقه چې لوی خدای جل جلاله ته خوښه وي. پرهغه طریقه داټول معاملات ترتیب شي. بیا وموظفو ملائکوته وړاندې شي. له څنګه چې دا شپه داسې دقدر وړ وه، او دقرآن کریم نزول هم دلوی حکمت کار وو. نو ددې لپاره یې ځکه دا شپه تعین کړه. (معارف القرآن ۹۸مخ ۷ټوک)

په دې هکله دحضرت عکرمه (رح) او دمفسرینو دیوې ټولی دا رأیه ده چې له (لیلة مبارکة) څخه دبرات شپه (دشعبان پنځلسمه) مراد ده. لکه څنګه چې له (فیها یفرق کل امر حکیم) څخه معلومیږي. له دې تفسیر څخه دبرات (دشعبان دمیاشتې دپنځلسمې شپې دخصوصیت لوی فضیلت څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقرآن له نزول ځخه حقیقتاً نزول ندی مراد. بلکه دنزول فیصله ورځخه مراد ده. پدې معنی چې مونږ پدې مبارکه شپه دقرآن کریم دنزول فیصله کړېوه او حقیقي نزول د(لیلة القدر) دقدر په شپه شوی دی.

دبرات په پنځلسمه شپه دټولو امورو فیصله کېږي. له دې ځخه ښکاره شوه چې دقرآن کریم دنزول فیصله هم پدې شپه شوېده. ځکه چې دقرآن کریم دنزول ځخه بغیر بل کوم لوی او محکم کار کیدای شي.

(فضائل الایام والشهور ۱۰۸ مخ)

دبرات په شپه فیصله وشوه چې دراتلونکي روژې دمیاشتې د قدر په شپه به قرآن کریم نازلېږي. بیاد(لیلة القدر) په شپه کی هغه نازل شو. ځکه چې عادةً دهرې فیصلې دوې مرتبې وي. یوه دتجویز (وړاندیز) اوبله دنفاذ (عملي کیدو). دلته هم دوې مرتبې کېږي. دقرآن کریم دنزول تجویز دبرات په شپه وشو او نفاذ یې دقدر په شپه وشو. په هرحال دآیة غرض که له (لیلة مبارکة) ځخه هر څه وي. خوله احادیثو ځخه ددې شپې برکت او فضیلت معلومېږي. (التبلیغ ۱۴ مخ ۸ ټوک)

دتسمیې وجه

شعبان له شعب او تشعب ځخه مشتق (جوړ) دی. معنی یې جلاوالی او بیتوالی دی. په حدیث شریف کی راځي چې پدې میاشت کې پر روژه نیونکو انسانانو دخدای جل جلاله داسې رحمتونه او برکتونه نازیلېږي، نرخویې جنت ته داخل کړي. لکه ځنګه چې دا میاشت د رحمتونو دنازیلېدو میاشت ده نو ځکه شعبان ورته ویل کېږي. (فضائل الایام والشهور ۹۹ مخ)

دشعبان (حروف) توري

دشعبان پنځه توري دي: ش–ع–ب–ا–ن. له دې ځخه هریو پرعظمت او لویې دلالت کوي. ش. (شرافت). ع. (علو) لوړوالي. ب. برّ (نیکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

، الف ، الفت ، ن ، نور ، دا پنځه نعمتونه الله جل جلاله بندګانو ته پدې میاشت کې ورکوي.   (غنية الطالبين ۳۵۲مخ)

دشعبان قدر او ارزښت

هر هوښیار (عقلمند) ته ضروري ده چې په شعبان کې غفلت (سستې) ونکړي او د روژې د استقبال لپاره تیاري په دې میاشت (شعبان) کې ونیسي. له خپلو ګناهونو څخه توبه وکړي . کوم عملونه چې کم شوي وي هغه باید پوره کړي د برأت په میاشت کې باید لوی خدای جل جلاله ته عاجزۍ او زاري وکړي، په مطمئن زړه د الله جل جلاله طرف ته رجوع وکړي. د حضرت محمد صلی الله تعالی علیه واله وسلم په وسیله د لوی ښښتن جل جلاله څخه رحمت وغواړي ، تر څو د هغه زړه پاک شي ، او د باطني (پټو) مرضو لپاره باید دوه کاره وکړي. باید دا کارونه ونه ځنډوي او پدې میاشت کې بې وکړي ، ځکه چې په حقیقت کې درې ورځې دي: یوه پرون کومه چې تیره شوه دوهمه نن ورځ ده کومه چې د کار کولو ده ، درېیمه دسبا ورځ کومه چې دامید ورځ ده. او د راتلونکې ورځې هیڅ علم چاته نشته چې ژوندی به پاته شي کنه ؟

کومه ورځ چې تیره شي باید نصیحت او عبرت ور څخه واخیستل شي ، ننۍ ورځ باید غنمیت وګڼل شي او راتلونکي ورځ د خطرې ورځ ده چې رابه شي او

کنه ؟ همد راز دا درې میاشتې دي: رجب تیر شي او د روژې انتظار کیږي ، دا هیچا ته نده معلومه چې ددې میاشتې (روژې) پورې به ژوندی وي کنه ؟ شعبان ددې دوو میاشتو (رجب او روژې) مینځنۍ میاشت ده ، پدې کې دلوی خدای جل جلاله عبادت او بندګي غنیمت وګڼه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم حضرت عمر (رض) ته نصیحت وکړ چې پنځه شیان تر پنځو مخکي غنیمت وګڼه تر سپین ږیریتوب مخکي ځواني ، تر مرض مخکي روغتیا ، تر غریبي (مسکیني) مخکي شتمني ، تر مصروفیت مخکي فراغت او تر مړیني مخکي ژوند. (غنیة الطالبین ۳۵۷ مخ)

برأت او داصحابو کرام کړه وړه (افعال):

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې: د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم قدرمنو ملګرو (اصحابو کرامو رضی الله عهنم. به چې کله د برأت میاشت ولیده د قرآن کریم تلاوت به یې ډیر کاوو. مسلمانانو به د خپل مال زکوة هم اداء کاوو ترڅو چې مسکینان ور څخه ګټه واخلي او د رمضان المبارک د روژې د نیولو لپاره ورته کومه وسیله جوړه شي. حاکم صحابه وو به بندیان راوغوښتل کوم چې به د حد (سزا) مستحق ؤو پر هغوی به یې حد جاري کړ ، او نور به یې خلاص (ازاد) کړل. تجارانو به هم پدې میاشت کي پور (قرض) اداء کاوو. پر نورو به یې چې قرض باندې وو هغه به یې هم په دې میاشت کی ور څخه وصول کاوو ، د رمضان د میاشتې په لیدلو سره به خلکو غسل کاوو او په اعتکاف کی به کښېنستل. (غنیة الطالبین ۲۵۲ مخ)

غوره انتخاب:

لوی خدای جل جلاله فرمایي: وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ * (۲۰ پاره ، ۱۰ رکوع)

کوم څه چې الله جل جلاله غواړي هغه پیداکوي. او کوم شی چې وغواړي هغه غوره کوي. الله جل جلاله په خپلو مخلوقاتو کی څلور شیان غوره کړو او بیا یې منتخب کړ. په ټولو ملائکو کی یې څلور غوره کړي: جبرائیل ، اسرافیل ، میکائیل او عزرائیل علیهم السلام بیا یې پدې څلورو کی جبرائیل علیه السلام منتخب کړ ، او په انبیاؤ علیهم السلام کی یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت ابراهیم ، حضرت موسی ، حضرت عیسی علیهم السلام او حضرت محمد صلی الله علیه وسلم غوره کړل او بیایې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم منتّخب کړ. په صحابه کرام رضی الله تعالی عنهم کی یې حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه ، حضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنه ، حضرت عثمان بن عفان رضی الله تعالی عنه او حضرت علي رضی الله تعالی عنه غوره کړل بیایې حضرت ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه منتخب کړ. په مسجدونو کی یې مسجد حرام ، مسجداقصی ، مسجد مدینه (مسجدنبوي) او مسجد طورسینا غوره کړل بیا یې مسجد حرام منتخب کړ. په ورځو کی یې عیدالفطر (کوچنی اختر) ،عیدالضحی (لوی اختر) ، عرفه او عاشوری یې غوره کړي. بیایې په ورځو کی عرفه (دذالحجې لسمه) بهتره کړه. په شپو کی یې دبرأت شپه ، دقدر شپه دجمعي شپه او داختر شپه غوره کړي بیایې دقدر شپه ترټولو بهتره کړه. مکه ، مدینه ، بیت المقدس او مساجد العشار یې غوره کړل او مکه یې بهتره کړه. په غرو کی یې أحد ، سینا ، ولکام اولبنان غوره کړل او دسینا غربې منتخب کړ. په دریابو کی یې جیحون ، سیحون ، فرات او نیل غوره کړل او فرات یې منتخب کړ.

په میاشتو کی یې رجب ، شعبان ، رمضان او محرم غوره کړي بیایې شعبان ترنورو بهتره کړه. شعبان ته دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم میاشت ویل شوي ده. لکه څنګه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر نورو پیغمبرانو فضیلت لري ، همداراز دامیاشت (شعبان) تر نورو میاشتو افضله ده. (غنیة الطالبین ۳۵۵ مخ)

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: شعبان زما(محمد ﷺ) میاشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ، رجب دخدای جل جلاله میاشت ده او رمضان المبارک زما د أمت میاشت ده. شعبان دگناهو دلیري کولو میاشت ده او درمضان میاشت مسلمانان پاکوي (له گناهو څخه).

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمان دی چې شعبان درجب او رمضان ترمینځ داسې میاشت ده چې دهغې دبزرگې (برکت) خلگو ته علم نشته. پدې میاشت کی دخلگو اعمال خدای جل جلاله ته وړاندې کیږي ، نو ځکه زه خوښوم چې کله زما اعمال خدای جل جلاله ته وړاندې کیږي او زه روژه لرونکی یم.

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وفرمایل : چې درجب میاشت پر نورو میاشتو دومره فضیلت لري ، لکه دقرآن کریم فضیلت پر نورو کتابو همداراز دشعبان فضیلت پر نورو میاشتو دومره دی. لکه زما (محمد ﷺ) فضیلت پر نورو انبیاء کرامو علیهم السلام او د رمضان فضیلت پر نورمیاشتو دومره ده لکه دالله جل جلاله فضیلت پر تولو بندگانو. (غنیة الطالبین ۳۵۵ مخ)

دبرأت دشپې فضیلتونه:

له ام المؤمنین حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها روایت دی: چې وایې ماله حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې څلور شپې داسې دي چې په ټولو کې دخدای جل جلاله درحمت دروازې خلاصې وي ؛ دلوی اختر شپه ، دکوچني اختر شپه ، دشعبان مینځنۍ شپه او دعرفې شپه پدې شپه د الله جل جلاله له لورې دخلگو دعمرونو ، درزق او دهغوی دحج په هکله احکام لیکل کیږي. (غنیة الطالبین ۳۲۲ مخ)

دبرأت شپې ته هم مبارکه شپه وایې چې پربندگانو رحمت ، برکت او دخدای جل جلاله نعمتونه نازلیږي. له حضرت علي رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه روايت دی چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وفرمایل: چې دشعبان په مینځنۍ شپه کې د دنیا او آسمانو خلګوته دالله جل جلاله حکم کیږي ، هرمسلمان ته بخښنه کوي ، بغیرله مشرک ، کینه کونکي صله رحمي قطع کونکي او زانیي ښځې څخه. (غنية الطالبين ۳۵۹ مخ)

له حضرت انس رضی الله تعالی عنه څخه روايت دی چې له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه وشوه چې په روژو کی کومې روژې ښې (بهترې) دي؟ حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وفرمایل: چې دشعبان روژې چې درمضان المبارک دروژو د درناوي لپاره وي حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها وايي چې دحضرت محمد صلی الله عليه وسلم په نزد دشعبان ډیره خوښه ده ځکه چې دا رمضان المبارک ته نژدې ده.

له حضرت عبدالله رضی الله تعالی عنه څخه روايت دی چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وفرمایل: کوم شخص چې دشعبان دآخيري دوشنبې روژه ونیسي؛ الله جل جلاله دهغه ګناه وربخښي ، يائې د دې میاشتې اخېري دوشنبه. داسې نه چې د دې میاشتې اخیري ورځ ځکه چې دعامو خلګو لپاره د رمضان المبارک څخه يوه يادوي ورځې مخکې روژه نیول منع دی.

له حضرت انس بن مالک رضی الله تعالی عنه څخه روايت دی: چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وفرمایل: چې د دې میاشتې نوم يې ځکه شعبان کیښود چې پدې کی ډیرې نیکۍ تقسیمیږي ، او درمضان المبارک نوم يې ځکه کیښود چې پدې کی ټول ګناهونه سوځل کیږي.
(غنية الطالبين . ۳۵۴ مخ)

دبرأت دشپې ځانګړتیاوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرأت دشپې ځانګړتیا داده چې پدي شپه کی له ماښام وروسته دالله جل جلاله تجلیات او توجهات ددنیا آسمان ته راځي (رالوزیږي).
او عام اعلان کیږي چې ایا کوم دبخښني غوښتونکی شته چې زه بخښنه ورته وکړم. ایاکوم دروزې (رزق) غوښتونکی شته چې زه رزق ورکړم ایاکوم مصیبت ځپلی شته چې زه ساتنه ورکړم. ،ایا داسې څوک شته؟
غرض داچې ټوله شپه دلوی خدای جل جلاله درحمت دربارخلاص اود عامي بخښني باران اوري ترڅو چې سپیدې راچوی (صبح صادق) او وروسته دا دربارتړل کیږي. که څه هم دا دربار ټول کال هره شپه خلاص وي هغه یوازې دشپې تر وروستی برخې پورې خاص دی. ددې شپې فضیلت دادی چې دلوی خدای جل جلاله درحمتونو دربار له لمر لویدو څخه شروع او تر سپیده داغه دوام لري. داهغه شپه ده چې پکی رحمتونه نه تقسیمیږي ، بلکه پوره پوره ونډه ورکول کیږي. لکن افسوس څومره نیکبخت دی هغه څوک چې له دې ونډې څخه برخه من شي ..... شاید چې په سلو (۱۰۰٪) کی به یو یادوه هم وینښ نه وي؟
ددې میاشتې له نورو ځانګړتیاوو سره سره یوه ځانګړتیا دا هم ده چې څوک په آینده (راتلونکي) کال کی مړکیږي. پدي شپه کی یې دمرګ نیټه معلومیږي. نو پکار ده چې ددې میاشتې له ځانګړتیا سره سره په ښه عبادت مشغول شي ترڅو یې دژوند پریکړه (فیصله) په داسې وخت کي وشي چې په عبادت کی بوخت (مشغول) وي.
حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها له نبي کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې ته په شعبان کی ډیرې روژې نیسې. ددې وجه څه ده؟
حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ورته په ځواب کی وویل چې: پدي میاشت کی لوی خدای جل جلاله دهغه چا نومونه لیکي چې په راتلونکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال کې مړ کيږي ، زه غواړم چې زما دمرګ ليکنه په داسې حالت کې وشي چې زه روژه لرونکی يم. له دې څخه اشارهٔ معلوميږي چې د چادمرګ فيصله پداسې وخت کې وشي چې هغه په عبادت کې بوخت (مشغول) وي. له الله جل جلاله څخه ډير اميد ده چې ددې مرګ به هم دعبادت په حالت کې وي او انشاء الله خاتمه به يې هم په خير او برکت وي. (فضائل الايام والشهور ۱۰۴ مخ)

دامتحان (ازموينې) نيته

عن اسامه بن زيد رضى الله تعالى عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم شُعْبَانُ شَهْرِيْ وَ رَمَضَانُ شَهْرُ الله.

ژباړه :له حضرت اسامه بن زيد څخه روايت دی: چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: شعبان زما او رمضان المبارک دالله جل جلاله مياشت ده.

تشريح : شعبان ته محمد صلى الله عليه وسلم خپله مياشت ويلې ، او خپل لورې ته دي منسوبه کړی له دې څخه وروسته دشعبان دمياشتې دنورو فضائلو بيان ته اړتيانشته ځکه چې کومه مياشت دمحمد صلى الله عليه وسلم وي دهغې برترې او بهتري ثرګنده ده . ددې مياشتې يوه ځانګړتيا داده چې پکی دبندګانو دټول کال عملونه (کړنې) دخدای جل جلاله حضورته وړاندي کيږي . لکه څنګه چې دمحمد صلى الله عليه وسلم قول دی چې دشعبان مياشت کومه چې درمضان او رجب مېنځنۍ مياشت ده ورڅخه غافل دي خوپه هغې کی دټولو بندګانو اعمال دخدای جل جلاله حضورته وړاندي کيږي ، ځکه زه دا خوښووم چې پداسې حالت کی چې اعمال خدای جل جلاله ته وړاندي شي چې زه روژه لرونکی يم.

(رواه البيهقى فى شعب الايمان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ په عامو مدرسو، ښوونځیو او ټولو تعلیمي ادارو کې وینو چې زده کونکې په ټول کال کې چې زړه یې غواړي هغسې ګرزي. خو چې کله د کال په اخیره کې د ټول کال د تعلیمي امتحان (ازموینې) وخت رانژدې شي ،له ټولو څخه بې استعداده . بې شوقه او بې محنته (کوښښه) طالب العلم هم د ټولو کتابونو په تکرار او زده کړه بوخت وي. غرض دا چې د انسانې فطرت تقاضاً ده چې کله د کوم کار د نتیجې (پایلې) وخت راشي ټوله توجه یې همدې لور ته وي. همدا راز اعمال دي ، دا دنیا د انسانانو د همیشنې ژوند ځای ندی انسانان به یکی د تل لپاره نه وي ، دا لکه یو هوټل یا سرای دیوې ،دوو یا څو ورځو د مسافرانه ژوند لپاره ده.

د « **الدنيا مزرعة الاخرة** » مشهوره مقوله خو به تاسو هم اوریدلي وي ، د دې مطلب همدا دی چې الله جل جلاله انسان د څو ورځو د امتحان لپاره دې دنیا ته را لیږلی دی . چې وګوري چې څنګه عملونه کوي . خپل عاقبت سموي ، که یې خرابوي. دا سې هم نه ده چې الله جل جلاله انسان دې دنیا ته هسې رالیږلی دی . بلکه هر کال د تېر وخت عملونه کتل کېږي. او دراتلونکي کال لپاره نوی ترتیب نیول کېږي. د برأت میاشت د امتحان میاشت ده ، پدې کی د ټول کال عملونه خدای جل جلاله ته وړاندې کېږي او د راتلونکي کال حکمونه صادرېږي. په تېرشوي حدیث کې حضرت محمد صلى الله عليه وسلم خپل اُمت ته د دې نکتې (باریکې) لار ښوونه وکړه چې دا میاشت د تېرو اعمالو د نتیجې میاشت ده ، نو په ځانګړي ډول باید نېک (ښه) اعمال وشي ، لکه څنګه چې د نورو ازمینو (امتحانو) لپاره هلې ځلې کېږي باید پدې امتحان کې هم بشپړ کوښښ وشي ترڅو مخکې غلطی پوره شي او د کامیابی لور ته دې مخ شي ، دا سې نه چې یوازې محمد صلى الله عليه وسلم قول کړی ، بلکه خپله یې عبادت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي او يو عملي تصوير يې زمونږ مخ ته ايښئ. له ګڼ شمير احاديثو څخه معلومېږي چې محمد صلی الله عليه وسلم په کومه اندازه په شعبان کی ډيرې روژي نيولې دي له رمضان څخه سوا داخصوصيت بلې مياشتې ته نه ؤ حاصل. له ځينو روايتو څخه معلومېږي چې محمد صلی الله عليه وسلم به ټوله شعبان روژي نيولي کله به چې روژه راغله هغه به يې هم پيل کړه.

ددې لپاره چې امت يې کمزوری او له رمضان المبارک څخه يې برخې نشي ددې اجازه ورکړل شوه چې د شعبان په لومړۍ نيمايې کی روژې ونيسي او به نصف اخرکی استراحت وکړي چې د روژي (رمضان المبارک) لپاره تکړه (زورور) شي. دبشپړ شعبان دروژي دممانعت وجه ضعف ده چې درمضان په روژو کی کوتاهي ونکړي، ځکه که څوک زورور او تندرست وي ددې وس (طاقت) ولـــري چې دوې مياشتي پيوست روژې پرې کوم اثرنکوي اوصحت ته يې کوم زيان نه رسېږي. نو ورته رواه (جائز) ده چې د شعبان او رمضان مياشتې مسلسلې روژې ونيسي. د محمد صلی الله عليه وسلم دقول او فعل ترمينځ تعارض نشته قول يې دامت لپاره او عمل يې دځان لپاره. (فضائل ايام والشهور ۱۰۳ مخ)

دبرأت شپه څه ده؟

داسلام دمقدسې عقېدې (توحيد) له مخې دزمانې هره لحظه ،ساعت، دقيقه شپه او ورځ هره شيبه مبارکه او غوره ده په کومه لحظه کی دبې کاره او شر تصور داسلام خلاف کار دی، حضرت محمد صلی الله عليه وسلم دحديث قدسي په واسطه ددې حقيقت انکشاف (څرګندونه) کړی ده چې دزمانې هرې لحظې ته ناخوښ او بدويل منع دی، ځکه چې زمانه په حقيت کی دالله جل جلالـه دشان نـوم، او الله جل جلالـه دبرکت، نيکبختی، سعادت فضيلت او بهتری په وجه دکومې مياشتې پر بلې مياشتې دځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځو پر نورو ورځو . یا شپو پر نورو شپو ، آن دځینو ساعتونو پر نورو فوقیت او بهتري حاصله ده. او ددې قسم فوقیت او فضیلت دقرآن او حدیث په ذریعه ثابت دی. دکوم چې فضیلت بهتري او خواصي په قرآن کریم کی بیان شوی او په نبوي احادیثو کی هم بیان شوی دی داسې دي:
دمعراج شپه ، دبرأت شپه ، دقدر شپه او داخترونو شپې قرآن کریم دبرأت شپې ته (لیلة المبارکه) ویلې کومې ته چې حدیث شریف لیلة البرأت ویلې ده. او زمونږ په اصطلاح کی دبرأت په شپه مشهوره ده. دبرأت معنی په عربي ژبه کی دخلاصون او نجات ده. او دا داسې شپه ده چې الله جل جلاله دزیات شمیر انسانانو ګناهونه بخښي او دجهنم (دوزخ) له عذاب څخه یې خلاصوي. ځکه یې ددې شپې نوم لیلة البرأت (دبرأت شپه) کیښود .
بله داچې پدي شپه کی دانسان دژوند او دهغه داړتیاؤ دیوه کال لپاره فیصله کیږي. او دامبارکه شپه دشعبان دمیاشتي پنځلسمه شپه ده کومه چې دځوارلسم تاریخ له مابنامه شروع کیږي بیا تر صبح صادقه پوري.
ددې شپې شرعي حیثیت دومره دی چې دبرأت شپه یوه سپېڅلي (مقدسه) شپه ده. پدي شپه کی به نبی کریم صلی الله علیه وسلم له عادت څخه زیات عبادت کاؤ. او دمړیو دمغفرت دد عاؤ لپاره به هدیرو ته تلي ، په دوهمه ورځ به یې روژې نیولي. دادبرأت دشپې دلمانځني اصل طریقه ده چې پدي شپه کی ترټولو زیات عبادت وکړي دخپلو ګناهونو دبخښني دعاوي وکړي او هدیرې ته ولاړشي دسنت طریقې مطابق دخپلو پلرونو ، نیکونو ، دوستانو ، قریبانو او عامو مسلمانانو دنارینه او زنانه لپاره دبخښنې دعاوې وکړي او په راتلونکي ورځ روژه ونیسي. (محمدرفعت "قاسمي")

دجبرائیل علیه السلام راتګ :

(c) ketabton.com: The Digital Library

له حضرت ابو هريرة رضی الله تعالی عنه څخه روايت دی چې نبي کريم صلی الله عليه وسلم وفرمايل: چې دشعبان په مينځنی شپه کی حضرت جبرائيل عليه السلام ماته راغلی او ويې ويل: ای محمد صلی الله عليه وسلم ! خپل سر دآسمان لورته پورته کړه، ماهم سر پورته کړ آسمان ته مې وکتل. دجنت ټولې دروازې خلاصې وي په لمړنی دروازه کی يوه ملکه ولاړه وه ناري يې وهلې چې کوم شخص پدې شپه کی رکوع (لمونځ) کوي هغه ته دې زيری (خوشخبري) وي په دوهمه دروازه کی يوې ملکې نارې وهلې چې څوک پدې شپه کی سجده کوي هغه ته دې زيری وي.
په دريېمه دروازه کی يوې ملکې ناري وهلې چې کوم شخص پدې شپه کی دعا کوي هغه ته دې زيری وي په څلورمه دروازه کی يوې ملکې ويل چې پدې شپه کی څوک ذکر کوي هغه ته دې زيری وي. په پنځمه دروازه کی يوې ملکې ويل چې څوک پدې شپه کی دخدای جل جلاله له ويرې ژاړي هغه ته دې زيری وي. په شپږمه دروازه کی ملکې ويل چې پدې شپه کی ټولو مسلمانانو ته زيری دی. په اومه دروازه کی ملکې ويل چې که څوک څه غواړي (غوښتنه به يې پوره شي) په اتمه دروازه کی ملکې ويل که څوک دمغفرت (بخښني) سوال کوي، سوال به يې قبول شي.
حضرت محمد صلی الله عليه وسلم فرمايي: له جبرائيل عليه السلام څخه مې پوښتنه وکړه چې دا دروازې به ترکومه خلاصې وي؟ ځواب يې راکړ چې دشپې له لمړنی بيا ترسپيده داغ (صبح صادق) پورې. بيا يې وفرمايل: ای محمد صلی الله عليه وسلم ! پدې (دبرأت پنځلسمه) شپه کی الله جل جلاله د دوزخ له اوره دومره خلک خلاصوي څومره چې د بني کلب دبوزو ويښتان دي. (غنية الطالبين ۳۲۲ مخ)
په عربو کی دهرې قبيلې ډيرې بوزې وي خو د کلب قبيلې ډيرې زياتې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ټولو بوزو پرصورت (بدن) باندې چې څومره ویښتان دي له دې څخه زیات شمیر مسلمانان د دوزخ له اوره څخه خلاصیږي. (له دې مثال څخه هدف ډیروالی دی چې دیوې بوزې څومره ویښتان وي او د داسې بې حسابه بوزو به څومره ویښتان وي چې له دې څخه هم زیاتو کسانو ته لوی خدای جل جلاله مغفرت کوي. (محمد رفعت «قاسمي» غفرله الباري)

دبرأت شپه ولې مبارکه (سپیڅلې) ده ؟

کومه شپه چې راتلونکې ده (د شعبان پنځلسمه) ددې په هکله ډیر فضیلتونه راغلي دي. نوځکه ورته مبارکه شپه ویل صحیح ده، که څه هم په احادیثو کی د مبارک لفظ ندی راغلی لکن په قرآن کریم کی راغلی دی. که څه هم دا تفسیر متحمل دی خودې شپې ته د مبارکې لقب ورکول کوم تاوان نه لري ځکه چې برکت په حقیقت کی کثرت نفع (ډیري فائدې) ته وایي. نوچې د کوم شي ډیره فائده ثابته وي نو مبارک ورته ویل صحیح دی. کوم فضیلتونه چې په احادیثو کی ددې شپې راغلي دي زیاته نفع (فائده) ور څخه ضرور ثابته ده نو مبارکه ورته ویل صحیح ده. ګواکه د مبارک لفظ ندی راغلی، لکن په قرآن کریم کی آیة دی:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ۳ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

ژباړه :- مونږ داقرآن په یوه برکتناکه شپه کی نازل کړی، بېشکه چې مونږ بیرونکې یو. پدې شپه کی دهر امرحکیم (د حکمت کار) فیصله کیږي.

یعني داهم یو برکت دی چې پکی دټولو کارونو فیصله کیږي. په ټولو امورو کی ټول شیان داخل دي یوازې لمونځ او روژه نده. بلکه د دنیا کارونه هم پکی شامل دي. دمثال په توګه دیوه کښت به دومره حاصلات کیږي، جنګ به کیږي، بریٔ (فتح) یا ماتې به کیږي. دونه او به به وار وي، دمرګ، ژوند، کوزدې، واده (نکاح) او دنورو شیانو فیصله او انتظام به

کېږي. دا ټول شیان په برکت کی داخل دي ځکه دا یو ډول برکت دی او دوهم ډول برکت دیني دی چې په احادیثو کی ذکر ده.

کله چې د شعبان د میاشتي پنځلسمه شپه شي او ماښام الله جل جلاله د دنیا آسمان راکښته شي، دا د دي شپې د خصوصیت وجه ده. ځکه چې هره شپه له نیمې شپې وروسته لوی خدای جل جلاله د دنیا آسمان ته تشریف راوړي او پر بندګانو د رحمت نظر کوي. یعني په نورو شپو کی له نیمائې وروسته او په دې شپه کي له ماښامه څخه د خدای جل جلاله د رحمت نزول کیږي، دا هم یوه د برکت وجه ده د دې شپې قدر به هغه څوک کوي، چې له الله جل جلاله سره ئي بې پایه مینه وي ځکه چې د دې شپې هره لمحه غنیمت ده او هر حبیب د خپل محبوب توجه ډیره قدرمنه ګڼې. خو د برات او قدر په شپه دا دیدار (توجه) ټوله شپه وي. (التبلیغ ۲۲ مخ ۸ ټوک حضرت مولانا تهانوي صاحب

د برات په شپه کي د خداي جل جلاله نظام

حضرت عکرمه رضی الله عنه له ابن عباس رضی الله عنه څخه د دې ایت تفسیر داسې نقلوي: چې په دې ایت کي چې د کومې شپې ذکر شوی هغه د شعبان مینځنی شپه ده په دې شپه کي هر مهم کار (امر حکیم) جلا کیږي، په دې شپه کي الله جل جلاله د کارونو تدبیر کوي، مړه کیدونکي خلک له ژوندو څخه جلا کوي، کوم خلک چې په راتلونکي کال کی مري په دي شپه کي د هغوي نومونه جلا کیږي. ګواکي د هغوي فهرست په دې شپه برابریږي، د کومو خلګو چې د بیت الله شریفي سفر (حج) په نصیب وي د هغوي نومونه جلا لیکل کیږي، او کوم زیادت او کمبود پکي نوي، د حکیم ابن کیسان رحمة الله علیه ویناده چې د شعبان په مینځني شپه کی الله تعالی پر مخلوق باندي نظر کوي، او څنګه چې لوی خدای جل جلاله داخلک پاک کړي تر راتلونکي کاله به داسې پاک (معصوم) وي، له عطاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

بن یسار رحمة الله علیه څخه روایت دي چې د شعبان په مینځنۍ شپه کې دخلګو دټول کال اعمال الله جل جلاله ته وړاندی کیږي ، چې یو څوک په سفر ځي یانکاح کوي ، خو الله جلاجلاله دهغوي نومونه دژوندوله فهرست څخه راباسي ، یعني دبنده چې څنګه اراده وي خو الله جل جلاله ورته مرګ لیکلی وي ، (غنیة الطالبین ۳۲۱/مخ

دملائکواخترونه

لکه څنګه چې په ځمکه کښې پرمسلمانانو دوه اختره دي همدا رنګه په اسمان کښې پرملائکو هم دوه اختره دي دمسلمانانو اخترونو کچنی اختر (دشوال اول تاریخ) او لوی اختر (دذي الحجي لسم) ورځې دي ، اودملائکو اخترونه دبرات اوقدر شپې دي.

دملایکو اخترونو څکه دشپې دي چی هغوی ویدیږی نه اودمسلمانانو اخترونه څکه دوځې شول چې هغوی ویدیږی. (غنیة الطالبین) ص ۳۲۳ ۳۲

دمرګ اوژوند پریکړه

له حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها څخه روایت دي: چی حضرت محمدصلی الله علیه وسلم له ماڅخه پوښتنه وکړه: ایا ته خبره یې چی په دې شپه (دشعبان پنځلسمه) کښې څه کیږی ؟ ما ورته وویل یا دالله تعالی رسوله ! زه نه یم خبره ، ته راته ووایه چی څه کیږی ؟ حضرت محمدصلی الله علیه وسلم وویل : چی دانسانانو هرهغه څوک چی په راتلونکی کال کښې پیداکیږی دهغه دپیدائښت نیټه معلومیږی ، اوکوم څوک چی په اینده کال کښې مري په دې شپه کښې یې دمرګ نیټه لیکل کیږی اوپه دې شپه کښې دخلګو عملونه پورته (خداي جل جلاله ته) خیژی اودبندګانو روزې (رزق) کښته راځی (معلومیږی) حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها وایې : چی ماپوښتنه وکړه ای دخدای جل جلاله رسوله ! آیا کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخص بغیر دخدای تعالی له رحمت نه جنت ته نشي داخلیدلای هغه صلی الله علیه وسلم راته وویل: هو هیڅوک هم بې د خدای له رحمت څخه جنت ته نشي تللای نبی کریم صلی الله علیه وسلم دا الفاظ دری واره مکرر کړل مابیا وویل چې ته هم بیله اجازې دخدای تعالی نشې جنت تلای؟ ده په خپل تندی مبارک لاس کښیښود وې ویل: هو زه هم دخدای جل جلاله له رحمت څخه بغیر جنت ته نشم تللای دا الفاظ هم هغه درې واره تکرار کړل.

تشریح : په دنیا کښې چې څومره انسانان پیدا کیږی یا مره کیږی ډیر مخکې لا دهغوئ دپیدا ئښت او مرګ په اړه فیصلې په لوح محفوظ کښې درج (ثبت) دي لیکن هرکال دبرات دمیاشتې په پنځلسمه شپه کښې دوخت تعین کیږی چې څوک په دې کال کښې مري اوڅوک پیدا کیږی (دعملونو دختلو) مطلب دادی چې په دې کال کښې چې بنده کوم اعمال کوی نیک یا بد په دې شپه کښې لیکل کیږی لکه څنګه چې په حدیث شریف کښې راغلی دي چې په دې شپه کښې مرګ اوژوند لیکل کیږی اودکوم چاچې دحج نصیب وي هغه هم لیکل کیږی .لکه چې حضرت عائشې رضی الله عنها واوریدل چې کوم عملونه چې په راتلونکی کال کښې یې بندګان کوئ لیکل کیږی دا پوه شوه چې جنت ته دخول هم محض (خاص) دالله جل جلاله تر مهربانی تعلق لری .لکه څنګه چې غواړی په خپل فضل اوکرم سره یې جنت ته داخله وي ، اوکه یې خوښه شوه نه یې داخلوی .دنبی کریم صلی الله علیه وسلم قیمتی وینا ددې ایت کریم سره خلاف نه ده (وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) یعنی داجنت هغه ده چې تاسوته دهغه څه(ددنیا داعمالو) په بدل کی درکړل شوی دي چې تاسو به هغه کارسرته رساوو. (پاره ۸، رکوع ۱۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې ښه (نیک) اعمال دجنت دداخلیدو ظاهري سبب دي ،لکن حقیقي سبب دالله جل جلاله فضل . کرم اومهرباني ده . نه نیک اعمال) . بیا هم نیک اعمال دلوی خدای جل جلاله فضل اوکرم دي که له چاسره دلوی خدای جل جلاله مرسته نه وي نوهغه به څنګه نیک اعمال وکړي ؟نیک اوصالح اعمال بنده هغه وخت کوی چې دالله تعالی فضل اوکرم دهغه رهنمائي وکړي له دې ټولو شواهدو سره سره بیا هم ویلی شو چې جنت ته تګ یوازي دالله تعالی پر مهرباني باندی موقوف دي بعض علما وايې چې جنت ته دخول محض دالله تعالیدرحمت نتیجه (پایله) ده اوپه جنت کښې مختلفې درجې داعمالو پر ډیروالې اوکم والې پورې تعلق لري .یعنی وجنت ته داخلیدل خو دالله تعالی رحمت موقوف دي ، اواختلاف دمرتبو بیا تراعمالو تعلق لري (داعمالو مطابق درجې دي)

(مظاهر حق جدید ص ۲۰۰ ج ۲)

په کال کې دمنظورۍ شپه

نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایي چې هر بنی آدم (انسان) چې په آینده کال کښې پیداکیږی . پدې میاشت کښې دهغه نوم نیته لیکل کیږی اودبنی آدم هرشخص چې په آینده کال کښې مړ کیږې په دې شپه کښې یې نوم اونیټه لیکل کیږی . دانسانانو اعمال پورته خیژی (خدای تعالی ته وړاندی کیږی) اودهغو یې چې څومره روزي په نصیب وي هغه راکښته کیږی (لیکل کیږی) .

تشریح : ددنیا دټولو حکومتونو دستور دي چې دخپلو وسائلو اوپالیسو مطابق یوکال مخکې داخراجاتو اوصادراتو لست جوړوي په دي کښې دپارلیمان (ولسي جرګه) او وزیرانو په میاشتو ناستي اومجلسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(شورى) وي .دالست يې دحكومتې كارونو لپاره رهنما هم وي له دينه داهم معلوميږي چې په راتلونكى كال كښې څونه اندازه ترقي كيږي.
همدا راز دشعبان دڅلورلسم اوپنځلسم تاريخ په مينځ كښى لوى خداى جل جلاله هر كال دخپل لوى اوپراخ حكومت لست برابر وي چې دالست دانسانانو دژوند پر هر اړخ محيط وي .په دي شپه كښى ددې فيصله هم كيږي چې څونه خلگ به دنيا ته راځي اوڅونه به له راتگ نه وروسته له خپل عمل سره ځي ، اوڅومره خرڅ به كيږي اوله چانه به څومره بيرته اخيستل كيږي .دشعبان په پنځلسمه شپه دلوى خداي جل جلاله له حكم سره برابر له هغه څه نه چې په اوله ورځ يې فيصله شوى . ديوه كال داعمالو (لست) به دخداى تعالى امين مخلوق اومقربو ملائيكو جبرئيل. ميكائيل ، اسرائيل اوعزرائيل عليهم السلام ته حواله كيږى په دې دنيا كى به هغه څه كيږى څنگه چې ملائكو ته سپارل شوى دي.

دغوښتنې دوړاندې كولو وخت

تاسو به لېدلى يا اوريدلي وي كله چې ديوه مملكت كلني حساب دورځى دټول ملك په اړوند دمختلفو شعبو دمطالبو عارضې حكومت ته وړاندى كيږى ، اودخپلو ضروورياتو دپوره كولو لپاره حاضريږى، همدا شان كله چې لوى خداى تعالى دخپلو بندگانو دژوند په اړه يوه لائحه ترتيبوي نوټول بندگان بايد دلوى خداى جل جلاله په حضور كښى حاضر شي ترڅو هريو ورته دخپل حاجت وړانديز وكړى لكه څنگه چې حكومتونه دخپلو عامو مطالبو ملحوظ وي اوبيا دهغوى دضرورت مطابق لست جوړوي ترڅو يې مشكلات په بشپړه توگه ختم شى . همدا شان لوى خداى تعالى دخپلو بندگانو دوعاوې اوري اوبيا دهغوى ددعاوو مطابق خپل رحمت وربانندى كوي څكه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي.

وعن علي رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاکانت لیلة النصف من شعبان فقوموا لیلها وصوموا یومها فان الله تعالی ینزل فیها بغروب الشمس الی السماء الدنیا فیقول الا من مستغفر فاغفر له الا مسترزق فارزقه الا مبتلی فاعافیه الا کذا حتی یطلع الفجر

(الترغیب-۳۲ مخ ۲ ټوک . تفسیر روح المعاني ۱۰۲ مخ ۱ ټوک)

ترجمه: له حضرت علي رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلي دي: کله چې دشعبان پنځلسمه شپه شی تاسو باید عبادت وکړی او په راتلونکی ورځی یې روژه ونیسئ څکه چې لوی خدای جل جلاله له لمرلیدو وروسته ددنیا آسمان ته راکوزیږي او الله تعالی وایي چې آیا کوم دبخښنې غوښتونکی شته چې زه بخښنه ورته وکړم آیا کوم درزق غوښتونکي شته چې زه رزق ورکړم . اوآیا کوم دمصیبت زده شته چې زه یې مشکلات ورته حل کړم . او داسې نور......... او دا اواز ونه ترصبح صادق پوري وي.

دغوښتنې مضمون

له دوعا څخه علاوه دشعبان په پنځلسمه شپه کښې دعبادت او په راتلونکي ورځ کښې دروژې نیولو هدایت شوی دي موږ چې کله حکومت ته عارضه وړاندې کوو نو په الفاظو . جملو او مضمون کښې دعاجزۍ اظهار کوو. نو بیا کله چې موږ دخدای تعالی دربار ته ددعاو وړاندیز کوو چې الله تعالی دټولې دنیا دپاچاهانو پاچا او مالک حقیقي دي نو لازمه چې ورته په هرحالت کښې عجز او زاري اختیار کړو اودخپلې کمترۍ او دلوی خدای جل جلاله دلویې اظهار وکړو او په عاجزۍ سره عارضه ورته وړاندې کړو زموږ داعجز او زارۍ دټولې شپې پرعبادت دلالت کوی .اوله احادیثو څخه ثابته ده کله چې بنده په عجز او زاریو دلوی خدای تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضور کښې لاس په دوعا شي دلوی خدای جل جلاله رحمت په جوش راځي اودبنده دادوعا انشاء الله قبلیږي. ای مسلمانانو ! اوس لاهم وخت شته چې څه خطاګانې درنه شوی باید داسې نیک اعمال وکړو چې دهغې کفاره شي . اوچې کوم وخت راتلونکی وي دلوی خدای جل جلاله د رحمتونو لمن وغوړوي دشعبان مبارکې شپې چې تیر شوی اوپه هغې کښې چې موکوم ناوړه رسمونه کړي وي لکه اورلګول یا داسې نور دهغې په وجه مه مایوسه کیږی (راشی دلوی خدای جل جلاله دربارته ! په دې شپه کښې دلوی خدای جل جلاله دربار ته رجوع وکړئ، غمجن کیږی مه . له پښیمانۍ سره راشئ دلوی خدای جل جلاله په دربار کې اوښکې وبهوئ ، تاسو وګورئ چې خدای جل جلاله له تاسونه راضی دي ، نور هم دهغه درحمت انتظار وکړئ نن یوازې او یوازې دخدای تعالی درحمت ضرورت دي دلوی خدای تعالی لورته رجوع وکړئ که چیرې یوقدم دخدای تعالی په لار کښې واخلئ ، دخدای تعالی له لورې به لس واره پرتاسو دخدای تعالی رحمت وشی. همدا شان پدې مبارکه شپه کښې چې چیرې دخدای تعالی په حضور کښې دوعا کوی نوباید وټولو دوستانو ، قریبانو ، ملګرو ، اولیاء کرام اودعامو مسلمانانو لپاره هم دمغفرت دوعاوې وکړئ دخپلو اولادو لپاره هم دوعاوې وکړئ . که چیرې ممکنه وي هدیرې (مړستون) ته لاړشئ دقبرونو زیارت پرسنت طریقه وکړئ اودپنځلس تاریخ روژه هم ونیسئ. اوکه چیرې دا ممکن نه وي لږ ترلږ ه خپل ځان او اولاد له ګناهونو ، خرافاتونه وژغورئ لکه څنګه چې الله تعالی وایي:

(یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَکُمْ وَأَهْلِیکُمْ نَارًا (/ التحریم /پاره/ ۲۸)

ای دایمان خاوندانو ! خپل ځانونه اواولاد له اوره څخه وساتئ

(ترجمه: شیخ الهند ص ۷۴۳ مولانا محمد رفعت قاسمی).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقدر دشپې دپټوالي حکمت

دبرات دشپې په ښکاره والی اودقدر دشپې په پټوالی کښې دالله تعالی حکمت دادي چې دقدر شپه دلوی خدای تعالی درحمت دنازلیدو ، دګناهونودبخښنې اوله دوزخ څخه دخلاصیدو شپه ده لوی خدای جل جلاله څکه داشپه پټه کړي ده ترڅو چې خلک یوازې ددې شپې پرعبادت بسنه (اکتفا) ونکړي ، اونور عبادت پرې نږدي.

دبرات دشپې دښکاره والی حکمت

دبرات شپه (دشعبان دمیاشتې پنځلسمه شپه) لوي خدای جل جلاله داشپه ښکاره کړي ده څکه چې داشپه دقضاوت اوحکم ، دغضب اورضامندی ،دقبلیدو اوریدو ، دنن دیوالی اولېریوالی ، دنیکمرغی اوبدبختی ، دکرامت اوپرهیزګاري شپه ده په دي شپه کښی ځینی نیکمرغه اوځینی بې رتل کیږی څوک دښو کارونو په وسیله سو بمن(کامیاب) کیږی ځینی بیا دبدو کارو په بدله سره خوار او ذلیل کیږی. څوک دبرکت اوکرامت خاوند کیږی ، ځینی نور بیا له دینه بې برخې کیږی چاته دنیکو عملونو ثواب ورکول کیږی اوځینو ته بیا زجر ورکول کیږی ډیرخلک په ښارونو کښی په کار اووظیفه مشغول وي خودخدای تعالی په نزد بې دکفن تیاری کیږی ، دځینو بیا دقبر تیاری کیږی ، خوهغوی ددنیا په خوښیو بوخت وي ځینی بیا په تکبر ، خندا اوساتیری بوخت وي ، لکن دهلاکت وخت یې نژدې وي په ډیرو دنګومانیو ښکلا ختمه وي ، خوژر ده چی مالک یې پناه اوخورو ته لاړ شی ځینی بیا دثواب په تمه وي ، لیکن پر دوئ عذاب نازلیږی .ځینی بیا دښه زیری (بشارت) په امید وي لکن دوئ ته تاوان رسیږی ډیر بیا دجنت په تمه وي خو دوئ ته دوزخ ورنصیب کیږی .څوک بیا د یوځای والی په تمه وي ، لکن دهغوی بیلتون په برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیږی ځینی نور بیا د پادچاهی دورکیدلو په امید وي ، خود هغوی تباهي په برخه وي (غنية الطالبين ص ۳۷۳)

دوینوالی څوارلس شپې

دټولو علماؤ کرامو پدې اتفاق دي چې دکال په دغو څوارلسو شپو کښې ويښتوب او عبادت پکار ده

(۱) دمحرم دمیاشتې لمړی شپه
(۲) دعا شوری شپه
(۳) درجب دمیاشتې لمړی شپه
(۴) درجب مینځنی شپه
(۵) درجب اوویشتمه شپه
(۶) دشعبان (برات) مینځنی شپه
(۷) دعرفې شپه
(۸) دکوچنې اختر شپه
(۹) دلوی اختر شپه
(۱۰) دروژې دمیاشتې لمړی
(۱۱) یوولسمه
(۱۲) دولسمه
(۱۳) دیارلسمه
(۱۴) او دروژې داخیری لسو تاق شپې یوویشتمه ، درویشتمه ، پنځه ویشتمه ، اوویشتمه ، اونه ویشتمه شپه.

همدا راز دعلماء کرامو پر دي هم اتفاق دي چې په دغو اوولسو ورځو کښې عبادت کول هم باعث دډیر ثواب دي ، دعرفې ورځ ، عاشورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

(دمحرم دمیاشتې لسمه) ورځ ، دبرات دمیاشتې مینځنی ورځ ، دجمعې ورځ ، ددواړو اخترو ورځې ، دذالحجې لس معلومې ورځې اودتشریق ورځې (دذالحجې یوولسم ، دوولسم اودیارلسم تاریخ)
په دې ټولو ورځو کښې دجمعې ورځ او دروژې دمیاشتې دټولو ورځو په هکله ډیر ټینګار شوی دی.

نوټ : درجب دمیاشتې په لمړی ورځ پورته شئ عبادت وکړئ اوپه ورځ بې روژه ونیسئ ددواړو اخترونو په شپو عبادت و کړئ . لکن په ورځو کښې بې روژه مه نیسئ دبرات (شعبان) په مینځنی اودعاشوری په شپو کښې عبادت وکړئ اوپه ورځو کښې بې روژه ونیسئ. (غنیة الطالبین ص ۳۴۱)
حضرت ذوالنون مصری رحمة الله علیه وایې چې درجب میاشت دبدیو دختمیدو لپاره اودبرات (شعبان) میاشت دعبادت کولو لپاره ده لکه څنګه چې دروژې میاشت دکرامتونو دلیدلو لپاره ده په رشتیا چې کوم شخص بد اعمال نه پریږدي . دلوی خدای تعالی بندګي اواطاعت نه غاړه نه اړدي اودلوی ښتن کرامتونه ته منتظر نه وي همدا شخص له دعبث کارونوله کوونکو څخه ده همداراز دذوالنون مصری رجمه الله وینا ده چې درجب میاشت دکښت کرلو میاشت ده یعنی په رجب کښې کښت کرل کیږی په شعبان کښې اوبیږی اوپه روژه کښې بې حاصلات اخیستل کیږی ،ظاهره ده چې حاصل اخیستونکی هغه څه ریبي کوم چې بې کرلې وي همداراز څوک چې څه کوي دهغه بدله به ورکول کیږی کوم څوک چې خپل کښت ضائع کوی دریبلو په وخت کښې به له پښیمانتیا سره مخامخ کیږی . ددې پایله (نتیجه) ضرور بده وي. (غنیة الطالبین ص ۳۳۹)

هره شپه دلیلة القدر (دقدر شپه) ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېرې لیلة القدر دلغوی معنی په لحاظ مراد شی : نو هره شپه لیلة القدر اودقدر وړده . ځکه چې هره ورځ نعمت اوهره شپه دولت (شتمنی) ده .په حدیث شریف کښی راغلی دي چې هره ورځ دنیمې شپی نه وروسته الله جل جلاله ددنیا (اول) اسمان ته تشریف راوړي اودبندګانو ولور ته متوجه کیږی اودنیازمونږ کور دي اوځمکه موفرش ده ګواکه لمړی اسمان ددنیا بام دي اودخونې بام دخونې جز وي لکه چې الله تعالی زمونږ کور ته تشریف راوړي اودانیکمرغی موپه برخه کیږی چې دپاچاهانو (شهنشاه) هره ورځ زمونږ کور (ددنیا اسمان) ته تشریف راوړي .مونږ ته متوجه کیږی اودنیکیوژمنه (وعده) راسره کوي .دخدای تعالی یوې بلی مهربانی ته خیر شئ : که چېرې مونږ دکوم ملګری دروازې ته ورشو خصوصا دیومرید (شاګرد) کورته ورشو ، خودهمدې کور خلک له مونږ سره خبري ونکړی ښکاره خبره ده چې مونږ به مایوسه کیږو که مایوسه هم نه شو دومره ګیله خوبه ضرور وکړو چې مونږ کورته درغلو خو تاسو راسره خبرې و نه کړې.

که چېرې دکور خلک ویده وي ، نو وبه وایو چې د اځنګه خوب دي چې زمونږ دورتګ یې کوم تصور ونکړ (مطلب داچې څومره تعلق زیاتیږی هغومره ګیله زیاتیږی) اوکه چېرې دخطه په واسطه سره لمړی خبر ورکړل شی چې په نیمه شپه کښی زه درځم پدې صورت کښی خو دي مریدانو ته دخوب اجازه هم نشته .او اوس دلوی خدای جل جلاله معامله وګورئ له دې سره سره چې دهغه الله جل جلاله حقوق واقعې اویقینې دي لیکن دخپل راتګ له خبر نه وروسته راځي اومونږ ویده وینی خوبیا هم نه ناراضه کیږی اووایې چې دي بنده یومستحب کار پري اینبی دي او الله تعالی مونږ ته دبې همتی لقب نه راکوی سبحان الله څومره دمهربانی خاوند دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحضرت مولانا اشرف علی تهانوی دبیان خلاصه داده: که چیری موږ دکوم ملګری یامرید کورته ورشو اوهغه له موږ سره خبری ونه کړی موږ به څومره خوابدي او په غصه شو .خوالله تعالی زموږ کور (ددنیا اسمان) ته تشریف راوړي اوموږ په خوب ویده وینی بیاهم هغه الله تعالی له موږ څخه نه ناراضه کیږي ددې مهربانی تقاضا خو داده چې موږ هرڅه کولاي ددې لپاره چې الله رب العزة هیڅکله ناراضه نه شي دلوی خدای تعالی په حضور کښی هروخت عاجزی کول پکار ده .لنډه داچې هره شپه دقدر شپه (لیلة القدر) ده په دي معنی چې الله تعالی هره ورځ زموږ ولورته په رحمت سره توجه کوی. (التبلیغ ص ۳۰ ج ۸ حضرت تهانوی(رح)).

دبرات په شپه کښی درسول الله صلی الله علیه وسلم عمل

دځینو علماؤ په نزد ددې شپې یوه ځانګړتیا داهم چې هدیرې (مړستون) ته تلل هلته دټولو مسلمانو روح ته دمغفرت دعاکول اوځه حصه دالله تعالی دکلام (قران) لوستل ثواب یې مړو ته وربخښل سنت دي حضرت عائشة رضی الله عنها وایې چې یوه شپه (پنځلسمه دشعبان) وه زما وارووچې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم زماخونې ته راغي کالې یې کښل چې لایې پوره کښلی نه وو بیرته یې واغوستل او ولاړشو ماورباندي بدګمانې وکړه هسې نه چې دکومې بلې بې بې کوټې ته لاړشی ، زه هم دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په وروسته پټه پټه ورپسې ولاړم ، چې کتل مې نبی کریم صلی الله علیه وسلم جنت البقیع (دمسلمانانو هدیرې) ته ولاړی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دمسلمانو ښځینه نارینه اوشهیدانو ته دوعا کوله .اومایه خپل زړه کښی وویل چې زما مور اوپلار دي ترتاقربان وي ماخه مکر کوئ اوته څه کوې بیا بیرته رارهي شو اوزما کوټې ته رانتوت اوویې ویل : ای عائشې! ولی دي دومره ساه وکښه ؟ماورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل :ای دخدای تعالی رسوله ! زمامور اوپلار دي تاقربان وي ، ستا په تګ سره ما ته دابدګماني راپیدا شوه هسې نه چې دکومې بلې بي بي کوټې ته لاړ شي نوزه هم درپسې لاړم ترڅومې ته په جنت البقیع کښې په دوعا ولیدلی .حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په جواب کښې راته وویل ! ای عائشې ایا ستا داخیال وو چې الله تعالی اودهغه رسول به ما سره ظلم وکړي؟ ، ماته حضرت جبرائیل راغی اوویې ویل چې نن دشعبان پنځلسمه شپه ده نن الله تعالی دبنو کلب دقبیلې دوزو دروزغنو (ویښتانو) په اندازه (دبنو کلب ترټولو ډېرې وزې وې) مخلوق له جهنم (دوزخ) څخه ازادوي.

البته :په مشرک ، حاسد (کینه کونکی)صله رحمی قطع کونکی ، ترپنډیو دلاندی دپایڅو ځړونکي ، دمور اوپلار نافرماني کونکی اودهمیشه شراب څښونکی باندی درحمت نظر نه کوی .لدي وروسته نبی کریم صلی الله علیه وسلم کالی وکښل اوویې ویل چې اي عائشې آیا نن شپه دعبادت کولو اجازه راکوی ؟ (اجازه یې ځکه څښتی وغوښته چې د محمد صلی الله علیه وسلم عادت داوو چې دشپې په څه حصه کښې به یې عبادت کاوو اوپاتې برخه به یې داستراحت او دخپلو بیبیانو دطبعیت سمولو لپاره امعلومه وله چې په دې شپه کښې یې امکان نه وو) حضرت عائشة رضی الله تعالی عنهاوایې ما ورته وویل هو زما مور اوپلار دې ترتاقربان وي هغه وو چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پر لمانځه ودریدی اویوه داسې اوږده سجده یې وکړه چې زما خیال شو هسې نه چې دمحمدصلی الله علیه وسلم ساه ختلې وي او روح یې قبض شوی وي زه ورولاړه شوم اودحضرت محمدصلی الله علیه وسلم پر تلو می لاس ورکښیښود دمحمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په پښو کښې یوقسم حرکت وو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما زړه پرې مطمئن شو (دڅوبند مې يقين شو) او حضرت محمد صلی الله عليه وسلم په سجده کښې دا الفاظ ويل

اعوذ بعفوك من عقابك واعوذ برضاك من سخطك واعوذبك منك جل وجهك لااحصي ثناء عليك انت كما اثنيت على نفسك

ژباړه: زه ستا له غضبه ستا په عفو سره پناه غواړم اوستادناراضيتوب څخه پنا غواړم ستا په رضامندی سره اوزه له تاڅخه (ستادعذاب څخه پناه) غواړم ستا په مهربانی سره .ستا ذات لوی اوعالی دي ، زه ستا تعريف اوثناء نه شم ويلای لکه څنګه چې ته ثنا وايې پرځان خپل .حضرت عائشة رضی الله عنها وايي چې له حضرت محمدصلی الله تعالی عليه واله وسلم څخه پوښتنه وکړه چې دادوعا څه فضيلت لری ؟حضرت محمدصلی الله تعالی عليه واله وسلم په خوب کښې راته وويل : ای عائشې ! دادوعا زده کړه اونوروته يې هم ورزده کړه . ماته جبرائيل عليه السلام دادوعا راښوولې ، اوزه دادوعا په سجده کښې بيا بيا وايم (رواه البيهقی).

لدې تفصيل څخه به تاسوته ددې مبارکې شپې دستور (کړنلاره) معلومه شوې وې اودابه هم درته معلومه شوې وې چې په دې شپه کې بايد څه وکړو ؟څنګه عبادت وکړو څنګه هدېرې ته لاړشو اوهلته څه وکړو اوچې وروسته کورته راشو په عبادت مشغول شو دهغې طريقه ددې تولو اعمالو کولو سنت طريقې به درته معلوم شوې وې. (فضائل الايام والشهور ص ۱۱۳).

دحضرت عائشة (رضی الله تعالی عنها) بزرګي

دحضرت عائشې رضی الله تعالی عنه دخوب حاصل دادي ای دخدای جل جلاله رسوله نعوذبالله چې الله جل جلاله اودهغه رسول به لماسره دظلم معامله کوی .خوزما فکر داوو چې الله تعالی به درته حکم کړي وي ، يابه تاسو دخپل اجتهاد له مخې دکومې بلې بي بي کوټې ته څئ علامه ابن

(c) ketabton.com: The Digital Library

حجر رحمه الله دحضرت عائشې (رضی الله تعالی عنها) ددې جواب په باره کې وایي چې خدای ناکرده (خدای مه کړه) که چیرې حضرت عائشة رضی الله تعالی عنها دمحمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم په ځواب کښې نعم (هو) ویلې واي نوخبره به ډیره باریکه شوی وای . آن داچې داځواب به کفر حساب شوی وای لکن حضرت عائشې (رضی الله تعالی عنها) له ذهانت څخه کارواخیست ځکه یې خپله عاجزی اوعذر ښکاره کړ. بیا حضرت محمدصلی الله تعالی علیه واله وسلم دولاړیدو وجه بیان کړه چې دشعبان په پنځلسمه شپه ددنیا اسمان ته تشریف راوړي ، اویوبې پایه رحمت پرخپلو بندګانو کوی چې دبنوکلب دوزو دوزغنو (وړیو) په برابر خپل بندګان ددوزخ له اوره څخه ازاد وي ، نوځکه چې داوخت دلوی خدای جل جلاله دمهربانۍ اواحسان وخت دي ځکه ماوغوښتل چې په دي مقدس اومبارک وخت کښې دخپل امت لپاره دمغفرت دوعاوې وکړم هغه وو چې جنت البقیع (دمسلمانانو هدیرې) ته ولاړم هلته له لوی خدای جل جلاله څخه په مغفرت مشغول شوم. (مظاهر حق جدید ص۱۹۵ج۲)

دخدای جل جلاله دنظام سپکاوی

لوی خدای جل جلاله زموږ پر بدعملې اوبدکارې ښه عالم (پوه) دي په کومو ورځو کښې چې دبنده لپاره دډیر عمل کول ضرورت وي په هغو ورځو اوشپو موږ لا په ډیرو ګناهونو کښې بوخت یو موږ دابنه زده کوو چې دبرات په پنځلسمه شپه کې پورته کیدل ضروري دي لیکن داځای موهیر کړی چې ولی ؟ اوڅنګه پورته کیدل ضروري دي ؟ دخدای جل جلاله درضااوخوشحالولو لپاره نه ، دخپلو ګناهونو څخه دتوبې کولو لپاره نه ، خدای جل جلاله درحمتونو څخه دبرخې اخستلو ، دخپلې عمل نامې څخه دګناهونو دپاکولو لپاره نه بلکه دخدای تعالی دقهر اوغضب دحاصلولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره دخپلو ګناهونو دډیرولو لپاره . دخدای جل جلاله دنعمتو څخه دځان لېرې کولو . دخپلې عمل نامې دتورولو اودنیکیو ختم کولو لپاره (الا ماشاء الله) ای مسلمانانو ! غور اوفکر وکړئ ! غوږونه خلاص کړئ او واورئ ! لکه څنګه چې لوی خدای جل جلاله رحیم (رحمت کونکی) اوغفار (بخښونکی) دی همداشان جبار اوقهار هم دي داسې عمل کول خودخدای تعالی په رحمتونو دملنډو وهلو سره برابر دي اولکه څنګه چې په ښو وختو کې داعمال صالحه (نیکو عملو) اجر زیاتیږي . همداشان دبدوکارو ګناهونه هم زیاتیږي. تاسو فکر وکړئ که چیرې یوپاچا خپل فوځ ته امر اواعلان وکړي . چې سبا د(یوه معلومه ورځ) فلانکې ګروند ته دفوځې ازموینې لپاره راشئ ، خپلې فوځې تجربې ښکاره کړئ . دپاچاه له لورې به انعامونه درکړل شي اوفوځیانوداخبره واوریدله میدان (ګروند) ته حاضر شول خودفوځي ازموینې لپاره نه دفوځی شجاعت کمالات ، دهرکلې اودفوځې قربنی دښکارولو لپاره نه بلکه دبباتیری لپاره آیا پردې به پاچاه غصه نشی ایا ددې پرځای چې فوځیانو ته انعامونه ورکړی لعنت اوسرزش به ورنکړی ؟ خامخا به یې ورکوی . غور اوفکر وکړئ په کومه طریقه چې موږ دبرات شپه دخدای تعالی په حضور کوم عملونه کړی .آیا دخدای تعالی قهر اوغضب به له هرلوره پر موږ نشی نازل ، آیا داموږ دخدای تعالی پررحمتو پسخند نه دي وهلی بیا نو ولې مسلمان پر خپلو تکلیفونو اومصیبتونو ژاړې تراوسه موږ اوتاسو څه کړې دي خدای تعالی موږې اینبی دي خدای تعالی موهیر کړی دي دخدای تعالی دعبادت پر ځای په شیطانې اعمالو فخر کوو . خدای تعالی هم موږ پری اینبی یو . ای مسلمانو ! خپل عملونه بشپړ کړئ له نافرمانیو څخه راوګرځئ له عبث اوبې هوده کارو څخه ځان وساتئ دیوه خدای تعالی بشپړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تابع او مخلص بندګان شئ لکه څوارلس سوه کاله مخکې چې تاسو دهغه تابع واست . تاسو دخدای تعالی شئ خدای تعالی اوټول کائنات به ستاسو شي (فضائل الایام والشهور ص ۱۱۵)

دشپې په کومه برخه کې پورته کیږئ ؟

اوس دغور اوفکر ځای دادی چې دشپې په کومه برخه کې پورته کیدل افضل دي ؟ددې تعین له قران کریم څخه هم کیږی اوله حدیث مبارک څخه هم ځکه چې له قران څخه معلومیږی چې دشپې په اخیره برخه کښې پورته کیدل ضرورې ده . لکه څنګه چې الله تعالی وایې :

(إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً وَأَقْوَمُ قِيلاً ۶) (المزمل پاره ۲۹)

البته دشپې پورته کیدل سخت تکلیف دي لکن خبرې بې صحیح برابرې دي اوله ناشئة الیل څخه له خوبه وروسته ثابتیږی ځکه ددې په اختیار سره پر نفس ډیر تکلیف راځی نوځکه داافضل دي اودسورة له اخیری برخې څخه هم معلومیږی دابهترې له قران کریم اوله حدیث شریف څخه هم معلومیږی (۲ الله تعالی وایې) دشپې دآخیرې حصې فضیلت له ډیر مختلفو احادیثو څخه معلومیږی اوله عقل څخه هم دامعلومیږی ځکه چې داوخت دخوب وي اوخوب پرې نبودل مشکل ،ګران وي په یوه حدیث کښی راغلی دي چې کوم شخص دشپې پورته شي عاجزي او زاری کوي زه الله تعالی له هغه څخه ډیر خوشحالیږم . ځکه چې زما درضا لپاره یې خپله محبوبه اوتوده (ګرمه) بستره پرې ایښی وي لدې نه هم معلومیږی چې دشپې اخیرې حصه ډیر فضیلت لري لکن که چا ته داکار مشکل وو بیا دي دشپې په اوله حصه کښی څه برخه مختاره کړي ځکه چې په نورو شپو کې لوی خدای تعالی دشپې په اخیرې برخه کښی ددنیا اسمان ته راځی اوپه دې شپه (دشعبان پنځلسمه) کې له لمرلویدو وروسته راکوزیږي ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومو خلکو ته دشپې په اخیره کښې عبادت کول مشکل وي هغه دی
دافضیلت دشپې په لومړی برخه کښې حاصل کړی . کمه درجه یې داده
چې دماخستن ترلمانځه پورې دي په عبادت کښې مشغول شي
(التبلیغ ص ۳۲ ج ۸)

دشیطان دهوکه (چل)

دادنفس عادت دي چې کله یوانسان دثواب حاصلولو اراده وکړي ، نفس
ورته خپلې بانې جوړ وي خویې له دي کاره وګرځوی همداشان ، دبرات
دشپې اوشب قدر دعبادت په وخت نفس انسان ته دهوکه ورکوی چې
دشپې په اخیره کښې عمل فضیلت لرې دشپې په اوله برخه کښې څه فائده
لری ؟ وګوری څومره دافسوس ځای ده دشپې په اوله حصه کښې په
داسې شان لدي عظیم عبادت څخه بې برخې کیږی . بعض انسانان دنفس
په ډیر خفی (پټ) چل سره غولیږی ددې لپاره عبادت کوی چې زه په خلکو
کښې مشهور شم په دي سره نفس خوشحالیږی خو داعبادت هیڅ ګټه نه
لری ځینی خلک په دي نیت دشپې په اخېره حصه کښې راپورته کیږی چی
په خلکو کښې ممتاز عابد ونومول شی لکن افسوس داتکبر اوغرور دي
چاته چې تکبر او غرور خوښ وي الله تعالى ته ډیر مبغوض دي (التبلیغ ص ۲۷ ج ۸)

په مبارکه شپه کښې ګناه کول

ددې مبارکې شپې ډیر فضیلت دي اوپه دې شپه کښې ګناه کول هم ډیره
ګناه لرې په نسبت دنورو وختو . لکه څنګه چې دځای حکم دي همداشان
دزمان (وخت) حکم دي دمثال په توګه: په یوه عام ځای کښې ګناه کول ،
اوپه مسجد کښې ګناه کول ډیر فرق سره لری بیا په مسجد و کښې مسجد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی اومسجد حرام په کوم کښې چې لمونځ کول ترنورو زيات (ډير) ثواب لری . په داسې پاک ځای کښې ګناه کول اوپه مسجد کښې ګناه کول ډير عذاب لری لکه څنګه چې په يوه عام وخت کښې ګناه کول او بل په يوه مبارک وخت کښې ډير لوی عذاب لری مثلا : په روژه کښې ګناه کول ډير بدکار دي ترديې چې بيله روژې وي داهم مبارکې ورځې دي په دې کښې ګناه کول ډير لوی عذاب لری . (التبليغ ص ۷۵ ج ۸)

ددې شپې ګناه :

کومه ګناه چې په دې شپه کښې کيږی دوه ډوله ده : يوډول هغه ګناه چې دعبادت په رنګ نه وي ددې بدوالی ډير ظاهر اوښکاره ده . لکه پدې شپه اورونه لګول . له دې څخه ډير زيات نقصانات راپيداکيږی مالی تاوان هم دي ، اوکله دچا لاس ، يا کوز يابل څه اندام پری سوي وي له ګناه څخه علاوه نور نقصانات هم ورسره تړلی دي دوهم ډول هغه ګناه ده چې په رنګ دعبادت سره وي . دابدعت ده لکه څنګه چې په اکثره خلګو کښې دارواج دي چې په دې شپه (حلوی) پخوي څنګه چې په بدعت کښې خوند يامزه ډيره ده څکه ډير انسانان پری مبتلا دي . اودخپلو په جوړولو سره يې روابولې يوتأويل (حيله) داده چې دنبی کريم صلی الله عليه وسلم غاښ مبارک شهيد شوی وو اومحمد صلی الله عليه وسلم حلوی خوړله ، داخبره غلطه ده دا عقيده لرل ګناه ده څکه چې داواقعه په شوال کښې وه بعض خلګ وايې دادحضرت امير حمزه رضی الله تعالی عنه دشهادت ورځې دي دادهغه فاتحه ده . داهم بې بنياده ده څکه چې دحضرت حمزه رضی الله تعالی عنه شهادت هم په شوال کښې وو. اصلاح الرسوم ص ۱۳۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکثره خلګ په داسې ګناه اخته دي چې دامنع کیږي هم نه ځکه چې بدعت کښې ډیر خوند دي . بدعت هم یوه عظیمه ګناه ده لازمه ده چې په دې مبارکه شپه کښې ځان ترینه وژغورئ .(التبلیغ ص ۲۴ ج ۸)

دالفیه (زرګوني) لمانځه حقیقت :

داخبره هم دیادولو وړ ده چې په ځینو کتابونو کښې لیکلي دي چې دشعبان په پنځلسمه شپه داخاص نفل (چې سل رکعته او په هر رکعت کښې لس لس ځله قل هو الله ویل کیږي) چې کول یې په کار ده ځکه داپه کوم قوي حدیث ، یا دیو صحابي اوتابعي له قول څخه نه ده ثابته ، دعبادت په تعین کښې کوم قید نشته . په احادیثو کښې دمبارکو شپو په عبادت کښې کوم قید نشته . کوم چې چاته اسانه وي باید هغه وکړي . که څوک نوافل کوي اوکه تسبیحات ورته عام اختیار شته کوم چې دمخکې علماؤو له لوري دنوافلو کوم خاص هیئت ذکر شوی دي . ددې سبب دادی چې کوم پیر وخپل مرید ته په یوخاص حالت کښې داطریقه ویلې وي . خودهغه لپاره ضرور یومصلحت ده . لکن داطریقه عامول بدعت دي . همداشان نورو بزرګانو ته بدویل رواندي په حدیث شریف کښې کوم معلوم عمل نه دي راغلی که غواړي چې تلاوت وکړي . یا دلوی خدای تعالی ذکر وکړي . یانوافل وکړي اویا نصیحت بل چاته کوي یا یې پخپله واوري لکه څنګه چې حضرت اشرف علی تهانوی صاحب فرمایلي دي په کانپور کښې موږ په دې شپه باندې نصیحت (تبلیغ) کاوو ځکه چې په نصیحت کښې سړی ته خوب نه ورځي .خوبیا هم ځینې ملګری ویده وو (التبلیغ صحه ۴۱ ج ۸)

ښه فکر وکړئ چې په دې شپه کښې دعبادت کومه خاصه طریقه نه ده ثابته . خو ښه موکه دچانصیحت اورئ . نو که نفل کوي او که تلاوت قران کریم کوئ دهرڅه اختیار دي داکوم حدیث چې دي : (صوموا نهارها) دامر هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره داستحباب دي يادپنځلسمې ورځې روژه نيول مستحب ده فرض اوواجب نه ده ، غرض (قوموا ليلها) له دي څخه ددې شپې فضيلت ثابتيږي اوپه حديث کښې راغلي چې لوی خدای تعالی په دې شپه کښې ددنيااسمان ته راکوزيږي (هل من داع فاستجيب له هل من مستغفرفاغفرله) يعني کوم دمغفرت غوښتونکی شته چې بخښنه ورته وکړو ؟آيا کوم دوعاکونکی شته چې دوعا يې قبوله کړو ؟ ترسهاره پورې په درحمت لمن ويره وي . (التبليغ ص ۸۴ ج ۸ الترغيب ص ۱۰۴ ج ۲).

دبخښنې په شپه کښې هم بې برخيتوب

وعن ابی موسی الاشعری رضی الله تعالی عنه عن رسول الله صلی الله عليه وسلم قال ان الله تعالی ليطلع فی ليلة النصف من شعبان فيغفرلجميع خلقه الاالمشرک اومشاحن –رواه ابن ماجة ورواه احمد عن عبدالله بن عمر وبن العاص رضی الله تعالی عنهم

ژباړه : له حضرت ابوموسی اشعری رضی الله تعالی عنه څخه روايت دي چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وويل : لوی خدای جل جلاله دشعبان (برات) په پنځلسمه شپه خپل مخلوق ته متوجه کيږي له مشرک اوحاسد څخه علاوه نورو ټولو ته بخښنه کوی په يوبل روايت کښې راغلي دي چې له کينه ګر اوله ناحقه وژونکی څخه علاوه نورو ته بخښنه کوی.

تشريح : دحديث شريف حاصل دادی چې لوی خدای جل جلاله په دې مبارکه اومقدسه شپه کښې له خپل رحمته سره مخلوق ته متوجه کيږي ، رحمت يې دومره په جوش راځی چې خپل حقوق هم ورمعافوی (بخښي) اوانسان ته دومره مهلت ورکوی چې دخدای تعالی په بندګۍ عبادت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او طاعت کښې نیمګړتیا ولرې باید بشپړه یې کړي او د تیر وخت له اعمالو توبه وکاږي نو به یې توبه قبوله کړي. او که چېرې توبه ونه کاږي او خپلو بدو عملو او بد اعتقاد ته دوام ورکړي الله تعالی به یې پخپل عذاب مبتلا کړي. له حاسد (کینه) څخه هغه شخص مراد دي او په خپله سینه بغیر له کومې شرعي وجې بلکه دخپلې نفسي تقاضا له وجې له چا سره حسد او کینه کوي او په خپله سینه کښې دحسد اور بلوي داسې بدبخت انسان ددې مبارکې شپې له برکته څخه هم بې برخې دي داسې څوک به دخدای تعالی له رحمته او بخښنې څخه بې برخې وي: ددې تفصیل په مختلفو احادیثو کښې راغلی دي. چې ددې شپې له برکته، مشرک، ناحقه قاتل او کینه ګر بې برخې دي په ځینو روایتو کښې داهم راغلی دي چې صله رحمي قطع کونکی (له ورور، قریبه او دوست سره تعلق نه ساتي) هم الله تعالی نه بخښي. او په ځینو روایتونو کښې داهم راغلی دي چې پایڅې (پرتوګ ترپنډیو) کښته کونکی، دمور او پلار نافرماني کونکی، همیشه شراب څښونکی، زاني، او په ظلم محصول اخستونکی، جادوګر، کاهن (دغیب خبرې کونکی) او سازنده او باجه غږونکی پر دې ټولو دخدای تعالی درحمت نظر په دې مبارکه شپه کښې نه کیږي (اعوذبالله خدای تعالی ته پخپل فضل کرم موږ ته هدایت وکړي او له داسې خلګو څخه مو مه حسابوي. (مظاهر حق جدید ص۲۰۲ ج۲).

دبې برخې خلګو لست

له مختلفو روایاتو څخه دبرات دپنځلسمې شپې فضیلت په روښانه توګه معلوم دي چې داشپه دالله تعالی په وړاندې مبارکه او قیمتي شپه ده، او الله تعالی پرخپلو بندګانو عام رحمت کوي او خاصه توجه لکن دارحمت پرهغو کسانو کوي چې هغوی هم ددې رحمت په انتظار ناست وي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیوي اواخروي حاجات دلوی خدای تعالی په وړاندی عرضوی اولوی خدای جل جلاله یې وړپوره کوی لکن ځینی داسې سخت ګناهونه دي چې ترڅو ورڅخه توبه ونکړی سوال یې نه قبلیږی:

اول: مشرک دوهم: کینه ګر دریم: دمور اوپلار نافرمان څلورم: زانی پنځم: شراب خور شپږم: کاهن اووم: صله رحمی قطع کونکی اتم: پرتوګ تر پنډیو لاندی کونکی. دلته دهر یوه په اړه څه تفصیل ته ضرورت دي:

شرک : دخدای تعالی په ذات اوصفاتو کښی بل څوک شریک کول، اوله هغه سره دمعبود په شان معامله کول اودهغه عبادت کول او نور .... دالله تعالی ارشاد دي(**إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا**) (پاره ۵ سورة النساء)

ژباړه : بیشکه الله تعالی بخښنه نه کوی هغه چاته چې له الله تعالی سره شریک نیسی، اوله دي لاندی نورو ته بخښنه کوی چې خوښه یې شی، دوهم ایت: (**وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ١٣**) (سورة لقمان - پاره ۲۱)

ژباړه : اوکله چې لقمان وویل خپل زوی ته کله چې یې هغه ته نصیحت کوی ای زویه له الله تعالی سره شرک مه نیسه ځکه چې شریک نیول لوی ظلم دي له خدای جل جلاله سره شریک نیول داډیر لوی جرم اونافرماني ده ، اودبخښني قابل هم نه ده پرخپل ځان باندی تر دي بل لوی ظلم نشته چې همیشه په هلاکت اوبربادي کښی وي الله تعالی چې دځمکي اواسمانونو خالق دي ، دټولو مخلوقاتو مالک ، یوازي اوبې احتیاجه دي ، دهغه هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریک نشته ((قل هو الله احد) لوی خدای جل جلاله چې کریم اورحیم ذات دي داسې چاته مغفرت نه کوي . لکه څنګه چې د خدای تعالی له ذات سره شریک نیول ظلم عظیم دي ، همدارنګه دهغه له صفاتو کمالیه وو سره شریک نیول هم لویه ګناه ده. (حقیقت شب برات ص ۱۹)

کینه څه ته وایې ؟

د یو مسلمان له بل مسلمان سره کینه کول بالکل ناروا ده او د خدای تعالی له رحمت څخه دلیرې کیدو سبب دي الله تعالی فرمایې:

(خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ۱۹۹) (پاره ۹ سورة الاعراف)

عفوه او درګذر خوښه کړه ، په نیکې امر کوه اوله جاهلانو څخه ځان وژغوره ، له انسان څخه حتما خطایې کیږي که چېرې داسې وشول ، بیا معافې دالله تعالی ډیره خوښه ده ، ځکه یې وفرمایل چې معافي (بخښنه) اختیار کړه اوکه له بې عقلانو څخه چېرته کومه خبره درته وشي ،ځان ترینه وژغوره ، جنګ اوجدال مه ورسره کوه حدیث شریف کښې راغلي دي قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لاتباغضوا:رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: چې یوله بله سره بغض مه کوی.

کینه : کومې ته چې په عربی کښی حسد وایې تعریف یې داسې شوی دي کله چې له یوه دښمن څخه انتقام (بدله) اخیستل ممکن نوی ، دخپل قهر په راکنټرولولو سره پر زړه تکلیف راځي .بس ددې علاج دادی چې دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابل شخص بدی ورمعاف کړه او راشه دوشه ورسر شروع کړه په یوځو ورځو کښې به ټول مشکل حل شي. (تعلیم الدین مولانا تهانوی رحمه الله ص ۵۸).

په حدیث شریف کښې راغلی دي چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي چې تعلق ختم کونکی جنت ته نه شي داخیلدلای (بخاری ، مسلم)

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې په هره دوشنبه اوپنج شنبه دجنت دروازې خلاصیږی اوهر هغه بنده ته مغفرت (بخښنه) کیږی چې له خدای تعالی سره شریک ونه نیسی لکن هغه څوک لدې مغفرت څخه بې برخې دي چې دده اودمسلمان وروړ په مینځ کښې کینه وي. (مشکوة ص ۴۲۷).

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: چې په هره هفته کښې په دوشنبه اوپنج شنبه دټولو انسانانو اعمال خدای تعالی ته وړاندی کیږی ، اوهر مؤمن ته بخښنه کیږی ، مگر نه هغه خلګو ته چې یوله بل سره کینه ولری ، او ددې خبرې ډیر تائید کوو ، چی داخلګ دي کینه پریږدي اویوله بل سره دي ملاقات وکړی. (مشکوة شریف ص ۴۲۸)

په دې روایاتو کښې دکینه دبدعمل بیان شوی دي کوم چې په دنیا اواخرت کښې دهلاکت سبب دي خپل مینځې اړیکې خدای تعالی ته ډیرې خوښې دي ، که چیرې دڅه مشکل له وجې کوم خفګان پیښ شی ، باید ژر صلح وشې او چې اوږ دنشې ، ددې لپاره ښه لاره سلام اچول دي چې دتعلق اومحبت یوازنی لاره ده. تر درو شپو او ورځو زیات باید تعلق پرې نشي ځکه چې په حدیث شریف کښې راغلی دي چې له خپل وروړ (مسلمان) سره تر درو شپو او ورځو زیات خفګان کول حرام دي چې یو له بله په تریو تندی سره ګوری. (مولانامحمد رفعت قاسمی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

صله رحمي قطع کول څه ته وایې؟

څرنګه چې دقريبانو او خپلوانو حقوق پرمونږ واجب دي . دهغو نه اداکول . له هغوی سره بده رويه (سلوک) کول او تعلقات ختم کول دصله رحمی قطع کول دي .په احاديثو کښی دکينې ډير بدوالی ، راغلی دي . اوکينه ګر ته يې ډير بدويلی ، دنبی کريم صلی الله عليه وسلم وينا ده چی دوې ګناوې ډيرې سختې دي چې کونکی ته يې په دنيا او هم اخرت کښی عذاب ورکول کيږی (۱)بغاوت (ظلم) (۲) صله رحمی قطع کونکی (مشکوة شريف).

په ډيرو احاديثو کښی راغلی دي چې الله تعالی فرمايلې دي : د(رحم) لفظ دالله تعالی له پاک صفت رحمن څخه مشتق دي څوک چې . له چاسره رحم کوی رحمن پرهغه باندی رحم کوی ، اوڅوک چی له چاسره ، قطع کوی رحمن به له هغه قطع کوی (فضائل صدقات ص ۲۱۹ ج ۱) فقيه ابوالليث رحمة الله عليه ويلی دي: چی صله رحمی قطع کول دومره بده ګناه ده چې دډيرې او مرتبې خاوندان هم دخدای تعالی له رحمته بې برخې کوی ، نوځکه دهر مسلمان لپاره لازمه ده چې ډير ژر له دې بده کاره توبه وکاږی اوکه يې چيرې عادت وي نو ضرور دې پريږدي او تعلق دې زيات کړی.

حضرت عبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه يوه ورځ دسهار له لمانځه وروسته يوه مجلس ته تشريف يوړ او ورته يې وويل : که په تاسو کښی څوک دصله رحمی قطع کونکی وي لاړ دې شی ځکه چې مونږ خدای تعالی ته سوال اودوعاوي کوو اوپر صله قطع کونکی دخدای تعالی درحمت دروازې بندې وي .وګورئ څومره دناراضئ ځای دي ، شايد چې دعبدالله بن مسعود رضی الله تعالی عنه جنره دې دقران اواحاديثو په رڼا کی وي ددوعا په کولو کښی له صله رحمی نه توبه ضروري ده .که چيرې دوعا په اجتماع سره کيږی ، ددوعاء په ادابو کښی داهم ده چی له داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهونو څخه به پاک وي چې دخدای تعالی رحمت وربانډی نه کیږی ، کله چې دکینې دومره ګناه ده چې په سبب سره یې بل څوک دخدای تعالی له رحمته لېرې کیږی نو پخلپه به دکینه ګر څه حال وي ، همداراز ددې شخص توبه نه قبلیږی ترڅو چې یې ځان ترې ساتلی نه وي. (حقیقت شب برات ص ۲۴)

په خپلو مینځو کښې دښمنی کول ، ډیروخت دحق اوناحق په فرق کښې غفلت وي ، دبل حق چې دکوم چا پرذمه وې هغه له نظره غورځوی ، دشریعت پاک تعلیم دادی که چېرې ددوو ورونو په خپل مینځ کښې کوم تعصب پیدا شي باید په ایمانداری سره هر شخص خپلې ګناه ته ځیر شې اوخپله ګناه تسلیم کړی اوتوبه ترینه وکاږی اوصلح وکړی .اوخپله ایمانې جذبه باید رامخ ته کړی اوترټولو مخکې صلحې ته غاړه کښیږدي .خدای تعالی چې انسان ته کوم جسم اوصورت ورکړی دایو امانت دي . انسان ددې په سبب سره په نیک کار کښې پوره کوشش کولای شي ، باید ضائع یې نکړی او کوم شخص چې داخیانت کوي بدیانتې کوی دخدای تعالی په نزد داشخص لوی مجرم اوباغی دي ، کوم څوک چې دشپې له برکته څخه بې برخې شي دنورو ډیرو سزاګانو مستحق ګرځی. (الترغیب ص۳۲۰ ج ۳)

تر پنډیو لاندې دپایڅو څړول

تر پنډیو لاندې پرتوګ یا لنګ کول یا لوی لستونې جوړول یا لوشمله پرېښوول ، دبخاری اومسلم شریف په حدیث کښې راغلی دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل : چې دخدای تعالی درحمت نظر پرهغو خلګو نه کیږی چې پایڅې یا لنګ تر پنډیو لاندی کوی.

دوهم :په دوهم حدیث کښې ددې اندازه معلومه شوی ده ، چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې : دکوم چا پرتوګ چې ترپنډیو لاندي وي داشخص به په دوزخ کښې وي . (بخاری شریف).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم: په دریم حدیث کښې دنورو جامو ځړول هم حرام بلل شوی دي نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: چې اسبال) یعنی اوږدول له خپلې اندازې څخه که پرتوګ وي که کرتی، او لنګوټه نوداکه د تکبر له وجې اوږده وي الله تعالی ورته درحمت په نظر نه ګورې .ددې حدیث روایت (ابو داؤد . نسائي اوابن ماجه کړی دي) .او ددې په تائید کښې یوبل حدیث داسې دي چې کوم شخص خپلې جامې ځړولې وي خدای تعالی ورته درحمت په نظر نه ګوری.(ددې حدیث روایت امام بخاری شریف کړی دي) .په دې حدیث کښې مطلق کالې ذکر شوی دي ، مګر دپای په څو حدیثو کښې ذکر شوی دي .اودنورو جامو په هکله علماؤو محقیقنو ویلې چې لستونې ترګوتو تیریدل اوشمله ترنیمې ملا تیریدل داټول په اسبال کښې داخل دي او ممنوع دي .بعض کم فهم خلګ وایې چې داممنوع هغه وخت ده چې دتکبر له وجې وي که ځیرشو لمړی خو داویل غلط دي چې وایې موږ خوتکبر نه کوو، بیانو ولی داسې کوی ، سنت طریقه ولې نه اختیار وي ددې په اختیارولو کښې مو زړه ولی تنګیږي ، لنډې پایڅې مو ولی نه خوښیږي آیا داتکبر نه ده نوڅه ده ؟ بل په حدیث شریف کښې چې کوم دتکبر لفظ راغلی دي داقید اتفاقی ده احترازی نه ده څنګه چې یې اکثره خلګ دتکبر له وجې کوی نوځکه (نبی کریم صلی الله علیه وسلم) داقید ذکر کړ لکن دامطلق حرام دي په بل حدیث کښې چې دپنډیو حد معلوم شوی هلته پکښې دتکبر لفظ نشته مطلق ناروا ده که دتکبر له وجې وي اوکه بغیر دتکبر ، مګر که دتکبر له وجې وي بیا دوې ګنا وې شوی اوبیله تکبره یوه ګناه ده ، هسې دروا والی لپاره بانې مه لټوئ ، که څوک وایې چې دامطلق (بغیر له قیده دتکبر) موږ په مقید (سره له قیده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دتکبره) حمل کوو ، ددې ځواب په اصول فقه حنفې کښې شوی چې مطلق پرخپل اطلاق پاته دي . غرض داچې دروا والی لپاره هیڅ صورت نشته.
ځینی خلګ په لمانځه کښې پایڅې یانور کالې برابر وي لکن له لمانځه نه بغیر هم له ګناه څخه ځان ساتل پکار ده بعض خلګ پایڅې غټې (اوږدې) جوړوې خوبیا یې په لمانځه کښې بیرته راټولوې مګر اصلا په وخت ضائع کولو کی ګناه ده که پنډی پټې وي که ښکاره ، اوخیاط ته هم داسی کالې جوړول جائز نه دي ځکه چې په ګناه کښې کومک کول هم ګناه ده ، باید ټول خیاطان داسې ناروا کالې جوړ نکړي له خدای تعالی څخه دې حلاله روزي (رزق) طلب کړی. (اصلاح الرسوم ص ۲۸)

دسپې شرعی حکم

دناروا رواجو څخه تصویر (عکس) اوسپی بلا ضرورته ساتل هم شامل دي دبخاری اومسلم شریف په حدیث کښی راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلې دي چې هغه کورته درحمت ملائکې نه داخلیږی چې پکښی سپی یاعکس وي ،نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلې چې ترټولو غټه ګناه تصویر جوړول دي یوه حدیث کښی راځی چی نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلې چې ترټولو غټه ګناه تصویر جوړول دي ، یوه حدیث شریف کښی راځی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلې : څوک له دریو غرضو بغیر سپی ساتی.

اول: دمال (پیسو) دحفاظت لپاره

دوهم: دښکار لپاره دریم:

دکور یا کښت دحفاظت لپاره دهغه له ثوابه هره ورځ یو قیراط کمیږی (دقیراط اندازه په حدیث کښی داحد دغره په مثال ده) داحدیث په بخاری شریف اومسلم کښی راغلی په دي احادیثو کښی تصویر جوړول ، تصویر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوول بغیر له ضرورته سپې دړول حرام ثابت شوی دي دجدید تهذیب په لوازمو کي بلل شوی وي لږ حقیقت ته ځیر شئ . له دي دواړو شیانو څخه پوره ځان وساتئ . دبعض خلکو عقلونه دې حال ته رارسیدلی دي چې دسپیو صفات حمیده (ښه صفات) بیانوی اودممانعت لاره بند وي خو په پته کی حکم شرعی لغو کوی څوکه دچادا خیال وي نو دایمان دنوی کولو ضرورت ورته شته . له مسلمانیدو وروسته دشرعي احکامو دعلت پوښتنه (طلب) کول مناسب نه دي ډیر مجازی (دنیوی) احکام په علت سره نه معلومیږی ، بې له علته یې منل لازم دي دحاکم حقیقي لوی خدای تعالی په حکم کښی ولی‌څه څوک ویل وکړی ؟که څوک ووایې چې زموږ ددین احکام له عقل سره برابر دي ، مګر ددې ځواب دادي چی له عقل سره برابر دي مګر بعض احکام ته عقل نه شی رسیدلای ،مثلا ډیر شیان په سترګو لیدل کیږی مګر په صحیح توګه یې سترګی ادراک شې کولای ، دادعقل کار دي چې داحکامو علت وپیژنی . داعقل دانبیاء علیهم السلام دکامل اولیاء اودعلماء راسخینو عقل وو چې دلوی خدای تعالی خاص رحمت وو . دعامو خلکو په عقل کښی دومره قوت نشته . اوددې زماني متعلمین دعامو له صفه نه وزي .داچې له دې څخه ددین اصول مراد دي چې داعقلې دي یعنی : څوک چې قران کریم اوحدیث نه مني ، پرتوحید (دالله تعالی پریوازی ذات) اورسالت ایمان یې علم په دلیل عقلی سره هم ثابتیږی اوفروعی شیان یعنی فلانکی شی ولی حرام دي فلانکی ولی حلال دي داسې شیان په عقل سره ثابتول ضروري نه دي بلکه ددې منل په دلیل شرعی سره پکار ده ، اودعقل موافقه هم داخبره ده چې حاکم ، حاکم منل په دلائل مختلفه ؤسره کله چې حاکم په حاکم ومنل شی ، بیا دهغه دهرحکم دلائل پوښتل یوقسم بغاوت (نافرماني) ده یعنی چې کله خدای تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومنی ایمان ورباندی راوړي بیا باید دهغه هرحکم ومنل شي ، اوعلت یې ونه پوښتل شي ځکه چی دنیایې قوانین په وجه اوعلت سره زموږ په ذهن کښې نه راځی مطلب غرض داچې شرعي حکم بې له کومې نزاع څخه منل واجب دي هو . وروسته له منلو څخه دکوم حکمت لپاره که تحقیق وشی داجائز دي بعض خلګ حیله جوړ وي چې موږ سپی دحفاظت لپاره ساتو ، لکن پوه شئ چې الله تعالی په هرنیت عالم اوپوه دي که چېرې فقط یوازې دطبعیت برابرولو لپاره ساتل کیږی دابالکل حرام دي سپی خوهغه څوک ساتی چې پیره دار یې نوی خپل مال . کور او پسونه ورباندی ساتې نن سبا خو الحمد الله دهرچا پیره دار شته نو دسپی څه ضروت دي ؟

همداشان دښکار تمام اسباب شته ، لکه: کلاشینکوف . توپک اوتوپنچه ، نوولی سپی څوک وساتی ؟ (اصلاح الرسوم ص ۳۰ از حضرت مولانا اشرف علی تهانوی رحمة الله علیه)

دتصویر شرعي حکم

ځینی خلګ وایې چې ناجائز خو پوره (مکمل) تصویر دي موږ خونصف تصویر جوړ وو او ساتوېې نوځکه داجائز دي کله چی په تصویر کښی داسې عضو(اندام) نه وي چې بغیر له هغه ژوند ممکن نوی داجائز دي حقیقت دادي چی عکس (تصویر) ترهغو پوری ناجائز دي چی ترڅو دهغه حیوان شکل ته بند معلومیږی . مثلا که دانسان نمایې تصویر واخیستل شی چې مخ اونوری اعضاوي یې معلومیږی دابالکل حرام وي ، اوداسی نورحیوانات .ځینی خلګ اعتراضات کوي چی دروپو (پیسو) عکسو نه هم باید ناجائز شي ځکه له هغه څخه هم انسان معلومیږی ؟

ځواب دادي چې دلته اشد (سخت) ضرورت دي اودضرورت په وخت کښی مکلفیت کمیږي او نور خلګ یوازې دشوق لپاره سپی ساتې چې داقطعا حرام دي. (اصلاح الرسوم ص۳۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : په کوم کور کښې چې سپې سور (خنزیر) ، شراب ، زانې یا زانیه او تصویر (عکس) وي داسې کورته د رحمت ملائکه نه داخلیږی.
(غنیة الطالبین ص ۳۸۰).

دنجوم علم

حضرت عبدالله ابن عباس له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کوی: چې چا د علم نجوم یوه برخه چې د شریعت مخالفه وي حاصل کړی ګواکی دي شخص جادو حاصل کړ او نجومې کاهن دي کاهن جادوګر دي او جادوګر کافر دي . (مشکوة ص ۳۹۴).

له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل : « ومن سحر فقداشرك »

ژباړه : چا چې جادو وکړ هغه مشرک شو. (نسائی شریف ص ۱۷۱ ج ۲)

جادو او داسی نور تمام (ټول) د شرک او کفر ښاخونه دي کوم چې بالکل حرام دي همداشان جادو کول هم حرام دي او بل چاته جادو ورکول هم حرام دي نن سبا د عامو خلګو باوجود خواص هم په دي مهلک مرض کښی مبتلا دي .چېرې چې له چا سره یې دښمنې وې یا کومه بله خبره وي ، ضرور جادو ورباندی کوی او د خپل زړه براس ورباندی کاږی ښځینه مخلوق هم په دې کښی مبتلا (اخته) دي کله چې معلومې خبرې مخ ته راشې ضرورمندې وهي او دا جادو کوی که چېرې یوه مسلمان ته کوم ضرر ورسیده مخکې وعید ونه ورته راجمع کیږی او دا کار قطعا ناجائز او حرام دي .لدې ټولو شیانو څخه ځان ساتل پکار ده ، څوک چې دا کار کوی هغه هم سخت ګنهګار دي او پر دې باندی اجرت (مزدورې) اخېستل او ورکول دواړه حرام دي . (حقیقت شب برات ص ۱۵).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشراب څښلو حکم

اسلام شراب اوهره نشه کونکې شی حرام کړی دي ، په قران کریم اواحادیثو کښې ددې حرمت مفصل بیان شوی دي.

(یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ وَالْأَنصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّیْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۹۰) (پاره ۷ رکوع ۲)

ژباړه اې هغو کسانو چې ایمان موراوړي بې شکه شراب ، خمار ، اوبت پرستی ټول بدله کارونو دشیطان څخه دي نو پرهیز ترینه وکړئ بنایې چې خلاصون وموموئ. په مشکوة شریف ص (۳۸۲) کښې حضرت ابن عباس له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کوی چی:(**کل مسکر حرام**) هرنشه کونکی شی حرام دي.

له حضرت عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: احسان اچونکی ، دمور اوپلار نافرمانې کونکی اوشراب څښونکی به جنت ته نه داخلیږی (مشکوة شریف ص ۴۲۰)

په یوه بل حدیث کښی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه ارشاد دي: چی پر دریو خلکو جنت حرام دي له هغو څخه یو شراب خوردي (مشکوة شریف ص ۳۱۸)

دغیب ویونکی حکم

په حقیقت کښی علم غیب د خدای تعالی ذاتې صفت دي له الله تعالی څخه بغیر علم غیب په خپله اصطلاحې معنی دبل چا لپاره نشته نوځکه دغیب خبرې ویل اوپلټل یې په هره طریقه چې وي صحیح نه دي شریعت بالکل حرام بللی دي ، په قران کریم اواحادیثو کښی ددې تفصیل راغلی دي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم غیب یوازې خدای تعالی لره ثابت دي د لوی خدای تعالی فرمان دي چې ((إِنَّ اللّٰهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ)) (پاره ۲۱ سورة لقمن).
په احادیثو کښې پرداسې شخص چې دعلم غیب خبرې پوښتنې اوبل چاته بې وايې سخت عذاب راغلی دي له حضرت حفصې رضی الله عنها څخه روایت دي: چې څوک دهغه چا څنګ ته راشې چې هغه دعلم غیب خبرې کوی اوله هغه څخه کومه خبره وپوښتې ددې شخص لمونځ (۴۰) ورځې نه قبلیږي (مشکوة ص ۳۹۳).

دمور اوپلار نافرمانې کونکی حکم

دانسان په تربیه کښې دمور اوپلار درجه له ټولو انسانانو څخه لوړه ده. نوځکه هر راز نیکې او ښه رویه له مور اوپلار سره پکار ده. په خاصه توګه چې کله یوله دوی څخه بوډا شی. په داسې حالت کښی لازمه ده چې هر راز خدمت او په نرمې سره خبرې وشی، په ژبه لاس او پښو ددوی په وړاندی هیڅ دبد تمیزی اظهار باید و شی، بلکه ددوی مخکې حقوق یادکړی او دمغفرت دوعا ورته وکړې. مور اوپلار دخپلو بچیانو په ډیر شفقت سره حفاظت کوی نو پکار ده چې نن دهغوی هر اړخیز خدمت او شفقت وړاندی وشی او په هر حالت دهغوی خدمت وشی یوازې خدمت نه بلکه له لوی خدای جل جلاله څخه دمغفرت دوعاوې هم ورته شې دمور اوپلار سره دښه سلوک په باره کښې بې شمیره صحیح احایث راغلی دی چې موږ ور څخه څو راخلو: امام احمد اومسلم دابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه نقل کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل: ذلیل دی وې هغه څوک چې ورسره مور اوپلار یا یو له دوی څخه ژوندی وی بیا هم جنت ته داخل نشې (یعنی ددوی خدمت او فرمانبرداری ونکړې) یو صحابی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم په خدمت کښی حاضر شو او ویې ویل ای

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخدای جل جلاله رسوله ! ما دجهاد اراده کړې ده او ستا سره مشوره کوم ، نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل چی ستا مور شته؟
صحابی ورته وویل هو (شته) بیانبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل دمور خدمت پرتالازم ده هغه وکړه جنت دهغې ترپښو لاندي ده په مختلفو مجالسو کښی نبی کریم صلی الله علیه وسلم داحدیث دوه واره ویلي دي (رواه النسائی وابن ماجه).

نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دي چې دخدای تعالی رضاء دمور اوپلار په رضا مندي کښی ده ، دالله تعالی نارضائی دمور اوپلارپه نارضائی کی ده . (ترمذی تفسیر بیان السبحان ص ۳۹۵ ج ۲).

دشعبان (برات) دروژي ثبوت

وعن علی رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاكانت ليلة النصف من شعبان فقوموا ليلها وصوموا يومها فان الله تعالى ينزل فيها بغروب الشمس الى السماءالدنيا فيقول الا من مستغفر فاغفر له الا مسترزق فارزقه الا مبتلى فاعافيه الا كذا وكذا حتى يطلع الفجر (رواه ابن ماجة)

ژباړه: له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل : کله چی دنصف شعبان شپه راشی (دبرات پنځلسمه شپه) په شپه یې لمونځ وکړئ اوپه ورځ یې روژه نیسی ځکه چې لوی خدای تعالی په دي شپه ترلمر ولیدو وروسته ددنیا اسمان ته تشریف راوړی (یعنی له خپله خاص رحمته سره توجه کوي) او ددنیا خلګو ته وایې چې خبر اوسئ ! کوم دمغفرت غوښتونکی شته چې زه بخښه ورته وکړم ؟ خبر اوسئ ! کوم دزرق غوښتونکی شته چې ورته رزق ورکړم ؟ خبر اوسئ ! کوم مصیبت زده شته چې ورنه خلاص یې کړم ؟ خبراوسئ ! داسې اوداسې (یعنی الله تعالی دهر شي نوم اخلی اوبنده ته اواز کوی مثلا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايې آياشته كوم غوښتونكى چې څه وركړم ؟ آيا شته كوم غمجن چې خوشحاله يې كړم ؟ اوداسې نور دادرحمت اوازونه به جارې وې ترصبح صادق پورې (ابن ماجه).

تشريح : دبرات دشپې دنعمتونو اوفضيلتونو څومره لوړ مقام دى ؟ داهغه مقدسه شپه ده چې لوى خداى تعالى دخپل خاص رحمت سره ددنيا اسمان ته تشريف راوړي خپل بندګان وخپل رحمت عامه ته رابولى ، بشارت دي هغه نيكبخته انسانانوته كوم چې په دې مباركه شپه كښى دلوى خداى تعالى درحمت سيوري ته ناست وي . عبادت اوبندګې كوى ، دخداى تعالى په وړاندى خپل ضرورتونه اوحاجتونه وړاندى كوى اوخداى تعالى په خپل رحمت سره دهغوى سوالونه قبلوى .افسوس دى پرهغو انسانانو چې ددې مباركې شپې استقبال په عبث كارو كوى په آتش بازى (په اوُرو) كوم بد فعل دي خپله نيكبختې اوسعادت له لاسه وركوى خداى تعالى دې موږ اوتاسې ته توفيق راكړى چې دبرات دشپې دفضيلت احساس وكړو ددې شپې دتقديس اوپاكوالى احترام وكړو . ټوله شپه په اخلاص سره دخداى تعالى په عبادت اوبندګې كښې مشغول شو ترڅو دلوى خداى تعالى درحمت عامه جوګه شو . (مظاهر حق جديد ص۲۰۱ ج۲).

دبرات دشپې دروژې نيولو وجه

عن اسامة بن زيدرضى الله عنهما قال قلت يارسول الله لم ارک تصوم من شهر من الشهور ماتصوم من شعبان قال ذاک شهر يغفل الناس عنه بين رجب ورمضان وهوشهر تر فع فيه الاعمال الى رب العالمين واحب ان يرفع عملى وانا صائم (رواه النسائى)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : له حضرت اسامه بن زید رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې ماله نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه ! چې ای دخدای تعالی رسوله ! ته چې دشعبان په میاشت کښې کومې روژې نیسې په بله کې میاشت ماستا دومره روژې نه دي لیدلې ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل ! دادرجب اورمضان ترمینځ میاشت ده اکثره خلګ ترینه غافل دی په دې میاشت کښې دخدای تعالی حضورته دبندګانو اعمال وړاندی کیږی . زه داخوښوم چې کله زما اعمال خدای تعالی ته وړاندی کیږی او زه روژه داریم .په یوه بل روایت کښې داالفاظ راغلی دې چې په دې میاشت کښې دټولو مړه کیدونکو خلګو دمرګ فیصله کیږی زه داخوښوم چې کله زما دمرګ فیصله کیږی او زه روژه داریم.

تشریح درمضان المبارک میاشت خوترټولو میاشتو افضله میاشت ده درجب میاشت هم یوه له اشهر حرم څخه ده ذی القعده ذِی الحجة محرم اورجب داسلام نه مخکې هم ددې میاشتې زیات قدر کیدی اوشعبان ددوو مبارکو میاشتو .په مینځ کښی دي پخپله دشعبان هم زیات فضائل دي تردې چې ترمذی اوبهیقی دحدیثو مشهور کتابونه دي) له انس رضی الله تعالی عنه څخه دنبی کریم صلی الله علیه وسلم داقول نقل دي : چې له رمضان المبارک څخه وروسته ترټولو دقدرو روژې دشعبان دي چې دروژې لپاره تیاری ده . څکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم غوښتل چې خلګ دامیاشت په غفلت کښی تیره نکړی لکه څنګه چې سنت دفرض لمانځه دنقصاناتو پوره کونکی دي . همداراز دشعبان روژه درمضان المبارک دروژو لپاره پوره کیدونکي ده. په شعبان کښی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم دپرله پسې روژو یوه وجه داهم وه چې دحضرت محمد صلی الله علیه وسلم عادت وو چې په هره میاشت کښی بې (۳) درې

(c) ketabton.com: The Digital Library

روژې نیولې اوکله به یې پرېښودلې هم . خو بیا به یې یوځای په شعبان کښې نیولې. دشعبان په میاشت کښې دنبي کریم صلی الله علیه وسلم دروژو په باره کې روایات مختلف دي داهم ثابته ده چې اکثره شعبان نبی کریم صلی الله علیه وسلم روژې نیولې اویه یوه روایت کې داهم راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم له رمضان المبارک څخه علاوه نوری میاشتی هم بشپړه میاشت روژی ندی نیولی. ځکه چې د علماؤوپه دي روایت کښی له ټولې میاشتې څخه اکثره مراد دي ، داهم ممکنه ده چې په کوم کال بې ټول شعبان روژې نیولې وې . اوپه کوم کال یې یوه برخه نیولې وي (الترغیب والترهیب ص ۳۵۲ ج ۲)

دښځو دنفلي روژو حکم

عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال لایحل لامرأة ان تصوم وزوجها شاهدالا باذنه

ژباړه :له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي: چی دښځو لپاره روانده چې دخپل میړه په موجودګې کښی دهغه له اجازې بغیر روژې ونیسي .ا وپه یوه روایت کښی راغلی دی چې درمضان المبارک له روژو بغیر نورې روژې دي پریږدي .

تشریح : دنفلې روژې لپاره که په ژبه سره اجازه واخلی دااولی ده اوکه چېری دښځې دایقین وې چې که زه چېرې روژه ونیسم خاوند مې نه خفه کیږی اویا داچی مخکې یې ترې اجازه اخیستې وي او اوس دنوې اجازې ضرورت نه وینی .اودنفلې روژې دممانعت وجه داده چې نه ده معلومه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم وخت يې خاوند مانع شي . البته درمضان المبارك روژې فرض دي دهغه لپاره د اجازې ضرورت نشته . (الترغيب والترهيب ص ۳۸۳ ج ۲)

په عبادت کښې ولې خوب راځي ؟

خوب په يوازيوالی کښې سړي ته راځي . په ساتيری او سيل کښې يوازيوالې نه وي په هرجز کښې يې جلا جلا خوند وي ځکه په هغه کښې توجه بدليږي او توجه تقسيمږي ځکه خوب نه راځي . له لمانځه بغير ، کله چې په لمانځه شروع وشي . موږ په دې پوهيږو چې دفکر اوسوچ ضروت نشته خودچا په اختيار کښې نه راځي . لکه د ساعت کېلې چې پخپله چليږي ځکه نو په لمانځه کښې يورنګه يوازيوالي راځي ځکه خوب هم ورسره راځي . همداشان کله چې وعظ (نصيحت) شروع شي اوځوک وزته غوږ شي داهم يوقسم يوازيوالی دي چې خوب انسان ته وروليږي او په ساتيري او سيل کښې توجه بدليږي ځکه خوب انسان ته نه ورځي مطلب داچې په يوازيوالي کښې خوب انسان ته پيښيږي (التبليغ ص ۱۲۵ ج ۸) (۲۱)

په عبادت کښې دخوب نه راتللو طريقه

په عبادت کښې دخوب نه راتللو تدبير داد ي چې متفرق اعمال کول پکار دي ترڅو چې توجه بدله شي يوڅه برخه نوافل ادا کړي . تلاوت وکړي ، ذکر وکړي ، بيا وعظ (نصيحت) شروع کړي اويا يې له بل چا څخه واوري بنه طريقه داده چې دخپل کور خلک راټول کړل شي او عبادت په مشترک ډول وشي که ټوله شپه نشي کښېنستلای خوب مو غالب وي او اکثره برخه کښېنستلای شئ بيا هم دشب قدر فضيلت موندلای شئ بايد له سستی څخه ځان وژغورئ او دخوب نه راتللو تدبير هم وکړئ مثلا داچې دشپې په ډوډۍ کښې کموالی راولئ . بيا هم که ضرورت پيداشو (تورمرچ) وژوياست له دې څخه هم خوب تښتي که هرتدبير دخوب دختمولو وي بايد

(c) ketabton.com: The Digital Library

و شي بيا هم له دې ټولو سره سره که خوب ډير وو په دې وخت کښې داخوب معتبر دي (يعنې بيا ويده شئ) داسې نه چې معمولې غوندې خوب درته پيښ شي اوتاسو ويده شئ .دخوب غلبه داسې ده چې د يوچا په قصه هغه ددې پرځای :کريما ببخشا بی برحال ما) دخوب په حالت کښې ويل (ارې مان) (التبليغ ص ١٢٧ ج ٨).

مطلب داچه که چېرې معمولې غوندې ارږمې راشي ديته هيڅ اعتبار نشته بلکه دخوب د ډيروالې په وجه په ويلو کښې فرق راځي آن داچې دبعض الفاظو معنې هم بدله شي که چېرې داسې حالت ؤ بايد ويده شي . ځکه چې داعمالو دارو مدار په نيت موقوف دي په داسې حالت کښې هيڅ مکلفيت نشته او اميد دي چې پوره ثواب به الله تعالی ورکړی . دعبادت شروع (پيل) دشپې په لمړی برخه کښې وکړی ځکه چې دشپې په اخېره کښې دهغه چا عبادت افضل چې پورته کيدل ورته اسانه وي ، يا اميد لری چې پورته به شم. (مولانا محمد رفعت قاسمی)

دپورته کيدلو طريقه

دخوب نه راتللو لپاره په متفرق عبادتونو کښې مشغول شئ له چاسره مختصره (کوتاه) خبره هم کولای شئ (کوم چې غيبت اوداسې نورځه نه وي) لکه داچې وواٸي له ډوډی سره کله کله (مربا) اچار اوسرکه هم خوند کوی ، په داسې اندازه خبرو کښې کوم ممانعت هم نشته .داسې نه چې ټول وخت په خبرو تير کړی .ځکه چې يوازې پورته کيدل مقصود نه دي عبادت مقصود دي ځکه چې مايوخوک وليدی چې يوازې دويښتوب لپاره بيې (افيون) خوړل چې له شريعت څخه مخالف کار دي په داسې کښينستلو کښې څه فايده ده ، داهيڅکله نه ده پکار . کښينستل خودعبادت لپاره دي لکن دطبعيت دسمولو لپاره لړلږ خبرې هم جائز دي . لکه څنګه چې نبی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کريم صلى الله عليه وسلم له حضرت عائشې رضى الله عنها سره خبرې کولې ، دهغه هم خبرې مقصود نه وې . لکه دطبعيت دسمولو لپاره يې داسې کول همداشان نفس بنه په قبضه کښې راولئ او پورته شئ (السلوم ۴۲ ج۸)
بعض خلک وايې چې ټوله شپه پورته کيدل مشکل دي او يوڅه برخه پورته کيدلو کښې څه فائده ده ؟ داخيال غلط دي ځکه چې که اکثره شپه عبادت و شي بياهم دافضيلت حاصليږى او ټوله شپه پورته کيدل هم کوم مشکل کار ندي ځکه چې په حکومتې مسؤليت . په تجارت اوپه نورو دنيوى کاروکښې ډيرې شپې متصلې ويښې وي . اودافخر کوى چې زه دومره شپې ويښ پاتې شوى يم لږ فکر پکار ده چې دنير کال په دې مبارکه شپه ، کوم خلک وو چې نن په دنيا کښې نشته . اوهغه مبارکه شپه دهغوى لپاره اخېرى شپه وه اوله موږ څخه به چاته اجل راشى اوله دې مبارکې شپې څخه به محروم شو هرهوښيار انسان پوهيږى چې په راتلونکې کښې دضرورت اوس انتظام پکار دي ديخ لپاره تاوده (ګرم) کالې پخوا لاپيدا کول پکار دي دواده اوداسې نورومراسمو لامخکې تيارى پکار ده نوآيا دمرګ لپاره به تر مرګ وروسته تيارى کوي ؟ داسې نه دى تاسې فکر وکړئ چې کله دامضمون لولئ له دې څخه وروسته په کوم ساعت اوکومه ورځ يقين لرئ چې ته به ژوندى يې ؟ په ژوند کښې داسهار اومابنام دي چې بايد پکښې عبادت و شى ، بس که هره ورځ مرګ راغى بيا هيڅ نشو کولاي . همدا اوس زموږ دکاميابۍ اوناکامۍ فيصله پخپله زموږ په لاسو کښې ده څنګه چې موږ غواړو فيصله کولاى شو.ځکه چې خداى تعالى راکړى وخت موجود دي دادنيا دارالعمل (دعمل ځاى) ده . محمدرفعت قاسمى غفرله .

دشريعت مقصود

(c) ketabton.com: The Digital Library

که اړړمی. داسې شوی چې له خوب څخه بې اختیاره شوې بس نور و یدیږئ ځکه چې ارشاد مبارک دي (فلیرقد) بیا دي ویده شی) په داسې وخت کښې ویدیدل فضیلت دي په هرصورت دخدای تعالی بندګی مقصود ده که په خوب کښی وي اوکه په ویښه . خپل ځان خدای تعالی ته وسپارئ څرنګه چې حکم وي هغه سې وکړئ . مطلب داچې دنفس لپاره هیڅ مه کوئ دخدای تعالی چې څنګه حکم وې هغه سې وکړئ اصلا عبدیت مقصود ده نور هیڅ شی بالذات مقصود نه ده خینی وختونه لمونځ اداکول منع دي .(التبلیغ ص ۴۴).

په مبارکو شپو کښی په مساجدو کښی اجتماع

سوال: دشعبان په پنځلسمه . اخترونو اودرمضان المبارک په لسو اخیرو کښی چې په مساجدو کښی خلک یوځای کیږی (یوعام رواج دي) ذکر ، تلاوت اوداسی نور عبادات کوی ددې شرعا څه حکم دي ؟

ځواب: په دې مبارکو شپو کښی په مسجدکې دعبادت درې طریقې دي:

اول: چې مسجد ته اتفاقا راشي دعبادت په نیت نه اوبیا ذکر ، تلاوت اوبل عبادت شروع کړی . داجائز ده . لیکن اولی داده چې دانوافل اوذکر که په کور کښی وشې ترمسجد زیات ثواب لری آن داچې ترمسجد حرام اومسجدنبوی صلی الله علیه وسلم هم نوافل په کور کښی ډیر ثواب لری . او دا په حدیث سره ثابت دي.

دوهم : داچې قصدا مسجد ته راشې دنوافلو لپاره . دابدعت دي ځکه چې دنوافلو لپاره مسجد ته راتلل دامعنی ورکوی چې نوافل په مسجد کښی زیات ثواب لری اودا پر شریعت زیادت دي : بلکه دخدای تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم مقابله ده ځکه په حدیثو کښې په صراحت ذکر شوی چې نوافل په کور کښې زیات ثواب لري.

دریم : په خاصو شپو کښې په هیئت اجتماعیه دعباداتو کول په مساجدو کښې . مثلا : نوافل په جماعت کیږي یا تقریرونه . داصورت بدعت دي . له بله جهته هم داډیر بد دي یوه خرابي خوداوه چې په نمبر۲ کښې ذکر شوه . بل داچې نفلي عبادت په جمع کیږي او داشرعا منع دي.

بعض خلک وايي چې په کور کښې دماشومانو شور وي او ژاړي ځکه موږ په اطمینان سره عبادت نشو کولای . دادشیطان یوفریب دي .اصلا د(خشوع) نوم دادي چې دسنت طریقې موافق عبادت کول . که چیرې له سنت طریقې سره برابر لمونځ وکړي . خشوع او خضوع پخپله پکښې راځي که چیرې کښته اوپور ته شي اوهئیت دخشوع اوژړا اختیار کړي ، دشریعت له نظره دیته خشوع نه ویل کیږي .دغور ځای دي چې کریم صلی الله علیه وسلم به له ډیرې سختې مجبورتیا سره سره نفل تهجد وغیره په کور کښې کول اوزیات ثواب یې ورلوده . اوموږ نن صباد ابهانه کوو چې په کور کښې مو توجه نه برابریږي ، داپه ښکاره دشیطان فریب دي په حدیث شریف کښې راځي چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم پخپله مبارکه حجره کښې نفل کول او حضرت عائشة رضی الله عنها پښې غزولې وي کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سجدی ته راغی دهغې پښې به یې ونبورولی هغې به لیرې کړې ده به سجده وکړه کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم دوهم رکعت ته ولاړ شو دي به بیرته پښې وغزولی ، په توره شپه کښې چې څراغ به هم نه وو خونه به هم دومره پراخه نه وه چې یو کس پریوزي اوبل سجده ولګوي . اومسجد نبوی صلی الله علیه وسلم هم دومره نژدې وو چې له خونې پښه راوباسي مسجد دي ، اومسجدهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسجدنبوی صلی الله علیه وسلم وو چی فضیلت یې هرچاته ښکاره دي له دې ټولو سره سره دنبی کریم صلی الله علیه وسلم عمل داؤ چې په کور کښې یې عبادت کاوو اومسجد ته به نه تلی . بعض خلګ داوایې چې په کور کښې یوازې په لمانځه کښی انسان ته خوب ورځی ، که چیرې په مسجد کښی په هئیت اجتماعی سره نوافل شی ، یوځه تقریرونه ، یوځه نفل په جمع سره نوخوب ختمیږی اوداشان عبادت هم ډیر کیږی ، که چیرې په کور کښی نوافل اوداسې نور یوازې وشی ددې نیمائی هم نه کیږی لږغور وکړئ چې ډیروالی دعبادت اودهغه کمیت مقصود نه ده بلکه دعبادت پر څرنګه والی موقوف دي ، که چیرې یوځه وخت په عبادت کښی مشغول واوسې اوچې کله خوب درغی استراحت وکړه.داله حدیث څخه ثابته ده (احسن الفتاوی ص ۳۷۳ ج ۱)

نفل لمونځ کول په کور کښی افضل دي

لدې سره سره چې په مسجد نبوی کښی یو لمونځ په زر واره ترنورو لمونځو ډیر ثواب لری لکن نفل لمونځ په کور کښی ترمسجد نبوی ډیرثواب لری ځکه چې په کور کښی لمونځ کول بالکل له ریاء څخه پاک اوخلاص دي (مظاهر حق جدید ص ۱۹۲ ج ۲)

مسئله : نوافل په جماعت سره که تهجد وی یا بغیر له تهجده صلوة تراویح ،صلوة کسوف.استسقاء کچیری څلور نفره ؤ په نزد دحنفی علماؤ مکروه تحریمی دی ، که مجمع وی او یا په طلب دجمعی وی په دریو کی اختلاف دی او په دوو کی کراهت نشته. (فتاوی رشیدیه ص ۲۹۹)

مسئله : که چیری مقتدیان په جماعت کی څلور شی نو دا بالاتفاق مکروه تحریمي دی (طحطاوی علی مراقی الفلاح ص ۲۱۱ وشامی ص ۵۲۴ جلد اول)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : که چېرې دامام له صراحتا کنایتا او اشارتا اجازې پرته خلک ورسره شریک شول نو دکراهیت په صورت کی مقتدیان مسئول دی لیکن امام ته پکار ده چې مسئله ورته ووایې اوله شراکت څخه یې منع کړی .کنه نو ملا صاحب مسئول دی. په شامی کی راغلی دی چې په نفل کونکو کی له یوه یا دوو څخه وروسته که نور خلک شریک شول نو علامه رحمه الله وایې چې دکراهیت مسئولیت وروسته خلکو ته راجع دی.
(فتاوی رحیمیه ص ۳۲۵ ج ۴ بحواله شامی ص ۲۲۴ ج ۱)

په مبارکو شپوکی مسجد ښائسته کول

دبرات یا قدر او داسې نورو شپو کی مسجد ښائسته کول یا روزمره تر حاجت زیات څراغونه یابتی، لګول دزیاتې رڼا لپاره جائز نه ده پر ډیرو مفاسدو او بدعاتو مشتمل دی.اول داچی تر ټولو خرابیو مخکی باید هغه اعمال صحیح شې چې نرڅراغ بلولو مخکې وې که چېرې دافرض شې چې دمساجدو داسې ښائسته کول مستحب او اولی هم شې بیا هم په خاصو شپو کې لکه د برات او قدر و غیره کی دداسې شیانو خاص اهتمام کول بدعت دی ځکه چی دنبی کریم صلی الله علیه وسلم له سپیڅلی عهد څخه نیولی بیا تر ټولو قرونو مشهود لها بالخیراو دټولو علماء دین او صلحاؤو په ښه زمانه کی ددې کوم مثال ندی لیدل شوی که چېری داد کوم ثواب کار وای نو نبی کریم صلی الله علیه وسلم ترټولو زیات ددی مستحق وو چی عملا او قولا یې ددی دعوت ورکړی وای ، او صحابه کرام تر ټولو زیات مستحق ددی وو چې دایې قبول کړی وای ډیر زیات څراغونه بلول ضرورت هغه وخت وو چې تلاوتونه کیدل او په وار وار قرانونه ختمیدل داڅراغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت هم وو دصحابه کرامو او تابعینو په زمانه کې چې دقران جمع او دقران کتابت وسو وروسته له دې وخواغ ته لا ډیر ضرورت پیداشو .کله چې هغو محترمو داضرورت ضرورت نه وباله بلکه نفس اجتماع په مساجدو کې یې ځان ساتلی دی نواوس به چاته داحق پیداشي چې دې بدعت نه سنت ووایې او دثواب توقع ولری او که داسی نه شي‌نو دامام مالک رحمة الله علیه قول به ثابت شي چې وایې نعوذ بالله څوک نوی شیان پیداکوی ددی مطلب دادی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دنبوت په زمانه کې خیانت کړی دی دثواب شیان یې امت ته نه دی رسولی که چیرې موږ دسلف صالحینو لکه اصحاب کرامو او تابعینو مخالفت وکړو بیاهم داخبره مکروه کیږي.غرض داچې که چیرې داسې زیات ځراغونه لګول جائز بلکه مستحب هم شي خوپه داسې خاصو شپو کښې یې خاصول او دزیات ثواب نیت لرل بدعت او ګمراهي ده او ددې پرېښودل ضروری دی لکه څنګه چې دسلف صالحینو اعمال او اقوال پر شامل دی.

په کتاب الاعتصام ذوهم توک کی علامه شاطبی رحمه الله زیات شمیر دسلفو اثار رانقل کړی وایې چې که چیرې دیوحکم مخکی مستحبوالی او سنت والی ثابت هم وو لیکن دهغه په عمل کولو سره خلک له شریعت څخه تیریدل او نور بدعات ورسره پیداکیدل نو دداسې کار پرېښودل پکار دی،

دشوال دمیاشتې لومړنی ۶ شپې (دکوچنی اختر شپږ شپې) دکوموچې فضیلت په احادیثو کی راغلی دی دحضرت امام مالک رحمه الله حضرت امام ابو حنیفه رحمة الله په نزد ددې اهتمام او التزام مکروه دی ځکه چې عوام خلک داددرمضان المبارک جز بولي.. (الاعتصام ص ۱۷۰)

همدا شیان چې دبرات او دقدر په شپه په مسجد کی اجتماع او دهغه التزام دا پخپله بو مستقل بدعت دی دکوم چې مثال په خیرالقرون کی نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی لیدل شوی .څوک ویلی شي چې دا اجتماع یو مقبول شی دی بلکه سنت او مستحب یو ازی هغه دی کوم چې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه ثابت دی چې یوازې به یې په دغو مبارکو شپو کی نوافل او تلاوت کاوو همدا شان زیات رونبانه کول له بدعت سره سره پر نورو ډیرو مفاسدو مشتمل دی مثلاً ۱- دمال بې فائدې خرچ کول ،او کوم چې خلک دا ضرورت بولی چې راجمع شی او دقرانکریم تلاوت وکړی خکه دڅراغونو ضرورت دی داقسم تلاوت پخپله یو مستقل بدعت دی او دا بیا څنګه اسلامی ضرورت وبلل شی اودبرقی رڼا هم داحکم دی چې ترضرورت یې زیات لګول اسراف دی باید له دی ټولو شیانو څخه ډډه وشی

۲- دداسې زیاتو بتیو او څراغونولګول باید له دې وجې هم بند شي چې نن او سبا ډیر مسلمانان او هندوان سره یوځای وی ترڅو دمسلمانانو او هندوانو مشابهت رانشي او په مسجد کښی چې کوم دڅراغ بلولو فضیلت دی یوازې ددې لپاره چې ضرورت دی چې له دې څخه هیڅوک منکر نه دی همدا شان په سیرت ((حلبیه)) او نورو کتابو کی راغلی دی چې حضرت عمر رضی الله تعالی عنه دتراویحو لپاره زیاتې بتی او څراغونه لګول او حضرت علی رضی الله تعالی عنه ورته وویل چی خدای جل جلاله دی ستا قبر رونبانه کړي لکه څنګه چې تا زموږ مساجد رونبانه کړو دابالکل غلطه ده چې دحضرت علی رضی الله تعالی عنه له رڼا څخه داظاهری رڼا مراد وه بلکه نور دقران یې ترینه مراد وو پر داسې غلط روایت دیوه بدعت بنیاد بنوول سراسر بناء فاسد علی الفاسد ده.دحضرت علی رضی الله تعالی عنه مراد داوو چې حضرت عمر فاروق رضی الله تعالی عنه په خپله زمانه کې دتراویحو دلمانځه یوازني اهتمام وکړ مساجد یې په تراویحو او قرانکریم منور کړل همدې طرف ته دحضرت علی رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشاره وه چې خدای جل جلاله دی دحضرت عمر رضی الله تعالی عنه قبر داسې منور کړی لکه ځنګه چې ده زمونږ مساجد دقران په نور منور کړل

رفعت قاسمی غفرله

تنبیه : په دې بیان کی دهر نمبر سوال او جواب شوی دی مطلب داچې دبرات او قدر په شپه مساجد مزین او ښائسته کول یو بدعت دی او څراغونه اوبتی لګول دوهم بدعت دی او دخلګو یو ځای کول دریم بدعت دی البته که چېری اتفاقا خلګ سره یو ځای شول په مسجد کې داکوم بدعت نه دی تر هغو پورې چې ددې اجتماع دسنت بللو خطر نه وی له دې بدعاتو نه علاوه په څراغونو لګولو کی اسراف هم دی او تشبه بالهنود (له غیر مسلمانانو سره) هم ده نوځکه له دومره مفاسدو سره سره په هیڅ ډول جواز نلری داممنوع کارونه حسنات بلل او بیا خصوصا په داسې مبارکو شپو کی ځکه چې په مبارکو ځایو او وختو کی چې ځنګه عبادت ډیر اجر لری همدا شان بدعت او معصیت زیاته ګناه لری . لکه ځنګه چې محقق علامه ابن همام رحمة الله په فتح القدیر کی په حرمینو کی دزیاتی ګناه تصریح کړی ده او دټولو علماؤ په نزد متفق علیه ده چې کله نیک کار له کوم بدعت سره ملګری شې نو پریښودل یې ترکولو زیات افضل دی لکه ځنګه چې دشامی په حواله مخکی ذکر شو . والله سبحانه وتعالی اعلم واحکم

(امداد المفتین ۲۱۱ دوهم ټوک)

دآتش بازی تاریخ

په غور سره فکر وکړئ چې داتش بازی (اورنه غورزول) چې نن په هندوستان کی وراج ده دااسلامی شعار نه دی بلکه دهندوانو شعار دی ، دادهندوانو یو مشهور عادت دی له هندوانو سره په ګډه ژوند کی له ډیره وخته مونږ له دوی ځخه ډیر شیان زده کړی دی او دوی له مونږ ځخه خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

افسوس دادی چې هغوی له موږ څخه زموږ شیان زده کړی وای او داچې موږ ددوی څخه بد شیان زده کړی دی. آتش بازۍ خاص دهندوانو رواج دی چې په اسلام کی هم ځای نلری ددې قول تر ټولو لوی حجة او دلیل دادی چې ددې رسم وجود نن سبا په هیڅ اسلامی ملک کی نشته ددنیا په هره ټوټه کی چې هلته دوه یا درې مسلمانان اباد وې هوکه وی هغه په بر صغیر کی یا دفارس په شاوخوا کی چې هلته یو وخت اتش پرست اباد وو.
دفضائل الایام والشهور ص ۱۱۳

دبرات په شپه کی دڅراغونو دبلولو او ساتیری لپاره راجمع کیږی او داقبیح فعل کیږی چې دا ډیر اشد بدعت دی ځکه چې ددې اصل نه په کوم معتبر او غیر معتبر کتاب کی نشته او نه په دې باره کی کوم کمزوری او ضعیف حدیث شته او په هند کی داعام عادت دی په نورو ممالکو کی ددې رواج نشته. داعادت هندوانو له ډیوالی څخه اخستی دی ځکه چې اکثره مسلمانانو دهندوانو ښځی مینځی کړی دی ځکه دارواج په مسلمانانو کی ددوی په خاطر شائع شوی دی (الجواهر الزواهر ص ۲۵۳)

په امریکه کی یو اتش پرسته قوم تیر شوی دی بیا وروسته مسلمانان شوی دی بیا هم داتش پرستی رواج په کی پاته دی، ځکه چې دغه قوم دڅراغانو خاص اهتمام کاوو. دخلیفه هارون الرشید عباسی او دهغه دزوی مامون رشید عباسی دخلافت په دور کی برامکه ته عروج حاصل و وودی قوم ته په برامکه کی یحیی برمکی محمد خالد برمکی او جعفر برمکی ته عباسی خلفاء خاص عهدی ورکړی وی ځکه چې هغوی ددې رواج دعامولو ښه زمینه مساعده کړي وه او تر ډیره حده هغوی کامیاب هم شولهمداشان علماء اسلام ددې مخالفت په عامه توګه کړی دی، داکار یې دشریعت مخالف بللی دی، دمسلمانانو په لکونو روپیې هر کال په داسې حرامو او ناجائزو شیانو مصرفیږی. (حقیقت شب برات ص ۴۴۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دآتش بازۍ حکم

ددې فاسد رواجو څخه اتش بازي هم ده چې په دې کې ګڼ شمير خرابۍ شته.
۱- دمال ضائع کول چې حرمت يې له قران څخه ثابت دی
۲- دخپل ځان او لاد او ګاونډيانو دسوزلو خطر هم دی ځکه چې ډيرې واقعې داسې شته چې خلګو خپل لاسونه او نور اندامونه په اورسوی دی او همداشان هر اړخيز تاوانونه بايد له فکره ونه وزی. دداسې نقصاناتو ممانعت په قرانکريم کې ذِکر شوی دی. ﴿ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ﴾
پاره سيقول سورد بقره
يعنی خپل ځانونه په قصد سره مه هلاکه وئ يه دې اړه په حديث شريف کی راغلی دی چې بيله ضرورته له اور سره ګډوالی منع بلل شوی دی. ځکه چې بل اوراو بل شوی څراغ پريښودل دخوب په وخت کې په حديث شريف کې منع شوي دي.
۳- ځيني وختونه په اتش بازۍ کې کاغذونه هم مصرفيږی کوم چې دعلم اسباب دی ، دداسې شيانو بې ادبې کول په خپله قبيح (بد) کار دی ډير بدکار خو لا دادی چې ډير وخت په دی کی ليکل شوی کاغذان هم وی مقصد داچې هر څه پر ليکل شوی وې ځکه چې دداسې رواجو خلګ اکثره غير مسلمانان او جهال وی او پر دې کاغذانو قرانې اياتونه هم ليکل شوی وی لکه څنګه چې ماته حضرت اشرف علی تهانوی صاحب ديوه معتبر شخص قصه وکړه چې ما دکاغذ ساتيری وليدله چی دا دقرانکريم ورقه وه
۴- دکوچنيانو ابتدائی تعليم دګناه او معصيت په اسبابو سره وې چې اصلا امر داسې دی چې علم او عمل ورزده کړي او يه دې عمل سره ګواکی دشريعت مقابله شروع ده نعوذبالله منها خصوصا په دې مبارکه شپه (دبرات پنځلسمه) هسې خرافات اوناوړه اعمال عادت شوی دی داخبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیاتکرارکوو لکه څنګه چې په مبارکو وختونو عبادت زیات اجر لري همدا شان ګناه په داسې اوقاتو کې زیاته ګناه لري . (اصلاح الرسوم ص ۱۹)

له یاجوج اوماجوج سره مشابهت

داتش بازي ځیني الات داسې وي چې داسمان لور ته غورځیږي او داکله کله دخلګو پر سر راشیوه کیږي او سوزي له دې څخه علاوه اتش بازي(اورلوبې) له یاجوج او ماجوج سره مشابهت ده لکه څنګه چې هغه غشې داسمان لو ر ته غورزوي او له کفارو سره مشابهت هم دی ځینې خلګ ددې دجواز لپاره وایي چې په مکه معظمه کې دحج په شپو کې توپونه خطاکوي له دې څخه معلومیږي چې داجائز ده که نو ولې هغوی داسې کول؟ددې جواب دادی چې دادعوامو خلګو فعل دی داپه شریعت کې کوم حجة نه دی البته دعالم محقق او دینداره عالم فتوی کو م چې دقواعد شرعیه مطابق وی حجة ده ښکاره خبره ده چې توپونه چلول دلښکر فعل دی نه ده دکوم عالم فتوی ده بل داچې په دې کې کوم حکومتی مصالح هم شته داسلامی شوکت ظهوردحج دشعائر تعظیم او دارکانو اعلان داسې نور او په اتش بازي کې کوم شوکت دی؟ البته که چېرې په یو ځای کې دکوم ضروری امر په خاطر داعلان دپاره اور ولګیږي بقدر ضرورت روا او جائز ده لکه دروژه مات او پیشلمی دوخت لپاره کوم اور ولګیږي په دې کوم ممانعت نشته که چېرې ترضرورت زیات شو داهم ممنوع دی . (اصلاح الرسوم ص ۲۰)

داتش بازي(اورلوبې) نقصانات

خلګو ددې شپې برکات پرې ایښیدی دی بې فائدې حرکات یې اختیار کړي دی . لکه څنګه چې اتش بازې دیو بد حرکت نوم دی . اوبدوالی یې هم ثابت دی داسې تجویز کیږي چې اتش بازي (اورلوبه) هم ده له نامه څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

معلومیږی چې دخطرې او لهو لعب شی دی فکر وکړئ چې اور دشیطان عمل دی ایا دایو ښه کار دی ؟په حدیث مبارک کی دومره قدر راغلی دی چې دخوب په وخت کی ځراغونه مړه کوی او عادتا ځراغ لیری ایښودل کیږی لکن نبی کریم صلی الله علیه وسلم بیاهم بل ځراغ نه دی خوښ کړی ، ځکه چې له خطرې خالي نه دی ، داور لګیدو امکان پکې شته او ددې په اړه زیات شمیر واقعات پیښ شوی دی څه فکر کوئ چې له خپل ځان سره به نژدی ولی نه وی منع ؛ په رشتیا هم چې ډیر خطري شی ده ، داتش بازی په سبب هرکال زیات شمیر واقعات مینځ ته راځی دچالاس سوزل کیږی ،دچا ځان او دچابیا کور او داسې نور سوزل کیږی که چیرې فرض کړو چې داهیڅ هم نه کیږی دمال نقصان خو ضرور دی دډیر تعجب ځای خودادی چې ډیر سپین ږیری خلک خواهش لری چې پخپله داکار وکړی خوبیا دغه ددوی دوقار مخالف کار دی . ځکه مشران پلمه کوی او وایې چې ماشومان خبره نه منی .که چیری کوچنیان ضد کوی داضد ته هیڅ اعتبار نشته غور وکړئ که چیری ستاسو ماشومان باغیان وی او په وهلو باک نه کوی .ایا تاسو به یې نه منع کوی ؟که چیری ماشوم ضد وکړی یا داسې بل ضدناکه شی غواړی ایا تاسو به یې ورکوی؟ او چې خدای جل جلاله او دهغه رسول صلی الله علیه وسلم مضر ورته ویلی دی هغه بیا ولی عادت جوړوی؟ له دی څخه معلومه شوه چې درسول الله صلی الله علیه وسلم فرمان تاسو ته کوم اهمیت نلری (نعوذ بالله) حال داچې داما ل او دولت ستاله کومه وو ، داټول دخدای جل جلاله ملکیت دی تاسو محض خزانه داران یاست چې ستاسو په لاسو کی فقط تحویل دی داسې یاست لکه څنګه چې غلام وی مالک یوازې الله جل جلاله دی ((ولله خزائن السموات والارض)) ژباړه :اوخاص دالله جل جلاله لپاره دی داسما نو او دځمکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خزانې موږ ته دا اجازه نشته چې څنګه غواړو همغسې يې خرڅ کړو ، دا د خدای جل جلاله مال دی نو قيامت کې د دې سوال کيږي چې څنګه مو ګټلی او څنګه مو مصرف کړی دی نو څکه ما شومانو ته داتش بازۍ يا کوم بل عبث او ناجائز کار لپاره پيسې ورکول شرعا حرام دي تاسو ورکونکي څوک يې ست؟ همځکله دا مه ورکوی په ضد کولو سزا ورکوی او دساتيرې او په بېکاره خايو کې يې مه پريږدی . (التبليغ ص ۴۸ توک ۸)

دبرات په شپه وهديرې ته دتللو ثبوت

په دې شپه کې داعمل هم مذکور دی چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم په جنة البقيع ته تلی او هلته به يې اصحاب کرام رضی الله عنهم ته دوعاوی کولی له څخه هم د دې عمل سنت والی ثابتيږي . علماء کرامو داعمل مسنون بللی او له دی څخه علاوه نور ټول امور بدعات او مکروه دی مثلا په اجتماع سره هديرې ته تلل خراغونه لګول چې ټوله هديره روښانه شې او دخوراک يا بل شی ترتيب نيول بلکه هرې هديرې ته چې ولاړ شې په انفرادی شکل او له کوم فضول مناسبتو بغير صرف د مغفرت دعا وکړی او ثواب حاصل کړی بيرته زر راوګرزی او په بل عبادت مشغول شې بس همدومره اندازه دسنت مطابق ده او داعمل دسنت مطابق ده . مناسبه نه ده چې عبث اعمال رواج کړې (حقيقت شب برات ص ۵۲)

ايا نځې دمړو زيارت کولای شي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقبر په زیارت کی څه منع نشته ،که څه هم ښځې زیارت وکړی ،هغه ددې
حدیث په بنیاد چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلي دي: چې ماتاسې
دقبروله زیارت څخه منع کړي واست لکن اوس واورئ دقبرونوزیارت کوئ
شارح رحمة الله علیه ویلی دی : زیارت نه دښځوپه تللوکي کوم ممانعت
نشته . یعني خلاف اولی ده . تفصیل دادې چې که ښځې ددې لپاره زیارت
ته ځي چې هلته خپل غم نوی کړي او وژاړي . په دې صورت کې زیارت
بالکل جائز نه دی . او په کوم حدیث کی چې دښځوپه زیارت کولو باندی
لعنت ویل شوي دي . له دي څخه دامخکنی ښځې مراد دي .او که چیرې
هدیرې ته ددې لپاره ځي چې عبرت حاصل کړي . او دصالحانو قبرونوته
دتبرک لپاره ځي . او ښځې سپین سری وي نوکوم ممانعت نشته ، او که
چیرې ښځې ځواني وي نو زیارت ته تلل مکروه دی . اوپاله خلگو سره ځي
نوزیارت کول مستحب دي . محتار ۸۷۹مخ اول ټوک

مسئله : یوازې ښځه چې ځوانه وي یوازې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم له
روضې مطهرې سوابلې هیڅ یوې هدیرې ته تلل نې روانه دي.

مظاهرحق جدید ۴۷۲ مخ دوهم ټوک

وهدیرې ته دښځوتللو دممانعت وجه داده چې هغوی هلته ولاړې شي هلته
نامناسب الفاظ وائي . دزیارت چې کومې ښیگنې دي هغه تر بدیو لږ دي .
له دي څخه پرته په لارکي دزینت او ښکلا ظهور کوي . اونورو ته ځان
ښکاره کوي ،او دادواړه لوی گناهونه دي . زیارت سنت دي ، دسنت
داداکولو لپاره ددومره گناه ارتکاب څنگه کیږي ؟ که چیرې ښځې زړې
جامې واغوندې یعني بغیر له ښکلا جې خوک ورته توجه نه کوی ،اوهدیرې
ته ولاړې شي اویوازې دمغفرت دوعاوې وکړی او کوم غیر شرعي خبرې
ونکړي . بیانوکوم ممانعت نشته حب ، العلوم ۷۹۱مخ ۳ ټوک

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله ځینې فقهاؤ ښخوته دزیارت کولو اجازه ورکړې ده چې ژاړې په دې شرط چې کښیني به نه. (فتاوی دارالعلوم ۴۳۲مخ ۵ټوک

آیا دمړې روح کورته راځي ؟

سوال : دمړي روح یوځای ته راځي کنه که چیرې نه راځي نو بیا په خوب کې ولې راځي ؟

جواب په خوب کی دکوم مړي لیدل ددې تقاضانه کوي چې دهغه روح دې مکان ته راځي . په خوب کی لیدل دروحانیت په سبب سره ده . له مکان سره دهغه هیڅ تعلق نشته . ډیر ژوندي خلک چې ډیر لیرې وي هم په خوب کی لیدل کیږی . دخوب قصه جلاده داجسامو دراتګ ظاهرې اتصال ددې لپاره ضرورې نده ، عالم ارواح بل عالم دی (فتاوی دارالعلوم ۴۲۰مخ /۵ټوک

مسئله روح مکان ته نه راځي ددې هیڅ ثبوت نشته . داسې خیال او عقیده لرل نه دی پکار.

مسئله : ددې خبرې هم هیڅ ثبوت نشته چې دپنجشنبې په ورځ روح دخپلو اقرباؤ کره راځي . او دثواب . په امیدوي . دجمعې لمونځ کوي او بیابیرته ځي داهیڅ حقیقت نه لري داسې کول نه دی پکار . (فتاوی دارالعلوم ۴۲۹مخ /۵ټوک

مسئله دبزرګانو دارواحونو پر راتللو کوم قوي دلیل نشته ، کوم روایات چې منقول دي دا دمحدیثنو په نزد صحیح نه دي . (فتاوی محمودیه ۸۲مخ /۱ټوک

مسئله دمؤمنانو دجمعې په شپه راتلل هیڅ ثابت نه دي . دایوازې واهیه (غلط) روایات دی پردی عقیده لرل نه دی په کار . (فتاوی رشدیه ۲۲۹مخ /۲ټوک

وهدیرې ته دتلو اداب او احکام

نبی کریم صلی الله علیه وسلم داسلام په ابتداء کی وهدیرې ته تلل منع کړې وو ځکه چې دجاهلیت زمانه نژدې وه ځکه فکر یې کاوو چې شاید

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک پر قبرو رسوخ پیدا کړي ، نو نبي کریم صلی الله علیه وسلم دزیارت قبور اجازه وکړه . څکه نو دټولو علماؤ په نزد قبرو زیارت کول مستحب دي څکه چې قبروته په تګ سره په زړه کې نرمي راځي . مرګ یې یادیږي او په زړه کې داعقیده ټینګیږي چې له دې فاني دنیا څخه علاوه بوه بله دنیا هم شته چې هلته تګ ضروري دي او هلته ددې دنیا دیوه یوه عمل حساب کیږي له دې څخه علاوه نوري دیري فئدې لري تر ټولو ښه فائده داده چې هلته دمړو دپاره دمغفرت ددعاوو ښه زمینه مساعده وي کوم چې سنت دي لکه څنګه چې نبي کریم صلی الله علیه وسلم به جنت البقیع ته تلی او هلته به یې ومړوته سلام کاوو او ورته به یې دمغفرت دوعاوې کولې وقبروته دتللو څه اداب او احکام شته کوم چې شریعت بیان کړي دي:

۱ کله چې یو شخص دمغفرت ددعا لپاره قبروته ولاړ شي هلته دې دمړي مخ ته مخامخ ودریږي مخ دې دقبر او شا دې دقبلې لورته کړي

۲ کله چې قبر ته ورسیږي دقبر مړي ته دې سلام وکړي (السلام علیکم یااهل القبور الخ)

۳ - پر قبر دې دعزت لپاره لاس نه ایږدی

۴ - قبر دې نه موچوي

۵ - قبر ته دې دتعظیم لپاره نه ټیټیږي او نه دې ورته سجده کوي

۶ - دقبر خاوري دې پرمخ نه موښي . له دې احکامو او ادابو څخه علاوه داسې شیان اختیارول کوم چې په شریعت کښې نشته . دا ډیره ګمراهي وحماقت دي .له قبر سره نژدې دقران کریم تلاوت مکروه نه ده . دنورو ورځو په نسبت خصوصا دجمعې په ورځ دورځې په لمړي برخه کښې هدیرې ته تلل افضل دي داهم منقول دي چې دنورو ورځو په نسبت دجمعې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ورځ مړي ته زيات ادراک کيږي . او دجمعې په ورځ قبر ته راتلونکي قريبان نبه پيژني . (مظاهر حق جديد ص ۴۷۶ ج ۲)
دحضرت عقبه بن عامر رضي الله تعالی عنه څخه ارشاد نقل شوی دي وايي چې ماته داخوښه ده چې زه په اور کښې وخيژم يا په تيره توره پښه کښيږدم آن داچې پښه مې پرې شي . تردې چې زه دچا په قبر وخيژم . أوزما په نزد په قبرو کښې متيازې (بولی) کول أوپه بازارو کې دخلکو په مخ کښې متيازې کول هم فرق نلري . (مظاهر حق جديد ص ۴۸۲ ج ۲)

وهديرې (مړستون) ته دتللو مسنونه طريقه

ژباړه : له حضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه څخه روايت ده چې يوځلې نبی کريم صلی الله عليه وسلم دمدينې په هديره تيريدی . اوهغه دقبر لور ته خپل مخ مبارک واړاوو اووېې ويل : (السلام عليکم ياأهل القبور يغفر الله لنا ولکم وانتم سلفنا ونحن بالاثر) ای دقبر خاوندانو پرتاسې دې سلام وي خدای تعالی دې موږ اوتاسو ته مغفرت وکړي اوتاسو ترموږ مخکې ياست اوموږ درپسې يو .
تشريح دحديث شريف الفاظ دي (چې نبی کريم صلی الله عليه وسلم به دقبر ولورته خپل مخ مبارک اړوئ اوتوجه به يې ورته کوله داپر دې خبره دليل ده چې که څوک دقبر مړو ته سلام کوی دده لپاره مستحب ده چې دهغه مخ دمړی و مخته مخامخ کړي همداشان کله چې دمغفرت ددعاء لپاره قبر ته دريږی بايد خپل مخ دمړی و مخته برابر کړې لکه څنګه چې دعلماؤ اومجتهدينو مسلک دي اودې مطابق دټولو مسلمانانو عمل دي .ميرزا مظهر رحمه الله وايي دچا زيارت دهغه دملاقات په شان ده همداشان لکه څنګه چې دچا په ژوند کښې دملاقات په وخت کښې خپل مخ دهغه و مخ ته مخامخ کوی دزيارت په وخت کښې هم بايد مخ دهغه مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته برابر کړی داهم په کار ده چې دکوم مړی په ورانديې هغه طريقه کول پکار ده کوم چې يې دهغه په ژوند کښې ورسره څنګه ګذاره کوله دمثال په ډول دملاقات په وخت کښې دي ديو مکرم او عزت مند چاخوا ته نژدي نه شوای کښينستلای همداشان اوس ئې هم بايد زيارت يعنې قبر ته نژدې نه کښيني لکه څنګه په ژوند کښې کومه اندازه ورسره کښينستلای شوای نو اوس هم بايد هغونده ورسره کښيني او اوس هم بايد په هغه طريقه ورسره دغونه اندازه ورسره کښينه يا ودريږه . اوکه چېرې دهغه په ژوند کښې ور نژدې کيدی اوس دي زيارت ته هم نژدي ورځي او کښيني دي کله چې دچا زيارت کيږی بايد سورة (فاتحه او قل هو الله) دري واره وويل شي او ثواب دي مړي ته وروبخښل شي او هم دي ورته دمغفرت دعاء ورته وکړی.

(مظاهر حق جديد مشکوة شريف صفحه ۴۸۰ ج ۲)

آيا مړی زيارت کونکی پيژنی ؟

پردې خبره دټولو اسلافو اتفاق دي چې مړی زيارت کونکی پيژني او ورته خوشحاليږی (دحضرت عائشة رضى الله عنها څخه روايت دي چې نبی کريم صلى الله عليه وسلم وويل چې کوم شخص دخپل ورور قبر ته لاړشی . اودقبر خواته يې کښيني ، نو دقبر خاوند ورڅخه خوشحاليږی او دسلام جواب يې ورکوی ترڅو چې هغه هلته ناست وي (کتاب الروح ص ۳۲ بحواله ابن ابی الدنيا در کتاب القبور)

په دې باره کښې ډير احاديث راغلی دي . او په دې کښې هيڅ شبه نه ده پاته چې په قبر کښې څنګه څوک وينې ؟ څکه چې دا دلوی خدای تعالی کار دي چې په دې زمانه کښې داسې الات موجود دي چې پر ځمکه يې کښيږ دي ترځمکه ډير لاندې معدنيات معلوموی . لکه تيل . پټرول ، زر او داسې نور اوله دي سره سره (ايکسری ماشين) چې بالکل عام شی دي (ان الله على كل شئ قدير) مولانا محمد رفعت قاسمی مدرس دارالعلوم ديوبند)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دثواب درسیدو څو ضروري مسئلې

حضرت امام احمد حنبل (رحمة الله علیه) وایي چې کله تاسو هدیرې ته لاړشی ، سورة فاتحه معوذتین (قل اعوذبرب الفلق ، قل اعوذ برب الناس) اوقل هوالله احد ووایاست اوثواب یې مړی ته وروبخښئ . له حضرت علی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي: کوم شخص چې هدیرې ته لاړشی هلته دقل هوالله سورة (۱۱) واره ووایي اوثواب یې ټولو مړو ته ور وبخښئ . ده ته به دهدیرې دمړو په اندازه ثواب ورکول کیږي له حضرت انس رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: چې کوم شخص هدیرې ته لاړشی اودثواب په نیت سورة یس تلاوت کړی الله تعالی دمړو عذاب ورکموی او ودې شخص ته دهدیرې دمړو په اندازه نیکی ورکول کیږي . (مظاهر حق شرح مشکوة شریف ص ۴۴۹ ج ۲)

که چېرې دچا دامخکښې سورتونه ته وي یاد ، هر سورة چې یې یاد وي ویلای یې شی اوخدای تعالی ثواب ورکوی . که چېرې بالکل جاهل وي په ژبه دې ورته دمغفرت دوعاوی وکړی . یا دې صدقه اوخیرات وکړی اوثواب دې وروبخښی څکه چې په حدیث شریف کښې راغلي چې مړی په مثال دهغه چا ده چې اوبو اخیستی وي اوفریاد کوی . دخپلو قریبانو: پلار ، وروراوداسې نورو دوعاؤ ته منتظر وي چې دوئ یې ورته وکړی خو کله چې هغوی دوعاوې ورته وکړی تردنیا اومافیها ورته محبوب شی ، او دژوندو تحفې دمړو لپاره دمغفرت دوعاوې دي . (احیاء العلوم ص ۹۴) ۴ټوک محمد رفعت قاسمی غفرله . مدرس دارالعلوم دیوبند)

مسئله: په شپه کښې دمړو زیارت کول یعنی دقران کریم کوم سورة ویل اوثواب یې ورته بخښل جائز دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۴۵۳ ـ ۵ ـ حواله مشکوة شریف ص ۱۵۴ ـ ۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله مړی ته ویل کیږي چې داثواب دفلانکی له لوري څخه ده ، که له هدیرې څخه علاوه په کوم بل ځای کښې وي فرښته یې ورته رسوي.
(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۲ ح ۵)

مسئله ومړوته دصدقات خیرات قران کریم اودمغفرت ددوعاؤ فائده رسیدل له قرآنه کریم اوله حدیثو څخه ثابته ده . لدې څخه انکار ناپوهی ، گناه اوداجماع څخه خلاف ده البته دثواب لپاره کومې معلومې ورځې شرط نه دي لهذا څلویښتمه . کلنۍ . عرس او ختمه خواني داټول رواجي رسومات دشریعت مخالف دي ، اوله مړو څخه کومک غوښتل داسې ناجائز دي له الله تعالی څخه بغیر دهیچاهیڅ تصرف نشته (فتاوی دارالعلوم ص ۴۳۷ ج ۵)

مسئله سنت داده چې د زیارت کولو په وخت کښې برسنت طریقه مړو ته سلام وکړي . اودټولې هدیرې لپاره دمغفرت دعاوې وکړي . اوکه چېرې څه ووايې اودمړو وارواح ته یې ثواب وروبخښي ډیره ښه ده . اوکه چېرې دخپل ځان لپاره دوعاوې نو له الله تعالی څخه سوال وکړه په دې ډول چې یا الله تعالی ددې نیکانو په برکت زماحاجت پوره کړې وبزرگانو ته به دانه وايې چې تاسو زما لپاره دوعاوکړي . دقران کریم ایات پردې دلالت کوي ، لهذا داسې دې نه وايې چې خطاب مړو نه وي . بلکه له الله تعالی څخه دې دهغوی لپاره هم دمغفرت دوعا وکړي . که چېرې ددوئ په وسیله سره دخپل ځان لپاره دوعاوکړي نو داکوم ممانعت نلري . په حصن حصین کښې ذکر شوي دي چې دصالحینو په وسیله سره دوعاکول مستحب ده چې الله تعالی دهغوی په برکت سره دوعا قبوله کړي (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۲ ج ۵ به حواله دحصن حصین ص ۸۲)

مسئله :دثواب بخښلو په وخت کښې که څه هم یوازې نیت کافی ده ، لکن که په ژبه سره ووايې چې یا الله تعالی ددې عمل ثواب فلانکی ته ورسوي
(فتاوی دارالعلوم ص ۴۵۱ ج ۵ به حواله درالمختار ص ۸۴۴ ج ۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: دثواب بخښلو په وخت کښې مناسب داده چې وويل شي فلان ابن فلان (فلانکې دفلانکې زوی) که چېرې دېلار نوم ورته معلوم نه وي يوازې دده نوم کافي ده لکن هرڅه چې په نيت کښې وي هغه کافي ده هرڅه الله تعالى ته معلوم دي (فتاوى دارالعلوم ص ۴۲۱ ج ۵)

مسئله که چېرې په يوه وخت کښې ډېرو مړو ته ثواب وبخښي داهم صحيح ده لکن که چېرې داثواب اول يوه ته وبخښل شي بيا نورو ته نه بخښل کيږي ځکه چې داثواب اول ته ورسيدی. (فتاوى دارالعلوم ص ۴۱۹ بوکخونه دامداد ص ۸۴۴ ج ۱)

مسئله که چېرې دقران ثواب ډېرو مړو ته څوک وبخښي آيا پوره پوره ثواب ورورسيږی. که تقسيمېږي؟ په دې کښې دفقهاؤ دوه قوله دي (۱) داچې هريوه ته پوره پوره ثواب رسيږی. بل داچې تقسيمېږی بيا ورته رسيږی. دادوهم قول له قياس سره برابر ده. خو دالله تعالى له فضل څخه ليرې نه ده چې هريوه ته پوره پوره ثواب ورکړي. (فتاوى دارالعلوم ص ۴۴۹ ج ۵)

دخدای تعالى له ذات څخه داامید دي چې بشپړ ثواب به ورکړی ځکه چې دالله تعالى له خزانو څخه هيڅ نه کمېږی. داصرف (يوازې) دبنده په نيت پورې اړه لري څنګه چې يې پر الله تعالى ګمان وي هغسې ورسره کوي (محمد رفعت قاسمي عفاالله عنه)

مسئله دقران کريم ثواب خو مړی ته رسيږی بل داچې ويونکې يونيک کار وکړی په لس ګونو بلکه تر دې هم زيات ثواب ورکول کيږی. مګر په هر کار کښې اخلاص شرط دي بيله اخلاص هيڅ عمل مقبول نده

(أَلَا لِلّٰهِ الدِّيْنُ الْخَالِصُ) (پاره ۲۳ سورة الزمر) (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا (پاره ۸ سورة الانعام) فتاوى دارالعلوم ص ۴۴۱ ج ۵).

مسئله قران کريم په هديره کښې په لوړ اوسوکه اواز. په ياد (حفظ) يا په کتلو سره صحيح ده) فتاوى رشيديه کامل ص ۳۲۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: دثواب بخښلو په وخت کښې مناسب داده چې ووېل شي فلان ابن فلان (فلانکۍ دفلانکي زوی) که چېرې دیلار نوم ورته معلوم نه وي یوازې دده نوم کافي ده لکن هرخه چې په نیت کښې وي هغه کافي ده هرخه الله تعالی ته معلوم دي)(فتاوی دارالعلوم ص ۴۲۱ ج ۵)

مسئله که چېرې په یوه وخت کښې ډېرو مړو ته ثواب وبخښي داهم صحیح ده لکن که چېرې داثواب اول یوه ته وبخښل شي بیا نورو ته نه بخښل کیږي ځکه چې داثواب اول ته ورسیدی. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۱۹ ...)

مسئله که چېرې دقران ثواب ډېرو مړو ته څوک وبخښي آیا پوره پوره ثواب ورورسیږي . که تقسیمیږي ؟ په دې کښې دفقهاؤ دوه قوله دي (۱) داچې هریوه ته پوره پوره ثواب رسیږي . بل داچې تقسمیږي بیا ورته رسیږي . دادوهم قول له قیاس سره برابر ده . خو دالله تعالی له فضل څخه لیری نه ده چې هریوه ته پوره پوره ثواب ورکړي. (فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۹ ج ۵)

دخدای تعالی له ذات څخه داامید دي چې بشپړ ثواب به ورکړی ځکه چې دالله تعالي له خزانو څخه هیڅ نه کمیږي . داصرف (یوازې) دبنده په نیت پورې اړه لری ځنګه چې بې پر الله تعالی ګمان وي هغسې ورسره کوي (محمد رفعت قاسمي عفاالله عنه)

مسئله دقران کریم ثواب خو مړی ته رسیږي بل داچې ویونکي یونیک کار وکړی په لس ګونو بلکه تر دې هم زیات ثواب ورکول کیږي . مګر په هرکار کښې اخلاص شرط دي بیله اخلاص هیڅ عمل مقبول نده

(أَلاَ لِلّٰهِ الدِّيْنُ الخَالِصُ) (پاره ۲۳ سورة الزمر) (مَنْ جَاءَ بِالحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا (پاره ۸ سورة الانعام) فتاوی دارالعلوم ص ۴۴۱ ج ۵).

مسئله قران کریم په هدیره کښې په لوړ اوسوکه اواز . په یاد (حفظ)یا په کتلو سره صحیح ده) فتاوی رشیدیه کامل ص ۳۲۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله: په ثواب بخښلو کښې دلاس پورته کولو ضرورت نشته ، اوکه چېرې دوعا کوی لاس يې پورته کړی وي نوشادې قبروته وګرزوی.
(فتاوی رشیدیه کامل ص ۲۴۷)

څکه چې عوام خطا کیږی چې له مړو دوعا، غواړی ، دمړی په وسیله سره دوعا غوښتل جائز ده . لکن په حقیقت کښې بیاهم له خدای تعالی څخه غوښتل دي. (محمدرفعت قاسمی)

دبرات دشپې رواجونه

لدې رواجو څخه دبرات دشپې حلوی وي ، اوداختر غړی . اودعاشوری (لسمه دمحرم) شربت اوداسې نور دي دبرات دشپې په باره کښې په حديث کښې دومره راغلی دی : چې نبی کريم صلی الله علیه وسلم جنت البقیع (هديره) ته تللی وو اودمړو لپاره يې دمغفرت دوعا کړېده له ده څخه وروسته خلکو اکثره مفاسد پکښې رواج کړي. بعض خلک وايې چې دنبی کريم صلی الله علیه وسلم غاښ مبارک چې کله شهید شو نوده حلوی يې خوړله دا بالکل بی بنیاده او غلطه خبره ده ددې عقیده لرل هیڅ وخت نه ده جائز . څکه چې عقلا هم نه ده مکمل . څکه چې داواقعه په شوال کښې پیښه وه نه په شعبان کښې .دوهم : بعض خلک دحلوی دجائز بللو لپاره داوايې چې په دې شپو کښې حضرت حمزه رضی الله تعالی عنه شهید شوی دي دادهغه رضی الله تعالی عنه فاتحه ده ، داهم بې دلیله اوبې اصله ده ، لمړنی خودتاريخ تعین ته ضرورت نشته بل داچې داقصه پخپله غلطه ده څکه چې حمزه رضی الله تعالی عنه هم په شوال کښې شهید شوي وو نه په شعبان کښې دريم : بعض خلک داعقیده لری چې دبرات په شپه دمړو ارواح کورو ته راځې اوګوری چې ایا زمونږ لپاره څاڅه پخ کړی کنه ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکاره خبره ده چې دابې له کوم نقلي دليل څخه ثابتېږي . حال داچې هيڅ نقلي دليل نشته . هره مسئله له قران کريم او حديث څخه ثابتول ضروري ده . اوپه قران او حديث کښې په دې باندې هيڅ دليل نشته . چې دمړو ارواح دمرګه وروسته دې دنيا ته راځي اوګوري البته پرنه راتلو ډير دلائل موجود دي (مشکوة شريف ص ۲۵ ج۱) محمد رفعت قاسمي غفرله) .

څلورم : دبعضو خلګو فکر دی چې کله دبرات ترشپه مخکې څوک مړشي . ترڅو چې دده لپاره دبرات په شپه فاتحه ونه شي . داله مړو څخه نه دي حساب . داهم محض بې اصله اولغوه ده . بلکه داهم رواج دي چې څوک تردي جشن (دبرات ترشپې) مخکې مړشي . دمړي وارثانو دامخکې نه دي لمانځلی (دپيداکيدو په وخت کښی) ليکن په احاديثو کې په صراحت سره مذکور دی چې مړی قبر ته ځي په داسې شان څنګه چې دی دنيا ته راغلی ؤ داسې نه ده چې دبرات په شپې پوري موقوفه ده پنځم : بعض خلګ دبرات دشپې ذحلوی داسې پابندی کوی چې بې حلوی بې برکت نه شي داهم ډيره فاسده عقيده ده چې ضرور بې بولی عمل بې هم فاسدېږي تر فرضو او واجبو بې زيات اهتمام کوی له دې خرابيو سره سره داتجربه هم ده چې نيت بې بالکل خراب وی ثواب بې مقصود نه وی . او داخيال بې وي چې که چېری حلوی پخه نکړی نو خلګ وايې دا مسکين شوی دی . ددې تهمت دليری کولو دپاره چې څومره تکليف وی ضرور بې کوی . دداسې نيت صرف (يوازې) فخر او اسراف دی چې ګناه بې بار بار ذکر شوی ده کله کله داسې هم کيږی چې ددې لپاره په سوداو قرض پيسې واخلی .چې داځان نه لويه ګناه ده.شپږم : کوم څوک چې دکومک مستحق وی هغه ته هيڅ نه ورکوی . اقلاً چې به کور کې څه پاخه وی داهم نه ورکوی اکثره مالدار خلګ چاته په معاوضه شي ورکوی او نت بې داوی چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

فلانکي مدته سي راکړی دی که بې زه ورتکړم نو هغه به خه وايي ، پدی کی هم هغه ريا کارۍ او تفاخر ده او وم: بعض خلک دشعبان په پنځلسمه منشور دال ضرور بخوی . ددي دايجاد تاريخ معلوم نه دی خو دومره ويلای شو چې داکار بکاره گناه ده اتم: ځينې خلک داسې هم شته چې په دې شپه (دبرات شپه) دنفلو لمونځو ليار ه خلک راجمع کوی تر څو دشپې روڼول ورته اسان شي داهم له شريعته مخالف کار دی . البته که چېری اتفاقاً خلک جمع شول پدې کی بيا کوم ممانعت نشته نهم: ځينی خلک په دې شپه لوښي نوي کوي کوزونه چونه کوی او څراغونه ډیر لګوي او داسی نور دبدعت کارونه کوي .دا بالکل دکفارو نقل دی او په حديث شريف کی تشبه حرام بلل شوی ده. (اصلاح الرسوم ص ۱۳۴ از حضرت تهانوی رح)

په هندوستان کی غير مسلم خپل جشونه له ډاليو څخه راخستی دی چې لوښی بدلوی او څراغونه هم روښانه کوی . دهغو داعقيده ده چې په دې کار سره دهغوی مذهبی مشران خوشحاله کیږی. خو اکثرو مسلمانانو دارسم خپل کړی دی دابالکل حرام دی پکار ده چې ځان ترينه ليری وساتی . (الالهه احفظنا .محمد رفعت قاسمی عفرله)

مسئله: داهم مشهور ده چې دبرات دشپې په حلوی چې لمړنی روژه مات وشی دادير ثواب لری داخبره غلطه او بې بنياده ده .(اغلاط العوام مکمل ص ۱۳۴)

دبرات په شپه کی حلوی پخول او خوړل

سوال: دبرات په شپه حلوی پخول او خوړل څنګه دی ؟که چيری بې دثواب له نيته پخه شی داخه حکم لري. همدا شان دداسې حلوی خوړل څنګه دی ؟

جواب:دبرات په شپه دخوشحالی او حلوی پخولو هيڅ ثبوت نشته ،لهذا داامور ناجائز او بدعت دی . که چيری بغير دثواب له نيته حلوی پخه شي نو بيا دبدعت تاکيد نکښی دی .بايد لدې څخه هم ځان وساتل شي همدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان له داسې حلوی قبلولو څخه هم باید ځان وساتل شي لیکن داحرام نه ده (حسن الفتاوی ص ۳۸۵ ج ۱)

مسئله دوډی دتقسیمولو په متعلق په دې شپه کی زما ترنظر کوم روایت نه دی تیر شوی . البته ددې شپې فضیلت له لمر لویدو بیا تر صبح صادق ده (سپیده داغ) پورې ده . (فتاوی محمودیه ص ۷۵ ټوک ۱۰)

دبرات دشپې سنت اعمال

دبرات دشپې خصوصیات خو معلوم شول .موږ ته څه کول پکار دی او دخدای جل جلاله دبیشماره نعمتونو دلټولو لپاره څه وکړو؟

داحادیثو له کتلو څخه ثابتیږی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم په دې شپه درې اعمال کړی دی ، ددې دریو سنتو طریقه اداکول دخیر او برکت ثواب باعث دی :اول : دشعبان په پنځلسمه شپه بیله کومې ټولی هدیرې ته لاړشی . او هلته په رمبیدو سره دمغفرت دوعاوې وکړي که چېری صدقه او خیرات کوی ثواب ور بخښې باید دعامو رواجو تابع نه شې اوترشریعت تجاوز ونه کړی دوهم : په دې شپه کی ویښ و اوسې دخدای جل جلاله عبادت او نفل لمونځ بیله جماعت څخه وکړي هر څومره چې مو په طاقت کی وی دقرانکریم تلاوت وکړی یابې واورې پر نبی کریم صلی الله علیه وسلم زیات شمیر درود شریف ووایاست .دخپل ځان او ټولو مسلمانانو لپاره دوعا وکړئ او له خپلو ګناهونو څخه توبه و کاږئ خصوصا له هغو ګناهونو څخه کوم چې دکولو دسبب سره په دې مبارکه شپه هم دوعا نه قبلیږی کوم څوک چې طویل (اوږد) لمونځ کول غواړی‌هغه دی صلوة تسبیح وکړی دخدای جل جلاله له ویرې دې وژاړی دخپل ځان اولاد مور و پلار او دټولو مهمو امورو متعلق دې دوعاوې وکړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم: په ورځ دی نفل روژه ونیسي لکه څنګه چې دنبي کریم صلی الله علیه وسلم وینا ده (قوموا لیلها وصوموا نهارها) یعنی په پنځلسمه دشعبان دشپې وینس واوسئ او دورځی یې روژه ونیسئ .دا درې اعمال له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه منقول دی باید درې سره په مسنونه طریقه سره ادا شی. (شب برات ص ۲۲)

تنبیه په بعضو ځایو کی دبرات دشپې رونولو لپاره خلګ راټولوې ،شپه رونول په اجتماع سره که څه هم اسانه ده لیکن دنفل عبادت لپاره دخلګو داسې راټو ځای کول صحیح نه دی همدا شان په مساجدو کی رایو ځای کیدل لکه څنګه چې نن اوسبا رواج ده .اکثرو علماؤ دامکروه بللی ده . په در مختار کی راغلی دی چې دکوچنی اختر لوی اختر دبرات پنځلسمه درمضان المبارک لس اخیرې شپې او دذی الحجې لس لمړنی شپې په دی ټولو شپو کی پورته کیدل او جلا جلا عبادت کول مستحب دی.(در مختار)

په حدیث شریف کی یوازې درې اعمال ثابت دی دهغوی ادا کول په سنت طریقه سره موجب دثواب دی. لمړی: دبرات په پنځلسمه هدیرې ته تلل مړوته دوعا او استغفار کول .که چیرې کومه صدقه یاخیرات کړی وې ثواب دی مړو ته وربخښل . له دې دعاو څخه فائده رسول دی باید صدقه په پټه توګه سره وشي نرخو ریا پکښې رانه شی.دوهم: داشپه رونول او عبادت یو ازې کول نه په اجتماعی ډول سره.دریم: په ورخ یې روژه نیول . ددې اعمالو په سنت طریقه سره اداکول نهایت مفید دی. (اصلاح الرسوم ص ۱۳۴)

دبرات دشپې خاصې دعاوې

اعوذ بعفوك من عقابك واعوذ برضائک من سخطک واعوذبك منك اليك لا احصی ثنا ً عليك انت كما اثنيت على نفسك (الترغيب والترهيب ص ۳۵۸ توک ۲)

اللهم انك عفو تحب العفوفاعف عني (ابن ماجه .مظاهر حق ص ۲۸۵ توک ۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبی کریم صلی الله علیه وسلم بی بی عائشي .... ته وویل: دادعا پخپله هم زده کړه او نورو ته یې هم ور زده کړه. ځکه چې حضرت جبرائیل علیه السلام داوعا ماته رازده کړی ده. علماؤ کرامو لیکلي دي چې دعا ددنیا دټول خیر او برکت جامع کونکی ده. ځکه چې دالله جل جلاله له لوری وبنده ته عفو او بخښنه په دعا یوری تړلې لکه څنګه چې په یوه روایت کی راغلی دی چې: دبنده له لوری دحق تعالی په دربار کی دبخښنی او عفیت تر سوال هیڅ شی افضل نشته تر څو چې ممکنه وی دادعاوې یادی کړئ او خپلو ماشومانو ته یې هم ور زده کړئ. ځکه چې نن سبا اکثره ماشومان ددرواغو نکلونه یادوی او مور او پلار یې فخر هم ورباندې کوی که چېرې مو دانه یادېږی بیا په خپله ژبه دخیر او عافیت دوعاوی وکړئ. که مو دادعا یادوې مخکې درود ووایاست بیا دوعا وکړئ لکه: ای لویه خدایه! ته پر ټولو احسان کونکی یې پر تا څوک احسان نشي کولای. ای دلویې او مغفرت خاونده! له تاڅخه سوا هیڅ معبود نشته نه ده بیوزلو مددګار یې او دپریشانیانو مشکل کشا یې ای الله جل جلاله! له تا څخه بغیر بل هیڅا څخه څه نه غواړو یوازې ته ور کونکی یې ای لویه خدایه جل جلاله! که تاچېرې زه په خپل کتاب کې بې برخې او بی نصیبه لیکلی یم لویه خدایه جل جلاله په خپل فضل او کرم سره زما خواری، بدبختی او کم رزقی رنګې کړې. داخبره ستا په کتاب کې کوم چې دې پر اخیري نبی صلی الله علیه وسلم نازل کړي دي نو شته دي چې الله جل جلاله چې څه غواړي لیکې یې او چې څه وغواړي محوه کوي یې ان الله علی کل شيء قدیر یاالله جل جلاله له تاڅخه کوم دپوښتنې خاوند نشته هر څه ستا په اختیار کې دي یا الله له تاسره ام الکتاب دی، یاالله جل جلاله ستا په روی سره زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشکلات او پریشانی لیرې کړې که زه په خبر یم او کنه او په هرڅه ته عالم بې لویه خدایه جل جلاله ترټولو ته د احسان خاوند يې . لويه خدايه !نيک اولاد راکړې ماته بخښنه وکړې . یاالله جل جلاله ټول ګناهونه صغیره وي که کبیره بیکاره وي که پټ ته راته بخښنه وکړې. یا الله جل جلاله زما عیبونه پټ کړی معافي راته وکړې پر ایمان خاتمه راکړې . زما مور اوپلار. استاذانو او ټولو مسلمانانو ته مغفرت وکړي ای لویه خدایه جل جلاله ! مونږ هر څه نه شو غوښتلای بس هغه غواړو چې زمونږ نبی کریم صلی الله علیه وسلم غوښتی دی او له کوم شی څخه چې په هغه سره نبي صلی الله علیه وسلم پناه غوښتې ده زه هم ترې پناه غواړم زمونږ دعاوي دنبی صلی الله علیه وسلم په وسیله قبولې کړې آمین یارب العلمین

مولانا محمد رفعت قاسمی عفا الله عنه مدرس دار العلوم دیوبند

دقدر دشپې لويې

بسم الله الرحمن الرحیم

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ بیشکه مونږ قرانکریم په لیلة القدر کی نازل کړ. یعنی قرانکریم له لوح محفوظ څخه دلیلة القدر په شپه نازل شوی دي .دایوه خبره ددې شپې دفضیلت لپاره کافي ده چې داعظیم کتاب په کې نازل شوی دي . په کومه شپه چې داقران نازل شوی له دې سره سره نور ډیر فضلتونه هم لري د نور تشویق لپاره داایت لولو: **وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ** ضرور به در ته معلومات وي چې داشپه څومره مبارکه اوبافضیلته شپه ده څومره فضائل او نیکې پکښې دي دیو خو فضائلو ذکر کوو: (**لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ**) دقدر شپه تر زرو شپو اولی او بهتره ده یعنی د زرو میاشتو دعبادت چې کوم ثواب دی یوازې په دې مبارکه شپه کې عبادت تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیات ثواب لري او ددې زیادت علم هم نشته چې څومره زیادت (تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ) په دې شپه کې ملائکې راشوه کیږي:

علامه رازی رحمه الله لیکي چې کله په ابتداء کی خدای جل جلاله انسان پیداکاوو ملائکو ور سره مخالفت ښکاره کړ، د لوی خدای جل جلاله په دربارکي یې عرض وړاندی چی ته جل جلاله داسې څوک پیداکوي چې بیا به په ځمکه کی فساد کوی او وینې به بهوي، نن شپه چې د خدای جل جلاله په قدرت انسان دالله جل جلاله په عبادت او معرفت مشغول وویني ملائکه دمعذرت لپاره راکوزیږی. (وَالرُّوحُ فِيهَا) په دې شپه کی روح القدس (جبرائیل علیه السلام) هم راکوزیږی، له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت دی: چې جبرائیل علیه السلام له یوې تولی دملائکو سره راکوزیږی، کوم شخص چې په عبادت مشغول وی دهغه لپاره درحمت دعاوې کوي (بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ) دخدای جل جلاله په حکم له هر خیر سره راکوزیږی. په مظاهرحق کی لیکلي دی چې په دې شپه کی دملائکو پیدائشت شوی دی، دحضرت آدم علیه السلام دمادی جمع کیدل په دې شپه کی شروع شوی ده او په دې شپه په جنت کی ذرختې کرل شوې دی، ددعاو قبلیدل په ډیرو احادیثو کی راغلی دی. او په یوه روایت کی راغلی دی چې په دې شپه عیسی علیه السلام اسمان ته ختلی دی او په دې شپه دبنی اسرائیلو توبه قبوله شوی ده. (سَلَامٌ هِيَ) داشپه سر تر پایه سالمه ده یعنی دفرشتو له لوري په مؤمنانو سلام وې تر دې چې یوه تولی دملائکو ځي او بله راځي (حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ) داتوله شپه دبرکتونو انو رحمتونو سره وی تر څو چې سپیدی راوخیژی، داسې نه چې دشپې په یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخه کې برکت وی او په بله کې نه وې بلکه تر صبح صادق پورې ددې برکاتو نه ظهور وی. (فضائل رمضان المبارک ص ۳۷ ومعارف القران ص ۷۹۱ توک ۸)

دیوه سوال ځواب: دقدر شپه تر زرو شپو اولی بلل شوی ده ظاهره ده چې په دې زرو میاشتو کې هر کال دقدر شپه هم راځي نو حساب به څنګه کوو دتفسیر علماؤ ویلی دی چې دلته له زرو میاشتو هغه مراد دی چې یکښې دقدر شپه نه وی په دې لحاظ هیڅ مشکل نشته. (معارف القران ص ۷۹۳ توک ۸)

داچې ویل کیږی چې دقدر شپه تر زرو میاشتو اولی ده، ددې مطلب دادی چې دزرو میاشتو په اندازه کښې چې څومره عبادت کیږی ددې شپې دعبادت تر دې زیات ثواب دی او څونه؟ داخدای جل جلاله ته معلومه ده کوم شی ته چې الله جل جلاله ډیر زیات ویلي وي دهغه زیاتوالی بیې څه اندازه وې ددنیا دخلګو دستور دی چې یوه اندازه زیات شی ته په ډیروالی قائل وی او تر هغه یل زیات شی زیات نه بولی، یو په ظاهره ژور شی ډیر ژور بولی. یوه داخبره هم ده چې په هغه زمانه کې په عربو کې تر زرو زیات حساب نه وو لکه څنګه چې له ۱۰۰۰ زر کاله مخکې په دنیا کې د ۱۰۰ سیکړو ډیر اهمیت وو او نن؟ څنګه چې قرانکریم دهغوی په ژبه وو او دهغوی له لهجې سره برابر وو بیا نو څنګه تر زرو زیات ویلای شوای؟ ځکه بیې دهغوی دحساب اخیري درجه وویله د نورې ترقی لپاره الله جل جلاله دونه وویل چې ((تر دې هم زیات)) اوس تر دې دزیادت امکان نشته. کرور، ارب، کهرب، نیل وسنګ او مهاسنګ ټوله دی زیادت لاندی دې ګواکی چې دقدر دشپې دفضیلت هیڅ حد نشته. (محمد رفعت قاسمی غفرله)

ایا په ټوله دنیا کښې په یوه شپه کښې دقدر شپه وی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسئله : دمطالعو داختلاف په سبب سره په مختلفو مملکتوکی دقدر شپه په مختلفو تاریخو وی په دې کی هیڅ مشکل نشته ځکه چې په هر ځای کی دقدر دشپې تاریخ وی په همهغه شپه دقدر برکات حاصلیږی (والله سبحانه تعالی اعلم)

مسئله:کوم څوک چې دقدر په شپه دماخستن او سهار لمونځ په جماعت سره اداکړی بس دهمدې شپې ثواب یې پیداکړ چاچې زیات عبادت وکړ زیات ثواب ورکول کیږی .په صحیح مسلم کښې له عثمان غنی رضی الله تعالی عنه څخه روایت دی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل: کوم شخص چې دماخستن لمونځ په جماعت سره ادا کړي ګواکی دنیمې شپې دقیام ثواب یې پیداکړ او چاچې دسهار لمونځ هم په جماعت سره اداکړ ګواکی دټولې شپې دقیام او عبادت ثواب یې حاصل کړ . (معارف القران ص ۷۹۲ توک ۸)

دقدر دشپې معنی

دقدر معنی شرف او عظمت ده .ودې شپې ته لیلة القدر ویل ددې شپې دعظمت په وجه ده حضرت ابوبکر وراق رحمة الله علیه ویلی دی چی ودې شپې ته لیلةالقدر (دقدر شپه) ځکه ویل کیږی چې دکوم شخص تردې شپې مخکې دبې علمی په وجه هیڅ قدر او قیمت نه وو . په دې شپه دتوبې ،استغفار او عبادت په وجه داشخص هم دقدر او شرف خاوند کیږی.

دقدر بله معنی تقدیر او حکم هم کیږی ددی معنی په اعتبار دلیلة القدر دویلو وجه داده چې په دې شپه دټول مخلوق لپاره کوم ازلې تقدیر لیکل کیږی دبنده چې کومه برخه له دې رمضان المبارک تر بله رمضانه پورې ده هغو ملائکو ته حواله کیږی کومی چی دتدبیر او تنفیذ لپاره ماموري دی ،کوم علماء کرام چې له لیلة المبارکة څخه دشعبان پنځلسمه شپه مرادوی ، دهغې تطبیق دادی چې ابتداء فیصله دامورو په اجمالی شکل په دې شپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کيږي او تفصيلات يې دليلة القدر په شپه کوم چې درمضان المبارک په مياشت کښې ده ليکل کيږي ددې تائيد دحضرت ابن عباس رضى الله تعالى عنه په يوه قول سره کيږي ،چې الله جل جلاله دټول کال داموررو فيصله دبرات په پنځلسمه شپه کوي بيا دقدر په شپه دفيصلې مطابق فرشتو ته سپارل کيږي. (تفسير مظهرى)

دامو مخکې هم ليکلې ووچې داموررو دفيصلې په دې شپه مطلب دادى چې په دې کال کې چې کوم امور نافذ کيږي ، هغه له لوح محفوظ څخه نقل کيږي او ملائکو ته حواله کيږي او اصلا خوداټول تقديرونه په ازل کښې ليکل شوي دي. (معارف القران ص۷۹۲ ټوک ۸)۹۳

دقدر شپه څه ده؟

درمضان المبارک په شپو کښې يوې شپې ته دقدر شپه ويل کيږي چې ډيره دخير او برکت شپه ده په قران کريم کې دا شپه تر زرو شپو ښه بلل شوي ده زر مياشتې درې اتيا کاله او څلور مياشتې کيږي.نيکبخته ته دي هغه څوک چې داشپه په عبادت کې تيره کړي او دابرکات يې نصيب شي ګواکې درې اتيا کاله څلور مياشتې يې په عبادت کښې تيرې کړې ، او دزياتوالى يې حال نه دى معلوم چې زر مياشتې تر څو مياشتو افضل دى (دعربو په محاوره کښې تر زرو زيات عدد نه وو) الله جل جلاله په حقيقت سره ډير لوى انعام پر خپل قدرمن مخلوق کړى دى په در منثور کې له انس رضى الله تعالى عنه څخه روايت نقل شوى دى چې نبى کريم صلى الله عليه وسلم وويل: دقدر په شپه الله جل جلاله زما پر امت يو خاص رحمت کړى دى چې پر نورو امتونو باندې نه وو په دې باره کې مختلف روايات دى چې ددې نعمت سبب څه وو. په ځينو احاديثو کې راغلى دى چې نبى کريم صلى الله عليه وسلم دتيرو امتو عمرونو ته فکروکړ چې ډير زيات وو په دې څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې زما دامت عمرونه ډیر کم دی او په دې کم عمر کی ددومره زیات عبادت امکان نشته ، کله چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم خفه شو نو الله جل جلاله ددې مبارکې شپې برکت یې امت ته ور په برخه کړ ،که کوم نیکبخته دقدر (لس کاله یوه دقدر شپه) عبادت وکړ تردرې اتیاکاله ځلورو میاشتو څخه هم زیاتیږی . په بعضو روایاتو کی راغلی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم دبنی اسرائیلو دیوه شخص ذکر کاوو ویې ویل چې زر میاشتی یې جهاد کړی دی داصحاب کرامو ورباندی غبته پیداشوه الله جل جلاله ددوی دجبیرې لپاره داشپه ورکړه په یوه روایت کی راغلی دی نبی کریم صلی الله علیه وسلم دبنی اسرائیلو دځلورو اشخاصو ذکر وکړ: حضرت ایوب حضرت زکریا حضرت حذقیل او حضرت یوشع علیهم السلام چې دې ټولو انبیاؤ اتیا کاله دالله جل جلاله په عبادت کی تیر کړی وو او دیوې زرې برابر یې هم دخدای جل جلاله نافرماني نه ده کړې.

ودی ته صحابه کرام حیران شول بیا حضرت جبرائیل علیه السلام حاضر شو او دقدر سورة یې ووایو . له دې څخه علاوه نو هم مختلف روایات شته. دداسې قسم درواياتو داختلاف وجه اکثره داکیږی چې کله دمختلفو واقعاتو وروسته کوم ایت نازل شې ټولو ته ئې نسبت کیدلای شي په هر صورت دسورة دنازلیدو وجه که هر څه وی لیکن دامت محمدی صلی الله علیه وسلم لپاره دادالله جل جلاله ډیر لوی نعمت دی . داهم دالله جل جلاله یوه خاصه عطیه ده او دعمل کولو توفیق هم تر هغه جل جلاله پوری موقوفه دی. (فضائل رمضان المبارک ص ۳۵ زمظاهر الحق جدید ص ۲۷۹ټوک ۷)

دکتبې شپه

ددې شپې دفضیلت لپاره که څه هم مستقل سورة نازل شوی دی له دې سره سره دوه حدیثونه دنمونې په ډول ذکر کول غواړم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن ابی هریرة رضی الله تعالی عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من قام لیلة القدر ایمانا واحتساباً غفرله ماتقدم من ذنبه (رواه بخاری ومسلم).

ژباړه له حضرت ابوهریرة رضی الله تعالی عنه څخه روایت دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل چا چی د قدر شپه له ایمان سره دعبادت په نیت وکړه له دې څخه مخکې ګناهونه ټول ورته معافیږي.

تشریح که چېرې ددنیا کاروبارې ته دامعلومه شي چې په فلانکي میاشت کښې ،مونږ ته نژدې په یوه ښار کښې یوه میله جوړیږي چې تجارت پکښې ډېره ښه ګټه کوي چې یوه روپۍ لس روپۍ ګټې اوټول کال بیاله تجارت څخه څوک خلاصیږي . تاسو فیصله وکړئ څوک به داپرېږدي ؟ که چېرې تاریخ ورته معلوم نه وي په ډېرو پوښتنو ضرور تاریخ معلوموي بیاهم که ورته معلوم نشي څوشپې مخکې هلته ورځي چې دازرینه موقعه راڅخه تیره نشي .اوس دنیکانو دمیلې هم دمؤمنانو لپاره یوه زرینه زمینه مساعده کړی ده ، له دومره برکته سره ددې شپې میاشت هم معلومه ده ، بیاداهم معلومه ده چې په لسو اخیروکی ده ، شپه ئې ځکه نه ده معلومه کړې چې هغه څوک معلوم شي چې له خدای تعالی سره څومره محبت لری لکه نبی کریم صلی الله علیه وسلم چې به ددې شپې لپاره میاشتې میاشتې اعتکافونه کول ، اوچې معلومه شي چې ددې شپې پلټونکی څومره شپې قربانوي ؟ (الترغیب والترهیب ص۹۰ ج۲)

دشپې رونولو مطلب دادي چې عبادت وکړی .لمونځ ، ذکر اوداسې نور ، اوثواب دنیت مطلب ئې وي. دشپې رونولو مطلب دادي چې عبادت وکړی ،لمونځ ، ذکر اوداسی نور ، اوثواب دنیت مطلب دادي چی خاص دالله تعالی درضا لپاره کښینی نه دریا اوغرور لپاره محض عاجزې اختیار کړی خطابی علیه الرحمة وایې: چې ددې مطلب دادي چې دثواب یقین به یې وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوپه ارام زړه سره پرځان تکلیف راولی ، نه په قراره زړه سره ، ښکاره خبره ده چې څومره په اخلاص سره کښینی هغومره عبادت اسانه کیږی داوجه ده چې څوک دالله تعالی په محبت کښی بوخت وي دهغه په عبادت کښی هیڅ مشقت نوي . دامعلوموول هم ضروري ده چې په مخکنۍ ، حدیث او نورو حدیثو کښی چې دګناه ذکر ده دعلماء په نزد ګناه صغیره مراد ده ځکه چې په قران کریم کښی چې کله دګناه کبیره ذکر وشي ، ورسره ضرور د (الامن تاب) ذکر کیږی ، په دي بناء علماء کرام وایي چې ګناه کبیره بغیر له توبې څخه نه معافیږی .نوځکه کله چې په حدیث دګناه دمعافیدو ذکر راشی علماء کرام یې په صغیره سره مقیده کوي .دتوبې حقیقت دادي چې پر تیرو ګناهونو پښیماني اوپه آئنده کښی دنه کولو عزم که چېری لچاڅخه ګناه کبیره وشي دهغه لپاره ضروري ده چې که دقدر شپه یابله دقبولیت زرینه موقع وي باید ضرور دخپلو بداعمالو څخه په پاک زړه سره په ټینګ عزم په زړه اوژبه سره توبه وکړي ترڅوچې الله تعالی له رحمت کامله متوجه شي له صغیره او کبیره هرقسم ګناهونو څخه توبه وکاږی ترڅولوی خدای تعالی یې توبه قبوله کړي .(فضائل رمضان المبارک ص ۳۸).

دملائکوراتلې

عن انس رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذاکان لیلة القدر نزل جبریل فی کبکبة من الملئکة یصلون علی کل عبد قائم اوقاعد یذکرالله عزوجل (کذا فی المشکوة).

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت انس رضی الله تعالی عنه له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کوي چې دقدر په شپه حضرت جبرائیل علیه السلام دفرشتو (ملائکو) له یوې ټولۍ سره ځمکې ته راکوزیږي اودهغه شخص لپاره دخدای تعالی څخه درحمت غوښتنه کوي چې په عبادت اوذکر مشغول وي.

تشریح دحضرت جبرائیل علیه السلام راتګ له ملائکوسره په قران کریم کښی ثابت دي اوپه ډیرو احادیثو کښی هم په صراحت سره داخبره ذکر شوی ده چې جبرائیل علیه السلام وملائکو ته وظیفه ورکوی چې دهر ذاکر اوشاغل کور ته لاړي شې اومصافحه (روغبړ) ورسره وکړی.

دحضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه په حدیث کښی راغلی دي چې دجبرائیل علیه السلام په ویلو سره ملائکې سره جلاجلا شې اوکوم کور کوچنی . یالوی ، ځنګل اودښتی داسې چې مسلمان پکښې وي او هلته ملائکې دمصافحې لپاره نه شې ورتللای لدي څخه مراد دخیر دوعا هم ده اوپخپله روغبړ هم ځینی مراد ده ، ځکه چې فرشتې مجسم نور ده ، دنور له وجې مونږ ته په نظر نه راځی محسوسیږی هم نه ، لکه څنګه چې مړه کیدونکی ته ملک الموت او نورې ملائکې راځې اوخبرې ورسره کوي ، شاید چې نیکانو خلګو ته په نظر ورځی او محسوسیږی هم. (محمد نعیم قاسمی غفرله)

مګر هغه کور ته نه داخلیږی چې پکښی سپی خنزیر یا ناوړه تصویر وي دمسلمانانو اکثره کورونه داسې دي چې دخدای تعالی لدې عظیم نعمت څخه بې برخې دي ځکه چې یوازې دخیالې ښائست لپاره تصویرونه ځړوي ځکه چې تصویر لګونکی ډیر بدبخت وي ، چې دده په سبب سره ټول کور دخدای تعالی له رحمت څخه بې برخې کوي. (فضائل رمضان ص۴۰)

دقدر دشپې دنامعلوم والي سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبادة بن صامت قال خرج النبی صلی الله علیه وسلم لیخبرنا بلیلة القدر فتلاحی رجلان من المسلمین فقال خرجت لاخبرکم بلیلة القدر فتلاحی فلان وفلان فرفعت وعسی ان یکون خیرالکم فالتمسوها فی التاسعة والسابعة والخامسة (مشکوة شریف وبخاری).

ژباړه: حضرت عبادة بن صامت رضی الله تعالی عنه وايې چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې لپاره دباندې راووتې چې موږ ته دقدر دشپې خبر راکړی لکن ددوو مسلمانانو جنګ وو نبی کریم صلی الله علیه وسلم وويل چې زه ددې لپاره راغلی وم چې تاسوته دشب قدر په باره کښې خبر درکړم .لکن دفلانکي اوفلانکي په مينځ کښې جنګ وو چې دهغه په وجه يې تعيين ورک شو يعنی له ذهنه يې ووتله يوازې دالله تعالی په علم کښې پاته شوه لهذا دنويشتم اوويشتم اوپنځه ويشتم په شپه کښې يې طلب کوي.

تشريح په دې حديث شريف کښې درې مضامين دغور وړ دي ترټولو اهمه هغه دوو ومسلمانانو جنګ وو داداسې بدشی دي چې ددې په وجه دهميشه لپاره دقدر شپه نامعلومه شوه يوازې دانه بلکه جنګ هميشه دډيرو برکاتو دمحرومی سبب کيږی ، نبی کريم صلی الله عليه وسلم وايې چې ايا زه تاسوته تر صدقه، لمانځه اوترنورو افضل شی وښيم ؟ اصحاب کرام رضی الله تعالی عنهم ورته وويل ، هو ضرور نبی کريم صلی الله عليه وسلم وويل ترټولو افضل په خپل مينځ کښې ښه سلوک دي اوپه خپل مينځ کښې جنګ دين ته نقصان رسوی لکه څنګه چې په (بال صفا) سره دسرو ويښتان يودم صفا کيږی دخپل مينځ دجنګ په سبب سره دين همداسې صفا کيږی (يعنی نيک اعمال ختميږی) نبی کريم صلی الله عليه وسلم دمسلمانانو آبرو و(عزت) خرابول بدترين اوخبيث ترين سودبللی دي ليکن موږ دجنګ په وخت کښې نه دمسلمانو دآبرو ، نه دالله تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودهغه درسول صلی الله علیه وسلم داوامیرو لحاظ کوو ، په یوه روایت کښې راغلی دي چې دبرات په شپه دالله تعالی عام رحمت ومخلوق ته متوجه کیږي ، اوپه معمولی بهانو ومخلوق ته مغفرت کوي ، لیکن دوو خلکو ته مغفرت نه کیږي ، یوکافر اوبل حاسد (ضد کوونکی).

په یوه بل روایت کښې راغلی دي چې درې اشخاص دي دکومو چې لمونځ دقبلیدو پخاطر دیوه بالښت په اندازه هم ترسرنه پورته کیږي ، یوله هغو څخه هغه څوک ده چې له مسلمانانو سره جنګ کوي . (فضائل رمضان المبارک ص ۴۳)

بعض حضرات وایې چې له دغو دوو اشخاصو څخه چې په دې ځای کښې یې جنګ وو ، دیوه نوم عبدالله ابن ابی حذرد اودبل نوم کعب بن مالک ؤ . (دشب قدر دنامعلوم والی) مطلب دادي چې ددې دوو خلکو دجنګ په سبب سره زما څخه دهغه دقدر دشپې دتعین علم محوشو . له دې څخه معلومه شوه چې په خپل مینځ کښې جنګ ، نفرت او دښمني کول ډیر بدشی دي ، ددې په وجه سره سړی له برکتو اونعمتو څخه بې برخې کیږي.

دنبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې وینا چې (شاید داستاسو لپاره بهتره وي) مطلب دادي چې دقدر شپه چې ماته متعینه شوی وه ، او اوس راڅخه هیره ده ، که چیرې ماتاسو ته ویلی واې تاسو به یوازې پر دې شپه اکتفا کړی واي اوس چې نامعلومه شوه یوازې دانه چې تاسو به ددې شپې دبیداره کولو لپاره سعې اوکوشش وکړئ بلکه طاعت اوعبادت به هم زیات وکړی ، کوم چې ښکاره ده چې ستاسو لپاره ګټه ده . (مظاهر حق جدید ص ۲۸۷ ج ۲)

دقدر دشپې دپټوالی راز

کوم شی چې ډیر قیمتي اواهم وي هغه په ډیرمحنت سره حاصلیږي ، نودقدر دشپې په شان دا سې لوی دولت څنګه بیله محنته پلاس راځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه یې ددې شپې تاریخ نامعلومه کړ دنبی کریم صلی الله علیه وسلم قول دې چې (عسی ان یکون خیر لکم) څه معلومه ده دتاریخ په نه معلومولو کښې به ستاسو لپاره خیر وي (ابن کثیر ص ۵۳۴ ج ۴)

ښکاره خبره ده که یې چیرې تاریخ معلوم شوی وای بیا به یې دومره قدر او برکت نه وای او بل داچې همداشان بیا به یې بې قدرې سخته دبدنصیبی او بده خبره وه مفسر قران علامه ابن کثیر رح وایې چې ددې دپټوالی حکمت دادی چې ددې شپې طالب او شوقمن به دټول رمضان المبارک دعبادت اهتمام وکړی. (ابن کثیر ص ۵۳۴ ټوک ۴)

که چیرې دقدر شپه معلومه وای نو ډیر کوتاه طبیعته خلګو به دنورو شپو بالکل اهتمام نه وو کړی او په دې صورت کښې دقدر دشپې په لټه دډیرو شپو عبادت ور نصیب کیږي. یوحکمت یې داهم دی چې ډیر خلګ له ګناه څخه بغیر ددې شپې اهتمام نه کوی ،دقدر دشپې دتعین په صورت کې که چیرې له چاڅخه ګناه شوی وای بیا به ډیره داندیښنې خبره وای.نبی کریم صلی الله علیه وسلم یوځلې مسجدته تشریف یوړ ویې لیدل چې یو صحابی ویده وو ،نبی کریم صلی الله علیه وسلم وحضرت علی رضی الله تعالی عنه ته وویل چې داویښ کړه چې اودس وکړی ،حضرت علی رضی الله تعالی عنه هغه راپورته کړ لیکن له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه یې پوښتنه وکړه چې ته خو دخیر پکار کی ډیر تلوار کوی . تا ولی په خپله نه کړ پورته؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل که چیرې دې سړې زما له وینا څخه انکار کړی وای ،زما له وینا څخه انکار کفر ته مفضی کیږي .او ستا له وینا څخه انکار کفر ته نه مفضی کیږي ،نو ځکه الله جل جلاله داشپه پټه کړه خلګ دخدای جل جلاله له رحمته څخه بې برخې نه شي ، که چیرې په تعین سره یو چاګناه کړی وای ، دابه یې ډیره دنافرمانی

خبره وای ، یوه وجه داهم کیدای شي چې که چېرې داشپه له چا څخه اتفاقا
پاته شوی وای نو په راتلونکو شپو کی به یې افسوس کاوو او دهیڅ شپې
عبادت به یې نه وای په نصیب شوی لیکن اوس خو اقلاً د رمضان المبارک
یوه یادوې شپې دهر چا په نصیب کیږی .یوه نکته داهم ده چې څومره شپې
په دې طلب کی تیری شي ددې ټولو مستقل ثواب ورکول کیږی ،له دې
څخه علاوه نورې گټې هم لری ، دداسې امورو په وجه کی دالله جل جلاله
عادت داسې جاری دی چې اهم شیان یې پټ کړی دی لکه اسم اعظم
.دجمعې دورځې خاص ساعت او داسې نور شیان الله جل جلاله پټ کړی
دی ، داهم ممکنه ده چې دجنګ په وجه دشب قدر تعین له مینځه تللی وی
او دنورو مصالحو مذکورو څخه دهمیشه لپاره تعین نه وی . (فضائل رمضان ص۴۴)

دقدر دشپې علم حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته ورکړل شوی وو

نبی کریم صلی الله علیه وسلم ته دقدر دشپې علم ورکړل شوی وو (ورته
معلوم وو) هغه صلی الله علیه وسلم داصحاب کرام رضی الله عنهم ته
دخبر ورکولو لپاره له خپل کور مبارک څخه راووت کله چې یې ولیدل چې
ددوو مسلمانانو په مسجد نبوی کی جنګ دی دجنګ دختمولو لپاره یې
کوشش وکړ هغه وو چې له ذهن مبارک څخه یې ددې شپې تعین له مینځه
ولاړ داوو دجنګ قباحت چې په سبب سره ئې داسې زرینه موقع له لاسه
ووتله .له دې څخه معلومیږی چې دمسلمانو په مینځ کی جنګ کول خدای
جل جلاله ته ډیر منفور (ناخوښ دی) له دې سره سره له ډیرو نعمتو ا
ورحمتو څخه دبې برخې کیدو سبب گرزی. باید ورڅخه ځان وژغورو.
له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه دهیریدو په سبب سره بل خیر
او برکت هم رامینځ ته شو. لکه څنګه چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخپله ويلي دي چې دقدر دشپې په لټولو سره دامت ډير دخيراو بركت خبره ده. او ددې شپې فكر او طلب كول يو بل مستقل نعمت دی چې كه چېرې داشپه معلومه وای دانعمت به نه وای. (انوار الباری شرح البخاری ص ۱۳۱ توک ۲)

علامه زمخشری رح ويلي دي چې شايد دقدر دشپې دپټيدو سبب داوی چې هغه څوک چې ددې شپې په تلاش كې وی دكال ډيرې شپې رونوی ترڅو يې ددې تولوشپو عبادت په نصيب شي.بل داچې كه چېرې معلومه وای خلكو به خاص په دې شپه عبادت كاوو دډير خير اوبركت خاوندان كيدل به،دنورو شپو په عبادت كې به يې كوتاهی كوله. ځكه داشپه پټه شوه (عمدة القاری ص ۲۲۳ توک اول)

ايا دقدر شپه اوس هم باقي ده

حضرت مولانا انور شاه كشميری رح صاحب محدث دار العلوم ديوبند ويلي دی چې په حديث كی چې ((فرفعت)) لفظ راغلی دی دلته د قدر دشپې بالكل ختميدل ورڅخه مراد نه دی بلكه دتعين علم يې پورته شو، كه چېرې دقدر شپه پخپله نه وای نو نبی كريم صلی الله عليه وسلم چې ددې شپې دتلاش لپاره كوم حكم كړی ددې څه فائده ده؟ (انوار الباری ص ۱۳۱ توک ۲)

پنځه شپان پټ شوی دی

دشب قدر دشپې قطعی تعين ځكه نشته . چې كوم شخص پر دې شپه خاص اكتفاء ونكړی ، په دې شپه چې يې كوم عبادت كړی وی تر زرو مياشتو په ښه بللو سره به له نورو عبادت څخه محروم شوی وای . ځكه چې ويل به يې چې خدای جل جلاله راته داسې درجه راكړی ده چې په سبب سره يې جنت ته داخليږم . ترڅو چې په عبادت كی سست او له الله جل جلاله څخه غافل نه شی ځكه داشپه پټه شوه .دمعلومتيا په صورت كی به خلكو دنيوی خواهشات پوره كول ، اميد به يې وو چې دقدر شپې عبادت كافی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ، دا ډیر دهلاکت خبره ده ، ځکه نو الله جل جلاله خلک له خپلو عمرو څخه هم بې خبره کړل که چېری چاته معلومه وای چې زه به په فلانکی تاریخ مرم ، بس د دې خواهشات به یې پوره کول او په اخیر کی به یې توبه ایستله عمر بې ځکه نامعلومه کړ چې هر انسان (مسلمان) همیشه په ویره کی وی ښه اعمال کوی ترڅو د اخرت سعادت ور په برخه شی . نبی کریم صلی الله علیه وسلم ویلی دی چې پنځه شیان یې د پنځو شیانو په وجه پټ کړل :

اول : د خلګو پر عبادت د خدای جل جلاله رضامندی ښکاره کول

دوهم : د خلګو پر ګناهونو خپل قهر او غضب ښکاره کول

دریم : وسطی لمونځ په نوزو لمونځو کی .

څلورم : خپل دوستان په عامو خلګو کی .

پنځم : د رمضان المبارک په میاشت کی د قدر شپه . (غنیة الطالبین ص ۳۸۰)

بدنصیبه څوک دی ؟

د دنیا د خلګو په نظر خو هغه څوک ډیر ناپوه او بدنصیبه او محروم هغه څوک دی چې د کاروبار میاشت هسې بې ګټې تیروي لیکن د نبی کریم صلی الله علیه وسلم په نزد تر ټولو بد نصیبه هغه څوک دی چې د نیکیو زرینه موقع له لاسه ورکړی او هیڅ عبادت نه کوی لکه چې وایې :

عن انس رضی الله تعالی عنه قَالَ دَخَلَ رَمَضَانَ فقال رسول الله صلی الله علیه وسلم اِنَّ هَذَا الشَّهْرَ قَدْ حَضَرَ کُمْ فِیْهِ لَیْلَةٌ خَیْرٌ مِنْ اَلْفَ شَهْرٍ مَنْ حُرِمَهَا فَقَدْ حُرِمَ الْخَیْرَ کُلَّهُ وَلَایُحْرِمُ خَیْرَهَا اِلَّا مَحْرُوْمٌ (ابن ماجه ص ۱۲۰ توک ۲)

حضرت انس رضی الله تعالی عنه روایت کوی چې یو ځلی د رمضان المبارک میاشت راغله نبی کریم صلی الله علیه وسلم وویل تاسو ته دا میاشت راغله په کوم کی چې یوه شپه تر زرو میاشتو بهتره ده ، کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک چې د دې شپې له بر کته بې برخې شو ګواکې له ټولو بر کتو بې برخې شو ، او له دې څخه محروم هغه څوک دی چې په رښتیا محروم دی.
یوازې دایمان د کموالی او بدنصیبۍ خبره ده، کنه نو دیوې شپې رو ښول څه خبره ده؟ ایا اکثره خلګ ټوله شپه ویښ نه وی ؟ ایا اتلس اتلس ساعته مسلسل خلګ په خوړلو څښلو او کارونو بوخت نه وی ؟ مګر ژړا پر دې ده چې د خدای جل جلاله درضا لپاره به څوک پورته شي ، د مرګ مخکې ژوند لپاره خو دا ټول تیاری او بندوبست کوی لیکن د مرګ وروسته ژوند لپاره به څوک تیاری وکړی؟باید ټول د مرګ لپاره تیاری وکړو او توبه برابره کړی ، چې څوک یې نه کوی د هغه په بد بختی کی څه شک دی ؟ چې څوک د شپیتو یا اویا وکلو د ژوند لپاره شپه او ورځ پرځان یوه کوی په یو رنګه روزی (رزق) پیدا کوی، لیکن د لکو او کروړو د ژوند لپاره نه بلکه د بې شمیره کلونو د ژوند لپاره هیڅ نه کوی . نبی کریم صلی الله علیه وسلم د دې شپې د پیدا کولو لپاره درمضان المبارک لمړی لس ورځې اعتکاف وکړ ،بیا یې لس ورځې اعتکاف وکړ چې په دې شلو ورځو کی ئې شب قدر پیدا نکړ بیا یې په اخیرو لس ورځو کی اعتکاف وکړاو ټول عمر یې بیا دا داخیری لس ورځې اعتکاف کاوو. (رمضان څښې دی؟ص ۱۵۷ د مشکوة شریف په حواله ص ۱۸۲)

څه معلومه ده چې دشپې دااخری برخه به شب قدر وي

ځینی خلګ دا فکر کوی چې ټوله شپه رو ښول مشکل کار دي ، او په لږ پور ته کیدو کښې څه فائده ده ؟ ځکه نو ټوله ویده وي . دا غلطه ده ځکه چې که اکثره شپه رو ښه کړی ، انشاء الله د دې شپې فضیلت به یې نصیب شي ، او ټوله شپه رو ښول څه مشکل ده؟ موږ او تاسو وینو چې په تیره روژه کښې څومره خلګ ژوندي ؤ خو تل نشته ، او د هغوی لپاره هغه اخیری میاشت د روژې وه ، موږ څه خبر یو چې په راتلونکې میاشت کښې به څوک ژوندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي ؟ د دې لپاره که چېرې يوه يا دوې شپې روڼې کړو څو مره لويه خبره ده که تو له شپه نشو روڼولاى اکثره حصه خو بايد روڼه کړو ، او که اکثره روڼوو بايد اخيرى حصه روڼه کړو ځکه چې په دې وخت کښې په عبادت کښې اسانتياوي او دا حصه د شپې ترلمړنى حصې افضله هم ده . (رمضان ختنى ده ۱۲۳)

دخداى تعالى حكمت

که چېرې مسلسل دلسو يا پنځو شپو دروڼولو حکم شوى واى ، ډېرو خلکو به دا همت نه واى کړى که يې کړى واى هم صحت او بدن ته ډېر تاوان ؤ.
ځکه نو الله تعالى په طاق شپو کښې (يوويشتم ، ډرويشتم) يعنى يوه شپه استراحت او بله شپه عبادت دا تقسيم به په داسې ډول سره کړى دي چې هم عبادت کيدلاى شى او په بله کښې استراحت او ارام کيدلاى شى ځکه نو بدن ته هم کوم نقصان نه رسيږى . (روژه مبارکه ختنى ده ۲ ص ۱۵۹)

دقدر شپه كله راځي ؟

عن عائشة رضى الله عنها قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
تَحَرَّوا لَيلَةَ القَدرِ فِى الوِترِ مِنَ العَشرِ الاَوَاخِرِ مِن رَمَضَان. (مشكوة شريف عن البخاري شريف)
حضرت عائشة رضى الله عنها له نبى کريم صلى الله عليه وسلم څخه روايت کوي چې ويل يې : دقدر شپه د رمضان المبارک داخيرو لسو په طاق شپو کښې لټوئ.

تشريح دعلماء په نزد داخيري لسو له يوويشتم څخه شروع کيږى عامې مياشتى (۲۹) او يا (۳۰) شپې وي د دې حساب په مطابق د حديث له رويه ، (۲۱.۲۳.۲۵.۲۷.۲۹) شپو کښې شب قدر لټول پکار ده مياشت که (۲۹) يا (۳۰) وي فرق نه کوي.

۱۰۵ : حضرت ابوذر رضى الله تعالى عنه وايې چې ماله نبى کريم صلى الله عليه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې دقدر شپه دنبى کريم صلى الله عليه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم ترزمانې خاص ده یا وروسته هم وي ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم ووېل چې ترقیامته پورې شته بیا مې پوښتنه وکړه چې د رمضان المبارک په کومه حصه کښې ده ؟ نبی کریم صلی الله علیه وسلم ووېل په عشره او اول ، او عشره دوهم کښې يې تلاش کړه . بیانبی کریم صلی الله علیه وسلم په خبرو مشغول شو چې بیا مې موقع پیدا کړه ومې پوښتل چې دعشره په کومه برخه کښې ده . نبی کریم صلی الله علیه وسلم دومره ناراضه شو چې نه لدې څخه مخکې دومره غصه شوی وو او نه وروسته ، او ویې ویل چې که دالله تعالی مقصود ښکاره کول واې ولی يې پټوله بس داخیر لسو په طاق شپو کښې تلاش وکړه او نوره پوښتنه مه کوه د امام ابو حنیفة رحمه الله قول دي چې دقدر شپه په ټول رمضان المبارک کښې دائره ده .صاحبین وایې چې په ټول رمضان کښې یوه متعینه شپه ده خو معلومه نه ده د امام شافعی رحمه الله راجح قول دادي چې یوویشتم په شپه زیات احتمال پکښې ده امام مالک رحمه الله او امام احمد حنبل رحمه الله وایې د رمضان داخېرو لسو په طاق شپو دائره ده چې کله په یوه شپه او کله په بله شپه وي.

دجمهورو علماء رایې داده په اوویشتم زیات امید دي په هرصورت دهر شخص دخپل همت موافق په ټول کال کښې تلاش کول پکار ده ، ممکنه ده له رمضان المبارک دباندې وي ، که دامشکل وي د رمضان المبارک اخېرې طاق شپې خو ضروري ده چې روڼې شي ، ښه داده چې اخېرې عشره ټوله روڼه شي ، که داهم نه وي داوویشتم شپه خولازمی چې روڼه شي که له چاسره دخدای تعالی خاص رحمت ملګرې شي او دانعمت يې په نصیب شي ددنیاترټولو خوښیو اولی ده که پیدانه شي بیاهم له اجر څخه خوخالی نه ده باید هر مسلمان ورور دماښام او ماخستن لمونځ په جماعت سره ټول کال اداء کړې ، ممکنه چې د شپ قدر په شپه يې هم دالمونځونه په جماعت سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشی چې دډېرو جماعتونو ثواب به يې په نصيب شي . دخدای تعالی ځومره لوی انعام دي چې ددېن په کار کښې چې کوشش وکړی که يې خاص مقصود حاصل نه شي خوبیاهم دکوشش اجرورکول کيږی.

(فضائل رمضان المبارک له ص ۳۹ تر ص ۴۷).

اووه عدد اوقدرشپه

حضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنه وايې چې دقدر دشپې دپيداکولو لپاره په طاق عددو کښې فکر وکړئ او اووه عدده ډېر موزون اوبرابر په نظر راغلو . کله چې مې په اوو عددو کښې فکر وکړ راته معلومه شوه چې اسمانونه هم اوځمکې هم دي ، دريابونه هم اووه دي دصفا اومروا ترمينځ سعی هم اووه واره کيږی پرکعبه طواف هم اووه واره کيږی ، اوشيطانان هم په اوو ډبرو ويشتل کيږی دانسانو تخليق هم پراوو اندامو شوی دی ، دانسان رزق هم اوه دانې ده دانسان په مخکې عارونه هم اوه دي : دوه غوږونه . دوې سپږمې دوې سترګې اويوه خوله ، درحم حالتونه هم اووه دي دقران کريم قرائتونه هم اوه دي سجده هم پر اوو اندامو کيږی ددوږخ دروازې هم اوه دي ددوږخ نمونه هم اوه دي ددوږخ طبقې هم اوه دي اصحاف کهف هم اوه دي.دعاد قوم هم په اوو شپو کښې په هوا(باد) هلاک شول ، يوسف عليه السلام هم اووه کاله په زندان کښې تير کړل ، ديوسف عليه السلام په قصه کښې ذکرشوی غوايې هم اوه دانې وو ، وچکالې او هم اوه کاله وه آبادي هم اوه کاله وه (دمصر دپاچاخوب اوديوسف عليه السلام تعبير ته اشاره ده) پنځه وخته لمونځونه اولس رکعته کيږی اوالله تعالی وايې چې له حج وروسته اوه روژې ونيسئ . دنسب له مخې له اوو قسم ښځو سره نکاح کول حرام دي نبي کريم صلی الله عليه وسلم وايې چې کله سپي په يوه لوښې کښې خوله ووهي بايد اووه واره پريمنځل شي ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړی په خاورو اوبیا په اوبو سره په سورة انا انزلنا کښې ترسلام لفظ پورې اوویشت حروف دي حضرت ایوب علیه السلام په مصیبت کښې اوه کاله مبتلاء ؤ .حضرت عائشة رضی الله عنها وایې چې کله زه نبی کریم صلی الله علیه وسلم په نکاح کولم زه داوو کلو وم اودګرمی ورځی هم اووه وي درې دپهاګن ورځې اوځلور دچست ورځی دي (دا په هندي حساب سره دي) .اوپه همدې ورځو کې ګرمې پای ته ورسیده نبی کریم صلی الله علیه وسلم وایې چې زما دامت شهیدان هم اووه رنګه دي : (۱) چې دخدای تعالی په لاره کښی مړشی (۲) چې دطاعون له مرضه مړی شي (۳) چې دسل له مرضه مړشی (۴) چې په اوبو کښی غرق شی (۵) چې په اور کښی وسوځل شی (۲) چې داسهال (امل) په مرض مړشی (۷) هغه ښځه چې پراولاد مړه شی .الله تعالی قسم هم پر اوو شیانو کړی دي (۱) په لمر (۲) دڅابښت په وخت (۳) په سپوږمی (۴) په شپه (۵) په ورځ (۲) په اسمان (۷) په هغه ذات چې ځمکی اواسمانونه یې پیدا کړی دي (داټول شیان اووه اووه دي) .دحضرت موسی علیه السلام اوږدوالی هم اووه ګزه وو اودعصا اوږدوالی یې هم اووه ګزه وو .

په زړه پورې نتیجه

لدي بیان څخه ثابته شوه چې داټول شیان الله تعالی اووه اووه پیداکړی دي نوشاید چې درمضان المبارک په اخېری عشره کښې دقدر شپه د اوویشتم په شپه وي .په قران کریم کښی د(سلم هی حتی مطلع الفجر) کښی دهی لفظ له اوویشتم لفظ وروسته راغلی دي له دې څخه هم معلومیږی چې دقدرشپه په اوویشتم درمضان المبارک. (غنیة الطالبین ص ۳۷۸)

د(۲۲) وویشتم په شپه دقران کریم ختمول څنګه دي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوال درمضان المبارک داخیری عشره په طاق شپو کې دقدر دشپې دپلټلو حکم شوي دي. نو هر کال ددې میاشتې په اوویشتمه شپه خاص عبادت کول ددې شپې خاص قدر کول اوقرانکریم په دې شپه کی ویل بدعت دی کنه ؟ خاص په دې شپه کی زیات عبادت کول او دحافظانو کرامو دقرانکریم ختمول په دې شپه کی څنګه دي؟

جواب دقدر شپه داخیری عشره په طاقو شپو کی دتلاش کولو حکم شوی دی لیکن ډیرو علماؤ له قرائنو څخه داوویشتم شپې ته ترجیح ورکړی ده او غالب ګمان هم دادی چې داوویشتم شپه ده . لیکن پردې باندی یقین کول صحیح نه دی چې نورې شپې دظن غالب پر بناء نفی کړي . که چېرې داوویشتم په تراویح کی ختم دقران کریم وشی دامستحب دی ،لیکن په یقینی توګه دا دقدر شپه بلل او نورې شپې نفی‌کول بالکل غلط دی .باید ختم هم دهمیشه لپاره په دې شپه کی التزام ونه شی ،عبادت ،تلاوت،لمونځ او په اجتماع سره په مساجدو کی ادا کول بدعت او مکروه دی. (فتاوی محمودیه ص۸۹ توک۱۱)

دقدر دشپې علامې

وَمِنْ اَمَارَاتِهَا اَنَّهَا لَيْلَةٌ بَلْجَةٌ صَافِيَةٌ سَاجِيَةٌ لَا حَارَةٌ وَلَا بَارِدَةٌ كَانَ فِيهَا قَمَراً سَاطِعاً وَلَا يَتحل اَنْ يَرْمِىْ بِه تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتّى الصَّبَاحِ وَمِنْ اَمَارَاتِهَا اَنَّ الشَّمْسَ تَطْلُعُ صَبِيْحَتُهَا لَا شُعَاعَ لَهَا مُسْتَوِيَةً كَانَّهَا الْقَمَرُ لَيْلَةُ الْبَدْرِ وَحَرَّمَ اللهُ عَلَى الشَّيْطَانِ اَنْ يَخْرُجَ مَعَهَا يَوْمَئِذٍ . (درمنثورعن احمد والبيهقى)

ژباړه: ددې شپې له نورو علاماتو سره سره یوه علامه داهم ده چې داشپه به روښه او روښانه وی پاکه اونرمه ، نه ډیره ګرمه (توده) نه ډیره یخه (سړه) بلکه معتدله به وی ، ګواکی دانوارو دډیروالی له وجې به سپوږمی

(c) ketabton.com: The Digital Library

روښانه وی ، په دې شپه کی ترسهاره شیطانان په ستورو نه ولی ،یوه علامه یې داهم ده چې ددې شپې په سهار چې لمر راخیژی بیله له شعلو څخه به وي .بالکل روښانه به وي لکه دڅوارلسم سپوږمی ، الله جل جلاله په دې له لمرراختلو شیطان منع کوی (د نورو ورځو په خلاف څکه چې دلمر له راختلو سره شیطان هم ښکاره کیږي)

تشریح په دې حدیث شریف کې دقدر دشپې یو څوعلامې ذکر شوي دي چې وضاحت ته یې احتیاج نشته ، له دې څخه علاوه په ډېرو احادیثو کی مختلفې علامې ذکر شوی ،همداشان دهغو نیکبختو له اقوالو څخه چې ددې شپې فضیلت یې په برخه شوی دی ، ډېر مهمه علامه داده چې کله په دې شپه سهار لمر راخیژی او بغیر له شعلو څخه راخیژی دا علامه همیشه وی ، له دې علاوه نورې علامې ضرورې اولازمې نه دی. (فضائل رمضان ص ۴۸)

په احادیثو کی دقدر دشپې ډېرې علامې ذکر شوی دی ، په کومه شپه چې داعلامې پیدا شوی ښکاره خبره ده چې دا دقدر شپه ده.

۱- ترټولو صحیح علامه ددې شپې داده چې کله ددې شپې په سهار لمر راخیژی بالکل داسې وی لکه دڅوارلسم سپوږمی، تر عامو ورځو یې رڼا یوڅه کمه وی . (عینی شرح بخاری ص ۳۲۵ټوک ۵)

داعلامه ډېرو خلکو ازمویلې ده او همیشه پیدا کیږی.

۲- داشپه خلاصه او روښانه وی (مسند احمد رواه العینی ص ۳۲۵)

۳- دا شپه نه ډېره گرمه نه ډېره یخه وی (ابن کثیر ص ۴۳۱ ټوک ۴)

۴- په دې شپه کی ستورې لر او برنه غورزیږی (ابن کثیر ص ۴۳۱ ټوک ۴)=۱۱۰

۵- امام ابن جریر طبری رحمه الله له بعض اکابرو څخه نقل کوی چې په دې شپه کی هر شی په ځمکه پروت وی او سجده کوی او بیا بیرته خپل اصل ته ردیږی (عینی ص ۳۲۵ ټوک ۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکن داشیان هرچاته نه معلومیږی که څه هم ډیره توجه ورته وکړی

۶- بعض علماؤ دتجربې له مخې ویلی دی چې په دې شپه کی دسمندرونو (دریابونو) او څاه ګانو تروی اوبه خوږې وی (العرف الشذی ص ۳۲۷)

داهیڅ دحیرانتیا خبره نه ده ، په دې شپه کی دخدای جل جلاله درحمتونو په لړۍ کښی مسلسل بارانونه هم شروع کیږی ،دانه ده ضروری چې هر وخت او په هر ځای کښی وی.

۷- بعضو خلګو ته یو قسم خاصه روښنائې هم په نظر راځی لیکن هغه خپل حالات لري ،داکومې خاصې علامې نه لرې باید عامو خلګو ته نه شي پیدا (رمضان څشی ده؟ ص ۱۲۰)

دقدر دشپې اعمال

عن عائشة رضی الله عنها قالت قلت یارسول الله صلی الله علیه وسلم اَرَأَیْتَ اِنْ عَلِمْتُ اَیَّ لَیْلَةٍ لَیْلَةُ الْقَدْرِ مَا اَقُوْلُ فِیْهَا قَالَ قُوْلِی اَللّٰهُمَّ اِنَّکَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّی (ترمذی وفی المشکوة)

ژباړه : حضرت عائشة رضی الله عنها له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه : ای دخدای تعالی رسوله ! که چیرې ماته دقدر شپه معلومه شي باید کومه دعا وکړم نبی کریم صلی الله علیه وسلم ورته وویل: ته دادعاوکړه : ای لویه خدای جل جلاله بې شکه چې ته معاف کونکی یې او ته عفوخوښوې ، نوماته هم معافي وکړي (ترمذی مشکوة).

تشریح : دا ډیره جامعه دعا ده ، چې له الله تعالی څخه دګناهونو دمعافولو غوښتنه کیږي ، اوهغه یې انشاء الله معافوي ، له دې څخه ښه خبره بله کومه ده (فضائل رمضان ص ۴۹).

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالمطلب رضی الله تعالی عنه ته وويل : ای عباسه! ای زما قدرمنه اکا! ایا زه ستا په وړاندی یوه دقدر وړ او قیمتي تحفه وړاندي کړم؟ آیا زه تاته یوه خاصه اومهمه خبره وکړم؟ آیا زه ستالپاره لس کارونه اولس خدمتونه وکړم؟ یعنی یوداسې عمل درته وښیم چې تاته لس فائدې ورسوي دایوداسې عمل ده چې په کولو سره به يې خدای تعالی ستا مخکی ، وروسته ، زړې ، نوې ، هیرې ، پیاد ، صغیره ، کبیره ، پټې ، اوښکاره ګناوې معاف کړی داعمل صلوة التسبیح دي ، ای ګرانه اکا! که چیرې کولای شې چې هره ورځ دالمونځ وکړې ډیره ښه ده اوداکه نه وي دهرې جمعې په ورځ ، که نه نو په کال کښی یې یوځلې کوه که داهم نه شې کولای په ټول عمر کښی خویې یوځلی ضروري وکړه (ابوداؤد ابن ماجه).

پدې لمانځه کښی یوه خاصه باریکی

حضرت شاه ولی الله محدث دهلوی رحمه الله دصلوة تسبیح په باره کښی یوه خاصه باریکی لیکلی ده چې حاصل یې دادی چې له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه په لمانځه کښی ډیر اذکار ثابت شوي دي (خصوصا په نفلي لمونځوکښی دالله تعالی دهغو بندګانو لپاره چې ، په لمونځونو کښی داسې اذکار نشي ویلای ، ترڅو چې له دې مبارکو اذکارو څخه بې برخې نشي نو یې صلوة التسبیح لمونځ پیدا کړځکه چې په دې کښی دخدای تعالی ذکر ، تسبیح اوتحمید په زیات شمیر سره راغلی دي ، لکه څنګه چې دایوه کلمه په وار وار ویل کیږی ځکه وعامو خلګو ته مشکل نه وي.

دصلوة التسبیح خاص تاثیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په سبب سره ګناهونه معافیدل اودمعصیاتو له ناپاکۍ څخه پاکیدل په اصولې توګه له قران کریم څخه ثابتیږي : (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ (سورة هود پاره ۱۲)
لیکن په دې تاثیر کښې چې د(صلوة التسبیح) خاص مقام اومرتبه ده ،
دحضرت عبدالله بن عباس رضی الله تعالی عنه په پورتني حدیث کښې ذکر شوي ده . یعنی د دې لمانځه په سبب سره الله تعالی دبنده ، مخکې ، وروسته ، زړې نوې هیرې ، یا دې ، صغیره ، کبیره پټې اوښکاره ټولې ګناوې معافوی .اوپه یوه روایت کښې راغلی دي چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم یوه صحابی) حضرت عبدالله بن عمر رضی الله تعالی عنه ته دصلوة تسبیح له ښوولو وروسته وویل :
(فَاِنَّكَ لَوْكُنْتَ اَعْظَمُ اَهْلِ الْاَرْضِ ذَنْباً غُفِرَلَكَ بِذَالِكَ)
یعنی که ته چیرې ترټولو ګنهګار شې ، بیاهم د دې لمانځه په برکت سره به تاته الله تعالی بخښنه وکړي . (معارف الحدیث ص ۳۷۳ ج ۳)
دبعض محقیقینو علماؤ قول دي چې له دې قدراوفضیلت معلومیدلو وروسته که څوک دالمونځ نه اداء کوي معلومه ده چې له دې سړي سره د دین قدر نشته . (شامی علم الفقه ص ۴۹ ج ۲)

دصلوة التسبیح ثواب عام دي

سوال : دصلوة التسبیح ثواب لکه څرنګه چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم خپل اکا حضرت عباس رضی الله تعالی عنه ته ویلي دي آیا نورو مسلمانانو ته هم داسې ده که نه ؟

جواب : په حدیث شریف کښې راغلي دي (اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ).
مشکوة شریف کتاب الایمان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېشکه عملونه په نیتونو سره دي ، که چېرې څوک خاص دخدای تعالی درضالپاره دا مونځ وکړي ، الله تعالی هرومرو ثواب ورکوي لکه څنګه چې حضرت عباس رضی الله تعالی عنه ته تعلیم ورکړل شوی دي دا دهغه صلی الله علیه وسلم خصوصیت نه وو . لکه څرنګه چې دنبی کریم صلی الله علیه وسلم دنورو دعا و او اعمالو تعلیم عام وو. (فتاوی دارالعلوم ۳۱۳ ج ۴).

دصلوة التسبیح جماعت

دنفلو لمونځو جمع که صلوة التسبیح یا بل نفل وي په خاصه غوښتنه او اهتمام سره ئي کول مکروه دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۳۱۳ ج ۴ په حواله درمختار ص ۳۲۲ توک باب الوتر والنوافل)

دتعلیم په غرض جماعت کول

سوال : که درمضان المبارک په اخېري جمعه کښې صلوة التسبیح په جماعت سره وشي ددې شرعي حکم څه دي ؟ امام داوايي چې جاهل (ناخبره) خلګ صلوة التسبیح نه شي کولای ، ځکه نو دامام په متابعت ورته ثواب ورکول کیږي.

ځواب: ددې هیڅ اصل نشته ، په دې سره دقضاشوو لمونځوکفاره نه کیږي دامام دافکر غلط دي ، داعمل بدعت دي. (فتاوای دارالعلوم ص ۳۱۴ ج ۴).

په دې لمانځه کښی دلاس نیولو کیفیت

سوال : دصلوة التسبیح په قومه کښی لاس ترنامه لاندې نیول کیږي او که هسې پرېښودل کیږي ؟

ځواب: خلاص نیول هم رواج دي . (فتاوی دارالعلوم ص ۳۱۳ ج ۴)

دصلوة التسبیح طریقه

صلوة التسبیح څلور رکعته له نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه منقول دي اولی داده چې څلور سره په یوه سلام سره و شي ، که په دوو سلامو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وشي بیاهم روا ده یعنې په یوه نیت سره څلور رکعته هم کولای شي اودوه رکعته هم کولای شي .په هررکعت کښې پنځه اویا (۷۵) واره سبحان الله ویل کیږي چې په ټول لمانځه کښې درې سوه واره کیږي . دلمانځه کولو ترتیب یې دادي چې نیت وکړی (نویت ان اصلی اربع رکعات صلوة التسبیح) یا په پښتو داسې ووایې چې نیت کوم دڅلورو رکعتو لمونځ دصلوة التسبیح) یا په زړه کښې ذافکر وکړي چې په ژبه ویلو ته ضرورت نشته . تکبیر تحریمه دي ووایې لاسونه دي ونیسي (سبحنک اللهم دي بشپړه ووایې ، بیا دي بغیر له لاسو خلاصولو پنځلس واره داکلمه ووایې (سبحان الله والحمد لله ولااله الا الله والله اکبر بیا دي اعوذ بالله اوبسم الله او الحمد لله بشپړه ووایې یوسورة دي هم ورسره ووایې بیا دي لس ځله همدا کلمه ووایې بیا دي رکوع وکړي . اوپه قومه کښې دي له سمع الله لمن حمده اوربنالک الحمد وروسته لس ځله ووایي بیا دي په لمړی سجده جلسه اودوهمه سجده کښی لس لس ځله ووایی بیا په دوهم رکعت کښی ترالحمد لله مخکې پنځلس واره اوترالحمد اوسورة وروسته دي هم لس واره ووایي بیا په رکوع ، قومه دواړو سجدو اوجلسه کښی لس لس ځله.

په یوه روایت کښې راغلي دي چې له سبحانک اللهم وروسته داکلمه نه ویل کیږي بلکه له الحمد لله اوسورة وروسته پنځلس ځله اوله دوهمې سجدې وروسته کښېنستل او لس ځله دي ووایې اوپه دوهم رکعت کښې هم له الحمد لله اوسورة وروسته پنځلس واره اوله التحیات څخه وروسته لس واره ویل کیږي . همداشان په دریم اوڅلورم رکعت کښې هم له درود شریف څخه وروسته لس واره ، نورې تسبیح په خپل ځای کښې ویل کیږي . دادواړې طریقې په ترمذي کښې ذکر شوي دي . هرروایت چې دچاخوښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي عمل پرې کولای شي اواولی داده چې کله پریوه روایت اوکله پربل روایت عمل وکړي . (شامی)

دتسبیحاتو دحساب طریقه

ددې لمانځه تسبیحات څنګه په یوخاص عددسره پکار دي څکه چې په ولاړې کښې (۲۵،۱۵) څله ویل کیږي اوپه نورو ځایو کښې لس لس څله څکه نو دحساب ضرورت دي که چېرې فکر دحساب لورته شي په لمانځه کښې خشوع له مینځه ځي څکه نوفقهاؤ کرامو ویلي دي چې دحساب لپاره کومه علامه پکار ده مثلا چې یوځل بې ووایې پریوه ګوته دي زور کوي همداشان دې ټول شمیرپوره کوي که څوک بیله له کومې علامې څخه ټول تسبیح په ذهن کښې تیولای شي په دې شرط چې نور لمونځ ترینه هیرنه شي ، ډیره ښه ده . (شامی ، علم الفقه ص۵ ج۲).

که ئې په لمانځه کښې تسبیح هیرې شي ؟

که چېرې تسبیح په یوه ځای کښې یوڅه هیر شي ، په بل داسې ځای کښې باید وویل شي چې ددغه ځای په مثال وي ، په دې شرط چې دادوهم ځای دې ددې تسبیحاتو په ویلو سره ترمخکې لوی نه شي او ددې لویه دل ترمخکښې ځای منع وي . مثلا : قومه لویه دل ترركوع منع ده یعنې کومې تسبیح چې په رکوع کښې پاتې شي په قومه کښې نه ویل کیږي . بلکه په لمړنی سجده کښې ویل کیږي دجلسې لویه دل ترسجدو منع ده نوځکه دسجدې تسبیح چې پاته شي په جلسه کښې نه ویل کیږي ، باید په بله سجده کښې وویل شي . (علم الفقه ص۵۰ ج۲).

په صلوة تسبیح کښې که په یوه رکن کښې تسبیح پاته شي په بل ځای کښې دي ووایې ، لکن په رکوع کښې که چېرې تسبیح پاته شي په قومه کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي نه وايي بلکه په بله سجده کښې دي او ايي څکه قومه او جلسه په نورو تسبيح ويلو سره لو يږي. (فتاوی رحيميه ص ۲۴۲ ج ۱)

تمت بالخير

اللهم وفقنا بعمل يحبک فی ليلة القدر و البراءة ايمانا و احتسابا بحرمة سيد الانبياء و المرسلين و الصلوة و السلام عليه و علی اله و ازواجه و اصحابه و اتباعه الی يوم القيامة و الذين آمين يارب العالمين.

محمد رفعت قاسمی غفرله مدرس دار العلوم ديوبند (انډيا)

مؤرخه (۲۰) رجب (۱۴۱۲) هجری.

مطابق (۲۶) جنوری (۱۹۹۲) عيسوی.

دژباړی پای: (۹) رجب (۱۴۲۷)

دپنج شنبی ورځ داګست (۲۰۰۶/۸/۳)

لويه خدايه جل جلاله ددې کتاب مؤلف، مترجم، ليکونکي، تصحيح کونکي، چاپونکي، خرڅونکي، اخيستونکي، کتونکي، بل ته ښوونکي، رسونکي او چې په هره برخه کې ئې کوشش کړې دا ټولو ته همدارنګه دهغوی مور او پلار، استاذانو، قريبانو او ټولو مسلمانانو ته ته په خپل خاص رحم هره شپه درحمت نظر وکړي او هره شپه ئې شب قدر وګرزوي. ترڅو چې ستا رضا او بيا هم ستا رضائي نصيب شي، ددې ټولو کارونو توان او توفيق هم تا راکړي. او تا لره دي داسې حمد او ستاينه وي چې له تا سوا بل چا نه ده کړې او ستا پر هغه بنده او دده پر ملګرو کورنی او دوستانو دې صلوة او سلام وي چې ستا تر ټولو زيات خوښ دي او دهغه شفاعت مو نصيب کړي. امين يارب العلمين

دنور القرآن اداري خادم ستا سو ديني ورور

ابو خالد مولوی عبد الاحد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلاس ته راوړلو ځايونه

- په خپله مکتبه رشيديه کويټه
- مکتبة العرفان کانسي روډ کويټه
- مکتبه محمديه کانسي روډ کويټه
- مکتبه نور القرآن پښتون اباد خدايداد چوک کويټه
- اسلامي کتاب گهر سټلائټ ټاؤن گول مسجد
- کليم استهشنرز مسلم باغ
- مکتبه نشر القرآن نعيم مارکيټ قلعه سيف الله
- مکتبه عبد العزيز ژوب
- مکتبه شاه محمد ژوب
- جديد کتب خانه وانه
- الفريدي کتب خانه خانوزئي
- مکتبه محموديه نزد ډاکټر نسيم کلينيک پښين
- مکتبه اسلاميه پښين
- مکتبه رشيديه لورلائي
- مکتبه سراج الدين دکی
- طالب جنرل سټور دکی
- ضياء القران کتب خانه بوغره روډ چمن
- مکتبه حقانيه بوغره روډ چمن
- اسلامي کتب خانه تاج مير روډ چمن
- مکتبه علوم اسلاميه تاج مير روډ چمن
- دار الاخلاص محله جنگي پيښور
- مکتبه غفاريه ارگ بازار قندهار
- مکتبه رشيديه سنگين بازار هلمند

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :
www.taleemulislam-radio.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library